

ИК "КАМЕЯ"



БИБЛИОТЕКА

ФАНТАСТИКА

АРТЪР КЛАРК

СЗЕМНА
СВЕТАЛНА

АРТЪР КЛАРК

ЗЕМНА СВЕТИНА

Превод: Владимир Зарков

chitanka.info

Макар и разделени от междузвездната бездна, жителите на Земята и Федерацията са подтиквани към сблъсък от взаимната си ревност и страх. Но все пак има надежда здравият разум да надделее над фантастичните оръжия...

ГЛАВА 1

Монорелсовият влак губеше скорост, докато се изкачваше над потъналите в сенки равнини. Садлър очакваше всеки момент да догонят Слънцето. Тук линията, разделяща светлината и мрака, се местеше толкова бавно, че човек можеше без усилие да върви с нея, за да вижда светилото все на хоризонта, чак докато се наложи да спре за почивка. Дори и тогава Слънцето щеше да се скрие сякаш неохотно от погледа му — ще мине повече от час, преди и последното ослепително крайче да изчезне зад хоризонта, за да започне на това място дългата лунна нощ.

Носеха се устремно в мрака през териториите, където първите заселници бяха стъпили преди два века, с равномерните и удобни за пътуване петстотин километра в час. Освен скучаещия придружител, който май нямаше друго занимание, освен да сипва кафе, единствените други пътници в салона бяха четирима астрономи от Обсерваторията. Когато Садлър се качи във влака, те кимнаха достатъчно дружелюбно, но скоро се увлякоха в твърде специализиран спор и просто забравиха за него. Той се почувства малко засегнат, че не му обърнаха внимание, но скоро се утеши с догадката, че са го взели за отдавнашен обитател на Луната, а не за новак, пратен с първата си задача.

Светлините в салона не му позволяваха да види почти нищо от тъмната околност, през която се стрелкаха безшумно. Относително тъмна, разбира се. Вярно, засега Слънцето не я огряваше, но близо до точката на зенита Земята беше в първа четвърт. Към средата на лунната нощ — след седмица — щеше да засияе с пълна сила като ослепителен диск, твърде ярък за незащитено човешко око.

Садлър стана от креслото и мина напред покрай все още увлечените в неразбираемата си дискуссия астрономи към отделената със завеса ниша в предната част на вагона. Още не бе свикнал да тежи шест пъти по-малко, отколкото на Земята, и стъпваше с пресилена предпазливост по тесния проход между тоалетната и малката кабина с контролни уреди.

Вече виждаше добре. Вярно, илюминаторите не бяха достатъчно широки, защото някакво правило за безопасност забраняваше да ги правят панорамни. Този път обаче не му пречеше никаква допълнителна светлина и той най-сетне можа да се наслади на студеното величие на тези древни, пусти простори.

Студено... Гледката не оставяше никакво съмнение у него, че навън температурата вече е паднала до двеста градуса под нулата, макар Слънцето да бе залязло преди броени часове. Някаква особеност на светлината, отразяваща се от далечните океани и облаци на Земята, засилваше впечатлението. Всичко беше в зеленикави и синкави оттенъци. Арктическо сияние, в което сякаш нямаше и следа от топлина. А това, каза си Садлър, е истински парадокс, защото върху сияещата над него планета имаше и непоносимо горещи земи.

Пред вагона се виждаше единствената релса, поддържана от колони, които според него бяха обезпокоително малко на брой. Продължаваше право на изток. Още един парадокс. Спътникът на Земята като че изобилстваше с чудатости. Защо и тук не можеше Слънцето да залязва на запад? Сигурно имаше някакво простичко астрономическо обяснение, но в момента той не успяваше да си го спомни. Най-послед се сети, че определянето на посоките е условност, въпрос на договорка.

Още се издигаха по лек наклон, вдясно един остър връх ограничаваше изгледа. Вляво — я да видим, това трябва да е юг, нали?... — неравната повърхност се спускаше на стъпала, сякаш преди милиард години лавата, изригваща от разтопеното сърце на Луната, бе застивала на все по-слаби вълни. Гледката смразяваше душата му, но веднага си призна, че и на родната му планета има не по-малко мрачни и унили пейзажи. Аризонската пустош не беше по-приветлива, а склоновете на Еверест дори бяха по-враждебни, защото тук поне липсваше вечният свиреп вятър.

След миг Садлър едва не ахна на глас, защото отвесната скална стена вдясно свърши изведнъж, като че отрязана от великански сатър. Вече нищо не му пречеше да оглежда чак до северния хоризонт. Случайностите на природата бяха сътворили спиращо дъха чудо, не беше за вярване, че е само каприз на пространството и времето.

В небето показваха огненото си величие върховете на Апенините, пламтящи в последните лъчи на вече скрилото се от очите

му Слънце. Внезапният взрив на светлината удари болезнено очите на Садлър. Почака да се успокоят, преди да се взре отново. И промяната беше невъобразима. Звездите, изпълвали небето допреди миг, сякаш угаснаха. Неговите свили се зеници не бяха в състояние да ги видят. Дори от полумесеца на Земята остана само бледо зеленикаво петно. Яростният блясък на планините, от които го деляха поне стотина километра, затъмни всичко.

Върховете наглед се рееха над хоризонта, фантастични пирамиди от огън. Натрапваше се илюзията, че са свързани с повърхността не повече от облаци при залез на Земята. Сенките бяха толкова резки, че подножието на склоновете тънеше в мрак, сякаш съществуваха само пламтящите зъбери. Още часове трябваше да минат, за да потънат и гордите върхове в тъмата на лунната нощ.

Някой дръпна завесата. Друг пътник влезе в нишата и застана пред илюминатора. Садлър се двоумеше дали да подхване разговор — още изпитваше леко раздражение, че го пренебрегнаха. Мъжът до него обаче му спести колебанията дали да спази правилата на учтивостта.

— Струва си да долетите тук от Земята, за да видите това, нали? — разнесе се гласът му в мрака.

— Няма съмнение — охотно потвърди Садлър, но реши да се покаже по-обръгнал към тези чудеса. — Предполагам, че човек свиква с всичко.

Непознатият се подсмихна.

— Едва ли. С някои неща няма да свикнете, колкото и дълго да останете. Наскоро ли пристигнахте?

— Да. С „Тихо Брахе“ снощи. Засега почти нищо не успях да разгледам.

Садлър се усети, че неволно наподобява доста кратките и съдържани изречения на събеседника си. Зачуди се дали всички на Луната говорят така. Дали пък не пестяха въздух?...

— В Обсерваторията ли ще работите?

— Да, в известен смисъл, но няма да съм от постоянния състав. Аз съм счетоводител. Ще проверя ефективността на разходите във вашата дейност.

Другият явно се позамисли. След малко отново наруши мълчанието:

— Хм, държа се нелюбезно, трябваше да ви се представя веднага. Казвам се Робърт Молтън и ръководя групата по спектроскопия. Ще ни бъде от полза да имаме до кого да се допитваме за данъчните си декларации.

— Опасявах се, че точно това ще кажете — отвърна Садлър суховато. — Аз съм Бертрам Садлър и работя в Сметната палата.

— М-да-а... Смятате, че тук прахосваме пари ли?

— Други ще правят изводите. На мен възложиха само да установя как ги харчите, а не защо.

— Е, значи ви очакват много забавни моменти. Всеки в Обсерваторията прелива от доводи защо са му необходими поне двойно повече средства. А и аз не мога да проумея как, дявол да ме вземе, ще сложите етикетчета с цени на всички видове научни изследвания.

И Садлър изпитваше немалко съмнения, но предпочете да не задълбава в темата засега. Този човек сметна прикритието му за напълно правдоподобно. Опита се да обяснява подробностите, можеше само да събуди подозрения. А и знаеше, че не е изкусен лъжец, макар да се надяваше, че ще напредне в занаята с трупането на опит.

Освен това казаното от него беше вярно. Как му се искаше това да е цялата истина, а не някакви си жалки пет процента от нея!

— Тъкмо се питах как ще минем през тези планини — посочи на изток. — Над тях или под тях?

— Отгоре — подсказа астрономът. — Величаво зрелище са, но всъщност не са чак толкова грамадни. Почакайте, докато видите връх Лайбниц от веригата Оберте. Двойно по-висок е от тези.

„О, стигат ми за начало“ — мислено се подсмихна Садлър. Вагонът, оседдал единствената си релса, продължаваше да се изкачва полека през сенките. Край тях мигновено отминаваха неясни зъбери и стени, като че отнесени от взрив. Садлър предположи, че само тук е възможно да се пътува с такава шеметна скорост над самата повърхност. В кабината на никой реактивен самолет не би могъл да изпита това преживяване.

Ако беше лунен ден по тези места, би могъл да разгледа плодовете на инженерното хитроумие, позволило да бъде прокарана линията в подножието на Апенините. Но мракът скриваше

приличащите на паяжина мостове и извивките, минаващи по ръба на урвите. Можеше да се вижда само в приближаващите върхове, плаващи върху морето от нощ наоколо.

После далеч на изток започна да се издига огнена дъга. Бяха излезли от сенките, навлизаха сред страховитите планини и настигаха Слънцето. Садлър се извърна, за да не гледа срещу сиянието, и за пръв път огледа внимателно стоящия до него мъж.

Доктор — или професор — Молтън изглеждаше на петдесетина години, но косата му беше черна и гъста.

Имаше едно от онези стъписващо грозни лица, които незнайно защо веднага вдъхват доверие. Щом го видеше, човек неизбежно си казваше: „Ето го насмешливия, опознал света философ. Съвременен Сократ, достатъчно безпристрастен, за да даде непредубеден съвет, но не и отчужден от събратята си.“

„Златно сърце под груба външност“ — допълни след миг Садлър на ум и се намръщи на изтърканата пошловата фраза.

Погледите им се срещнаха изпитателно в мълчалива взаимна преценка на хора, които знаят, че работата ще ги среща отново. Молтън се усмихна и по лицето му се вдълбаха бръчки, оприличили го на околния суров пейзаж.

— Сигурно това е първият ви изгрев на Луната. Разбира се, ако думата е подходяща за случая... Все едно, за мен е изгрев. Жалко, че ще трае само десетина минути — докато се прехвърлим през възвишенията, после пак ще се гмурнем в тъмното. И ще се наложи да почакате две седмици, докато зърнете отново Слънцето.

— А не ви ли е... малко досадно да седите затворени две седмици?

Садлър още не бе изрекъл въпроса си докрай и се почувства глупаво. Молтън обаче не се възползва от повода за насмешка.

— Сам ще видите как е. Пък и без това сме под повърхността, няма особено значение дали горе е ден или нощ. И по всяко време можете да отидете където поискате. Някои дори предпочитат да се качват на повърхността нощем. Земната светлина им се струва романтична.

Монорелсовият вагон достигна връхната точка на линията през планините. Двамата събеседници се смълчаха, загледаха се във върховете, които постепенно оставаха зад тях. Скоро вече се спускаха

по далеч по-стръмните склонове над *Маре Имбриум*. И Слънцето, сякаш издърпано обратно зад хоризонта от скоростта им, отново се превърна от пламтящ лък в ивичка, после в точица, която примигна и угасна. В последния миг на този измамен залез, само секунди преди пак да потънат в сянката на Луната, се случи вълшебство, което Садлър никога нямаше да забрави. Движеха се по било, до което слънчевите лъчи вече не достигаха, но линията — само на метър над него — още отразяваше последната светлина. Стори му се, че летят над пламтяща лента, сияйна нишка, сътворена с магия, а не от човешката изобретателност. После се спусна тъмнина и мигът отмина. Очите на Садлър отново започнаха да се приспособяват и скоро той виждаше звездите.

— Късметлия сте — промърмори Молтън. — Минавал съм по този маршрут стотина пъти, но такова нещо не ми се беше случвало... Да влезем в салона, скоро ще ни дадат нещо за хапване. И без това няма нищо за гледане нататък.

На Садлър не му беше лесно да се съгласи с толкова безчувствено твърдение. Блясъкът на Земята отново господстваше в небето, заливаше огромната равнина, която древните астрономи толкова несполучливо нарекли Море на дъждовете. Да, в сравнение с останалите зад вагона планини не беше чак толкова стъписваща гледка, но пак му спираше дъха.

— Ще постоя още малко. Не забравяйте, че за мен всичко е ново и не искам нищичко да пропусна.

Молтън се засмя добродушно.

— Напълно ви разбирам. Боя се, че с времето започваме да забравяме къде сме попаднали.

Монорелсовият вагон вече се спускаше по такъв главозамайващ наклон, че на Земята опитът за преодоляването му би се равнявал на самоубийство. Студената зеленикава равнина сякаш се издигаше стремително, за да ги пресрещне. В далечината се виждаха очертанията на ниски хълмове, направо джуджета в сравнение с предишните възвишения. И отново хоризонтът стана смущаващо близък. Бяха на „морското“ равнище...

Садлър отметна завесата и влезе в салона, където стюардът подреждаше подноси пред спътниците му.

— Винаги ли е толкова празно? — попита астрономите. — Не бих казал, че е особено икономичен начин за пътуване.

— Зависи — отвърна Молтън. — Немалко неща на Луната сигурно са твърде странни от гледната точка на счетоводител. Всъщност поддържането на монорелсовата линия не струва почти нищо. Няма какво да я разрушава — нито ръжда, нито промени във времето. А вагоните минават през текущ ремонт веднъж на две-три години.

За това Садлър изобщо не се бе досетил. Много имаше да учи и се надяваше невежеството да не му излезе през носа.

Храната беше вкусна, само не можа да различи от какво е приготвена. Не се съмняваше, че съставките са отгледани в големите хидропонни ферми, разположени на множество квадратни километри по екватора на земния спътник. Разбира се, месото почти сигурно беше синтезирано. Доста приличаше на телешко, но пък Садлър знаеше, че единствената крава на Луната живее сред разкош в зоологическата градина в Хипарх. Дяволски грабливата му памет непрекъснато събираше и прилежно съхраняваше подобни безполезни парченца информация.

Вероятно ситите стомаси направиха астрономите по-приветливи, защото щом доктор Молтън им го представи, успяха да се въздържат от професионални разговори поне няколко минути. Веднага стана очевидно обаче, че обясненията му с каква задача е изпратен тук ги разтревожиха. Садлър лесно си представи как започват да премислят отново какви средства са им отпуснати и вече се чудят как да ги опазят от съкращения, ако се наложи. Нито за миг не се усъмни, че ще го затрупат с извънредно убедителни доводи, ще се опитат да го зашеметят с потоци от научна алабалистика, ако се опита да ги притисне в ъгъла. Неведнъж му се бе случвало същото, макар и далеч не в същите съпътстващи обстоятелства.

Вагонът се движеше по последния отрязък от пътя и след около час щеше да пристигне в Обсерваторията. Шестстотинте километра през *Маре Имбриум* се изминаваха почти само по права линия през равен терен, с изключение на завоя около скалните стени на огромната равнина на Архимед. Садлър се настани удобно в едно кресло, извади документацията за тази задача и започна да я проучва.

Когато разгъна организационната схема, тя зае изцяло масичката. Беше ясно съставена и за по-голяма нагледност разпечатана в различни цветове, обозначаващи различните групи в Обсерваторията. Садлър се вторачи в нея с искрено неудоволствие. Спомни си, че историците определяха първите хора като животни, служещи си с оръдия на труда. Често му се струваше, че най-подходящото определение за съвременния човек е: животно, прахосващо хартия.

Под правоъгълниците „Директор“ и „Заместник-директор“ схемата се разделяше на три части — „Администрация“, „Техническо обслужване“ и „Обсерватория“. Веднага потърси доктор Молтън. Ето го в раздела „Обсерватория“, точно под „Научен ръководител“ и над късата колона с имена, обозначена „Спектроскопия“. Молтън имаше шестима асистенти. С двама от тях — Джеймисън и Уилър — Садлър вече се запозна. Другият пътник във вагона всъщност не беше учен според схемата. Имаше си свое местенце и се подчиняваше пряко на директора. Садлър предположи, че секретарят Уогнъл е сериозна величина на властта в това научно царство и си струва да му влезе под кожата.

Бе се заровил в схемата от половин час, забравил всичко друго в умуването над положението на всекиго от Обсерваторията, когато някой включи радиото. Не му пречеше тихата музика. Способността му да се съсредоточава можеше да се справи с много по-сериозни дразнителни. После музиката спря, след кратка пауза прозвучаха шест писукания и плътен школуван глас изрече:

— Вие сте с Канал две на „Междупланетна мрежа“ от Земята. Сега е двадесет и един часът по Гринуич. Следва емисия новини.

Нямаше абсолютно никакви смущения. Думите звучаха ясно, сякаш слушаха местна станция. Но Садлър бе забелязал антената на покрива на вагона и знаеше, че това е пряко предаване от Земята. Сигналът бе напуснал планетата преди две секунди и половина и вече продължаваше към други далечни светове. Някои хора щяха да чуят новините след много минути или дори часове — ако екипажите в корабите на Федерацията около Сатурн си правеха труда да следят тези предавания. Гласът на Земята щеше да се разпростира в Космоса — все по-слаб, докато далеч извън пределите на овладяното от хората пространство накрая бъде заличен от неспирния радиошепот на звездите.

— ... Току-що получихме съобщение от Хага, че конференцията по планетарните ресурси е била прекратена. Делегатите на Федерацията ще напуснат Земята утре, а от канцеларията на президента ни предадоха следното изявление...

За Садлър нямаше нищо неочаквано в този обрат. Но когато отдавнашното опасение все пак се превърне във факт, сърцето на човек се свива, дори да е подготвен. Озърна се към спътниците си. Дали и те съзнаваха колко мрачен е смисълът на прозвучалите думи?

Явно разбираха. Секретарят Уогнъл яростно мачкаше брадичката си с пръсти, доктор Молтън се бе облегнал в креслото с уморено затворени очи, Джеймисън и Уилър бяха заболи унило погледи в масичката пред себе си. Разбираха, и още как! Тяхната работа и отдалечеността им от Земята не ги бяха изолирали от основния поток на отношенията между човешките общности.

А безстрастният глас редеше възражения и контрааргументи, дори заплахи, едва прикрити от тънкото було на дипломатичните увъртания, и сякаш гибелният студ на лунната нощ се просмукваше през стените на вагона. Истината беше горчива и милиони хора щяха да предпочетат приятните заблуди пред нея. Щяха да вдигат рамене и да мърморят с пресилен оптимизъм: „Не се тревожете, всичко ще се оправи от само себе си.“

Садлър обаче не вярваше в това. Седеше в малкия, ярко осветен цилиндър, носещ се стремително на север през Морето на дъждовете, и се мъчеше да осмисли увереността си, че за пръв път от две столетия човечеството отново се изправяше пред заплахата от война.

ГЛАВА 2

Според него, ако тази война накрая избухнеше, щеше да се дължи на трагично стекли се обстоятелства, а не на нечие упорито желание да я разпали. Всъщност неумолимият факт, довел до разприте между Земята и бившите ѝ колонии, му изглеждаше по-скоро лоша шега на природата.

Дори преди да му възложат тази нежелана и неочаквана задача, той добре знаеше как се развиват междупланетните отношения. Сблъсъкът назряваше през живота на цяло поколение, породен от особеното положение на родната му планета.

Човечеството се бе появило и развило на уникален за Слънчевата система свят, изобилстващ на минерални богатства, каквито просто не се намираха другаде. Тази случайност бе дала летящ старт на технологиите, но когато човекът достигна другите планети около своето Слънце, научи с изумление и покруса, че за задоволяването на най-различни жизнени потребности пак ще зависи от родния си свят.

Земята е най-плътната планета, единствено Венера се доближава до нея по този показател, само че няма спътник. Двойната система Земя-Луна не е присъща на никоя друга планета. Образоването ѝ все още е загадка, но е установено, че когато Земята била разтопено кълбо, естественият ѝ спътник я обикалял много по-наблизо от сега и предизвиквал гигантски приливни вълни в меката повърхност.

Така земната кора се обогатила с тежки метали за разлика от останалите големи тела в Слънчевата система, които крият своите съкровища в недостижимите си ядра, защитени от непреодолими за човешките посегателства налягания и температури. И с разширяването на пределите на цивилизацията в пространството ресурсите на планетата майка намаляваха все по-бързо.

Запасите от леки елементи по другите планети бяха неизчерпаеми, но от незаменимите живак, олово, уран, платина, торий и волфрам имаше само нищожни следи. Термоядреният им синтез в промишлени количества оставаше крайно непрактична идея въпреки

неуморните усилия в продължение на два века. А съвременната технология не можеше без тях.

Твърде неприятно положение, дори вбесяващо за независимите републики на Марс, Венера и големите луни на външните планети, които вече бяха обединени във Федерацията. Не можеха да се освободят от зависимостта си спрямо Земята, нито пък да продължат проникването си към най-далечните граници на Слънчевата система. Колкото и да ровеха по астероиди и спътници, из боклука, останал от образуването на системата, не откриваха почти нищо друго освен безполезни камънаци и лед. Значи трябваше да протягат смирено ръка към планетата — майка за едва ли не всеки грам от десетина метала, станали несравнимо по-ценни от златото.

Може би противоречията нямаше да стигнат до критичната си точка, ако Земята не проявяваше все по-силна ревност към далечните си потомци, и то още от началото на заселването в Космоса преди двеста години. Повтаряше се все същото — може би класическият пример беше конфликтът между Англия и нейните колонии в Америка. Има много истина в твърдението, че историята не се повтаря никога, само че подобните положения възникват отново и отново. Хората, управляващи Земята, бяха по-умни от крал Джордж III и въпреки това започваха да се държат като някогашния окаян монарх.

И двете страни в назряващия сблъсък имаха неоспорими доводи, за да защитят позицията си. Земята беше преуморена, а и бе изпратила най-способните си чедата да завладяват Космоса. Планетата-майка виждаше как властта ѝ се изплъзва и знаеше, че бъдещето не е нейно. Защо сама да ускорява процеса, като тика в ръцете на съперниците си точно онова, което им е най-необходимо?

А Федерацията поглеждаше със снизходителна симпатия към света, от който бе произлязла, защото успяваше да привлече на Марс, Венера и спътниците на планетите-гиганти някои от най-блестящите умове и неукротими духове на човечеството. Тук беше новата граница на цивилизацията, която щеше да се разширява безкрайно към звездите. Най-великото предизвикателство в историята изискваше от хората върхове в науката и непоклатима решимост. Тези достойнства обаче вече нямаха значение на Земята и макар управниците ѝ да съзнаваха докъде е стигнало подчиненото им общество, с нищо не можеха да спрат упадъка.

Всичко това будеше силно раздражение и обтягаше прекалено междупланетните отношения, но не би подбудило никого към насилие, докато не светне последната искрица, която да взриви натрупания заряд.

Ето че и искрицата припламна. Появата ѝ засега не беше широко известна, Садлър също нищо не подозираше допреди половин година. Централното разузнаване — тънеща в дълбока сянка организация, за която и той вече работеше с крайно нежелание — полагаше денонощни усилия да предотврати най-лошото. Разбира се, математическият труд със заглавие „Количествен анализ на формирането на лунната повърхност“ не приличаше на вероятна причина за война... но и чисто теоретичните разработки на Алберт Айнщайн някога бяха помогнали да бъде прекратен световен сблъсък.

Статията написа преди около две години професор Роланд Филипс, най-миролюбиво настроеният космолог от Оксфорд, комуто дори не хрумваше да се интересува от политика. Веднага предостави умотворението си на Кралското астрономическо дружество, където вече трудно измисляха оправдания защо още не са го публикували. За жалост професорът направи и друго, с което вся ужас в Централното разузнаване — най-невинно изпрати копия от труда си на колеги на Марс и Венера. Трескавите усилия да бъдат конфискувани се провалиха. Федерацията сигурно вече знаеше, че Луната съвсем не е бедното парче скала, за което я смятаха през последните два века.

Нямаше как да върнат в небитието разпространилото се знание, имаше обаче и други неща за Луната, които Федерацията в никакъв случай не биваше да научи. Но успяваше някак да се добере до тайните. Засега не се знаеше как информацията се предава от Земята към Луната, а оттам и към другите планети.

Като ти протекат тръбите, подсмихна се унило Садлър, викаш водопроводчика. Но как да запушиш невидима дупка? Ровиш по цялата повърхност на свят, чиято площ е равна на Африка ли?

И сега му беше известно съвсем малко за мащаба и похватите в дейността на Централното разузнаване. Повече го занимаваше безсилната неприязън от грубата им намеса в неговия живот. По образование беше точно такъв, за какъвто се представяше — счетоводител. Преди шест месеца по причини, които не научи и вероятно нямаше да му станат известни, го извикаха на разговор и му

направиха мъгляво предложение за работа. Съгласи се веднага, защото разбра прозрачния намек, че е в негов интерес да не откаже. И оттогава прекара повечето време под хипноза, за да го натъпчат с всевъзможни знания, докато живееше в почти монашеско уединение някъде в Канада. (Е, поне предполагаше, че мястото е било в Канада, но нищо не пречеше да е попаднал в Гренландия или Сибир.) Вече беше на Луната, за да изиграе ролята си на дребна пешка в междупланетна партия шахмат. И очакваше с нетърпение тази щуротия да приключи поне за него. За нищо на света не би повярвал, че човек може *доброволно* да стане таен агент. Смяташе, че ако някой е доволен да се занимава с неща, противоречащи на доброто възпитание, това само показва колко е незряла и неуравновесена психиката му.

Признаваше, че промяната в живота му си има и добри страни. Иначе никога не би могъл да стъпи на Луната, а и опитът, който трупаше, щеше да се превърне в безценно предимство през идните години. Садлър винаги се опитваше да се подготви и за по-далечното бъдеще, особено ако настоящето направо го потискаше. А в момента и неговото, и междупланетното положение му навяваха само мрачни мисли.

Сигурността на Земята беше тежка отговорност, но той се утешаваше, че и без това за един човек е непосилно да я поеме върху раменете си. Каквото и да му подсказваше разсъдъкът, дребните грижи на всекидневието го гнетяха повече. Някой космически наблюдател сигурно би се засмял на факта, че Садлър се тревожи за един-единствен човек. Чудеше се дали Жанет ще му прости някога, че не си е вкъщи за годишнината от тяхната сватба. Тя щеше да чака поне обаждане, а той не смееше да си позволи такава волност. За съпругата и приятелите си още беше на Земята. Нямаше как да се обади от Луната и да скрие къде се намира, защото забавянето на сигнала с две секунди и половина би го издало тутакси.

Централното разузнаване можеше да скалпва всякакви правдоподобни историйки, но не и да промени скоростта на радиовълните. Щяха да доставят подаръка му навреме, както обещаха... само че никой нямаше да каже на Жанет кога нейният мъж ще се прибере у дома.

И друго не забравяше — за да скрие къде отива, бе принуден да излъже жена си, пак в името на свещената Сигурност.

ГЛАВА 3

Щом Конрад Уилър сравни отново записите, стана и обиколи три пъти стаята. По походката му всеки отдавнашен обитател на Луната би познал веднага, че младият мъж е сравнително отскоро тук. Наистина работеше в Обсерваторията само от шест месеца и още не бе свикнал напълно с твърде слабото притегляне. В движенията му имаше излишна рязкост, отличаваща ги от плавните, забавени крачки на повечето му колеги. Личаха и присъщото му нетърпение, недостигът на дисциплина и прибързаността. Точно с темперамента си се опитваше да се пребори в момента.

Съзнаваше, че често бе правил грешки от припряност, но сега не изпитваше никакви съмнения, фактите не можеха да бъдат оспорени, в изчисленията нямаше нищо сложно или необичайно... само отговорът беше стъписващ. В далечните дълбини на Космоса една звезда бе избухнала с невъобразима стихийна мощ. Уилър пак погледна основните резултати, които бе подредил на листче, провери ги за десети път и протегна ръка към комуникатора.

Сид Джеймисън не му се зарадва особено.

— Толкова ли е важно? В тъмната стая съм и върша нещо за Стария Мол. Е, имам кратка почивка, докато чакам плаките да се промият.

— Колко кратка?

— Ами към пет минути. После започвам другата серия.

— *Важно е*, Сид. И няма да ти отнема много време. Горے съм, в пета инструментална зала.

Джеймисън още си бършеше ръцете, когато влезе. Дори и триста години след изобретяването на фотографията някои досадни подробности си оставаха все същите. Уилър беше непреклонно убеден, че електрониката може да свърши всичко, и смяташе тези занимания на стария си приятел за остатък от мрачните времена на алхимията.

— Е, какво има? — подхвана го Сид от вратата. Както винаги, не беше склонен да си губи времето.

Уилър посочи диска на бюрото си.

— Правех редовната проверка на записите от интегратора на звездните величини. Напипал е нещо.

— А, това не е голямо чудо — изсумтя Джеймисън. — Когато някой кихне в Обсерваторията, интеграторът смята, че е открил нова планета.

Имаше право да се усъмни. Уредът беше ненадежден, процесорът му лесно се заблуждаваше, затова мнозина от астрономите смятаха работата с него за излишно опъване на нервите. Но не забравяха, че е сред любимите проекти на директора, затова нямаше шанс да се отърват от интегратора до идването на нов началник. Маклорин го бе изобретил сам още в далечните дни, когато наистина се занимавал с астрономия. Автоматичното стражево куче на небесните сфери можеше да чака с неизменно търпение дълги години, докато някоя нова звезда засияе ослепително. И тогава да удари камбаната, за да извести за жадуваното събитие.

— Добре де, ето ги записите пред теб — подкани Уилър. — Няма нужда да ми се доверяваш сляпо.

Джеймисън пхна диска в компютъра и пусна програмата за анализ на записите. Уилър се усмихна с облекчение, когато ченето на Сид увисна.

— Прескочила е тринадесет степени за едно денонощие! Олеле, майчице!

— Според мен са тринадесет цяло и четири десети, но да не се заяждаме. Залагам си цялата заплата, че е свръхнова. И то доста наблизно.

Двамата се спогледаха в радостно изумление. Накрая Джеймисън промърмори:

— Твърде хубаво е, за да се окаже и вярно. Недей да се хвалиш пред всички, преди да сме проверили пак. Дай първо да ѝ огледаме спектъра, дотогава ще я смятаме за обикновена нова звезда.

Погледът на Уилър се зарея мечтателно.

— Кога е избухнала последната свръхнова в нашата галактика?

— Звездата на Тихо... не, имало е една и малко по-късно, около началото на седемнадесетия век.

— Видя ли, отдавна чакаме тази. Току-виж, директорът си оправил малко мнението за мен.

— Кой знае... — скептично измънка неговият приятел. — Дори свръхнова едва ли ще стигне. Ще отида да подготвя спектрографа, а ти драсни едно резюме с резултатите. Не е честно да сме алчни, по-добре да поканим на купона и другите обсерватории. — Загледа се в интегратора, който все така търпеливо следеше всичко ставащо в небето. — Ей, тенеке, ти отведнъж си изплати паричките, макар досега да записваше само навигационните светлини на корабите...

Садлър чу новината след около час в общия салон и не се развълнува чак толкова. Твърде зает беше със собствените си проблеми и очакващите го планини от документи. Затова се отнасяше почти равнодушно към научното всекидневие на Обсерваторията, дори ако се случеше да вникне отчасти в смисъла му. Секретарят Уогнъл обаче побърза да го увери, че в събитието няма нищо обичайно.

— Това можете спокойно да го впишете в баланса! — подхвърли весело. — Най-значителното астрономическо откритие от не знам колко години. Я елате с мен на покрива!

Садлър веднага захвърли „Тайм Интерпленетъри“, чиято войнствена редакционна статия и без това го вбеси. Разпечатката на списанието падна бавно като насън.

Той трудно се приспособяваше към чудатостите на лунната гравитация.

Тръгна с Уогнъл към асансьора.

Подминаха жилищния етаж, администрацията, хранването и транспорта и излязоха в един от малките наблюдателни куполи. Диаметърът му едва достигаше десет метра, защитното покритие, предназначено за лунния ден, сега беше свалено. Секретарят побърза да изключи осветлението, двамата постояха загледани в звездите и намаляващия полукръг на Земята. Садлър вече се бе качвал тук няколко пъти — в купола откри прекрасен лек срещу досадата и преумората.

На около триста метра от тях тромавата конструкция на най-големия телескоп, построен от хората, бе насочена към точка в южната част на небосвода. Садлър знаеше, че гигантското устройство не се използва за наблюдение на звезди, които и той би могъл да различи с очите си. С телескопа астрономите се опитваха да проникнат до хипотетичните предели на Вселената, на трудно изброими милиарди светлинни години от Слънчевата система.

Най-неочаквано металният великан се завъртя с величествена мудност в обратната посока. Уогнъл се закиска тихичко.

— Колцина ли си скубят косите в момента!? Съсипахме им програмата, защото на първо място излиза *Нова Драконис*. Я да проверим дали ще я открием...

Погледна набързо надрасканата скица в ръката си. Садлър също се взря в северния небосклон, не забеляза обаче нищо особено. Наглед звездите си бяха все същите. Уогнъл започна да му помага да се ориентира по отстоянието и ъгъла спрямо Голямата мечка и Полярната звезда. Най-сетне разбра коя слабовата звездичка трябва да зяпа. Не се въодушеви никак, макар с разума си да съзнаваше, че допреди два дни биха я открили само най-големите телескопи, а оттогава блясъкът ѝ се е засилил стотици хиляди пъти.

Секретарят явно долови разочарованието му.

— Дори да не е смайващо зрелище в момента — подхвърли малко предизвикателно, — свети все по-силно. Ако сме късметлии, до ден-два ще видим нещо незабравимо.

„Лунен или земен ден?“ — хапливо се хвана за пропуската на секретаря Садлър И в това имаше бъркотия както във всичко останало в Обсерваторията. Всички часовници отброяваха двадесет и четирите часа на земното денонощие и показваха времето по Гринуич. Дребно предимство на тази система беше възможността човек просто да погледне коя част от Земята се вижда, за да провери верен ли е часовникът. Но това отброяване на времето нямаше нищо общо със смяната на светлите и тъмните периоди на лунната повърхност.

На Садлър му омръзна да се взира и огледа разсеяно Обсерваторията. Преди да дойде тук, си я представяше, без да се замисли истински защо, като обичайното сборище от гигантски куполи. Бе забравил, че на лишената от резки климатични промени Луна няма никакъв смисъл уредите да се предпазват. Хилядасантиметровият рефлектор и по-малкият му събрат бяха като голи във вакуума. Само крехките им господари имаха нужда от топлината и въздуха на заровеното си градче.

Почти навсякъде хоризонтът беше равен. Макар че около голямата равнина Платон, наред която беше разположена Обсерваторията, имаше високи скални стени, извивката поради малкия радиус на земния спътник ги скриваше зад хоризонта. Нерадостна

пустош, нямаше дори по някое хълмче да разнообрази гледката. Само прашна равнина, тук-там надупчена от дребни или по-големички метеорити. Единственото интересно нещо наоколо бяха творенията, с които човекът се опитваше да изкопчи тайните на звездите.

На излизане отново погледна към съзвездието Дракон, но вече бе забравил коя от бледите звездички причини толкова вълнения.

— Но защо — попита съдържано секретаря, за да не го обиди неволно от невежество — тази звезда е толкова важна за вас?

По лицето на Уогнъл бързо се смениха учудване, раздражение... и съчувствие.

— Ами как да ви обясня... Може да се каже, че звездите са като хората. Добре възпитаните не привличат вниманието. Разбира се, и от тях има какво да научим, но много по-полезни са ни онези, които се развихрят.

— Често ли се случва?

— Всяка година гърмят поне по стотина само в тази галактика... но всички са обикновени нови звезди. На върха на величието си са, да речем, сто хиляди пъти по-ярки от Слънцето. *Свръхновата* звезда е несравнимо по-рядко явление, а и по-интересно. Още не знаем причините му, важно е обаче да разберете, че може да стане *няколко милиарда пъти* по-ярка от нашето светило. Всъщност за нашите възприятия ще свети по-силно от всичко останало в небето, събрано накуп.

Садлър наистина имаше над какво да се замисли.

— Още по-съществено е — разпалено продължи Уогнъл, — че нищо подобно не се е случвало, откакто са изобретени телескопите. Последната свръхнова в *нашата* част на Вселената е била преди шест века. Имало е и предостатъчно други, но много по-далеч от нас, затова е било невъзможно да ги изследваме подробно. А тази, образно казано, е досами прага на дома ни. И фактът ще стане очевиден за всички само след два дни. Дори след броени часове ще затъмни всичко в небето, освен Слънцето и Земята.

— А какво очаквате да научите от тази буйстваща звезда?

— Засега не познаваме друго по-колосално събитие в природата. Ще можем да изучим характеристиките на материята в състояние, в сравнение с което епицентърът на термоядрена експлозия е мъртвешки спокоен. Но ако непременно държите научните открития да имат и

практична страна, не ви ли се струва интересно да узнаем защо звездите по принцип избухват? В края на краищата някой ден и на нашето светило може да му мине през ума същата идея...

— Ако това стане — усмихна се сдържано Садлър, — бих предпочел да не знам предварително. Питам се дали онази бандитка в Дракон е погълнала някакви планети?

— Това никога няма да научим. Но сигурно често има и такива произшествия, защото поне една звезда от десет има планети.

Смразяваща идея... Садлър се опитваше да не си представи как едва ли не всяка секунда някъде из Вселената цяла слънчева система заедно със странната си и чужда на човешката мисъл цивилизация изчезва мигновено в космическата пещ. Животът беше прекалено крехък, стъпил върху острието на бръснача между студа на вакуума и пламъците на звездите.

Поклати печално глава. На хората като че не им стигаха опасностите, изобилстващи в природата. Отново стъкмяваха с увлечение собствената си погребална клада...

За почти същото се замисли доктор Молтън, макар и доста позитивно. *Нова Драконис* беше на повече от 2000 светлинни години от Земята. Яростните вълни на стихията се носеха в пространството още от времето на Христос. През това време бяха достигнали милиони звездни системи, за да стреснат и предупредят обитателите на хиляди светове. Той не се съмняваше, че и в момента някъде по повърхността на тази сфера с диаметър 4000 светлини години други астрономи, ако ще и с коренно различни очи и уреди, улавят излъчването на умиращото светило. Стори му се още по-необикновена представата, че някъде в безкрая други наблюдатели, за които цялата галактика е само мътно петънце, ще забележат след стотици милиони години как тя изведнъж е усилила двойно блясъка си...

Молтън седеше пред контролния пулт на обяната в мека светлина зала — и кабинет, и работилница за него. Отначало не се различаваше почти с нищо от останалите помещения в Обсерваторията, но вече всичко носеше отпечатъка на личността му. В единия ъгъл стърчеше ваза с изкуствени цветя, едновременно нелепа и желана гледка тук. Беше единствената проява на чудатост у Молтън и никой не му се присмиваше. Сдобил се с тази красота от възък и тел в

Средищния град, променяше често подредбата на цветята толкова изкусно, че сякаш всеки ден букетът беше нов.

Понякога Уилър се опитваше да го закача за това хоби — твърдеше, че издавало носталгия и желание да се върне на Земята. В действителност Молтън бе напуснал преди три години Австралия и по нищо не личеше, че бърза да се прибере у дома. Твърдеше, че и сто живота няма да му стигнат да си свърши работата, затова предпочитал отпускът му да се трупа и някой ден да го използва наведнъж.

До вазата беше металният шкаф с хилядите разпечатани спектрограми, които бе натрупал от изследванията си. Винаги подчертаваше, че не е теоретик в астрономията. Просто наблюдаваше и записваше, на други се падаше задачата да обясняват какво е открил. Случваше се възмутени любители на математическите анализи да го укоряват, че *никоя* звезда не можела да има такъв спектър. Тогава Молтън ровеше в картотеката си, уверяваше се, че няма никаква грешка, и отвърщаше: „Не се сърдете на мен. Вървете да спорите с майката природа.“

Остатъкът от площта заемаха купища оборудване, което би сацисало всеки лаик, а и мнозина астрономи оставаха озадачени за предназначението на уредите и апаратите. Повечето Молтън сглоби сам или поне ги проектира, а изработката остави на своите помощници. И през последните две столетия всеки специалист по практическа астрономия си оставаше електротехник, инженер и физик... а с нарастването на разходите за тези технически чудеса — дори специалист по лобиране и реклама.

Командите се понесоха по кабелите, когато той зададе новите асцендент и деклинация. Много по-нагоре големият телескоп се завъртя като чудовищно оръдие и се насочи на север. Великанското огледало в дъното на конструкцията събираше един милион пъти повече светлина от човешкото око и с възхитителна точност я съсредоточаваше в един-единствен лъч. Той пък на свой ред прескачаше от огледало на огледало като в перископ и накрая стигаше до доктор Молтън, за да бъде разнищен според желанията на учения.

Ако бе погледнал направо в окуляра, блясъкът на *Нова Драконис* щеше да го ослепи. А и очите не можеха да му покажат нищо в сравнение с техниката. Молтън включи електронния спектрометър и го пусна в режим на сканиране. Уредът щеше да проследи прецизно

спектъра на свръхновата звезда — през жълтото, зеленото, синьото до ултравиолетовото много извън обсега на човешкото зрение. Неоспоримият запис на интензивността на всяка спектрална линия би могъл да послужи на астрономите и след хилядолетие.

Някой почука на вратата. Влезе Джеймисън, понесъл още влажните фотоплаки.

— Последните са големият удар! — възкликна тържествуващо. — Показват газовата обвивка, разширяваща се около звездата. И скоростта съвпада с установеното от теб Доплерово изместване на спектъра.

— Не съм и очаквал друго — изръмжа Молтън. — Я да ги огледаме.

Вторащи се напрегнато в плаките, вече не чуваше тихия шум от електромоторчетата в спектрометъра, все още изпълняващ програмата. Виждаше пред себе си негативи, разбира се, но подобно на всеки друг астроном отдавна бе свикнал да ги преобразува мислено в позитивни разпечатки.

В средата беше малкият диск, оставен от твърде яркото излъчване на *Нова Драконис*, подложило плаката на прекомерно осветяване. Около него се виждаше рехав блед пръстен. Молтън знаеше, че когато звездата е избухнала, този пръстен се е разнесъл за броени дни в пространството. На снимката изглеждаше толкова незначителен, че с нищо не подсказваше на ума какво възприема.

А всъщност гледаха следите на катастрофа отпреди две хиляди години — обвивката от свръхпрегрятата плазма, която звездата бе издухала навсякъде около себе си със скорост милиони километри в час. Такава огнена стена би погълнала и най-грамадната планета, без дори да затрепти и да се забави. От Земята обаче се виждаше като нищоожно пръстенче.

— Чудя се — промълви Джеймисън — дали някога ще проумеем *защо* звездите вършат такива щуротии?

— Понякога — промърмори в отговор Молтън, — като слушам радиото, си мисля, че не е зле да се случи и тук. Огънят пречиства всичко...

Младият му помощник се вторачи смаян в него. Жестоките думи никак не подхождаха на иначе добросърдечния Молтън.

— Не говориш сериозно, нали?

— Може би не съм прав. Все пак доста сме напреднали през последния милион години, а на астронома би трябвало да е присъщо търпението. Но погледни само в каква каша се забъркваме отново! Ти не се ли тревожиш как ще свърши тази глупост?

Зад думите му прозираше такава покруса, че Джеймисън се смути от изумлението си. Молтън никога досега не бе позволявал на колегите си да проникнат в чувствата му. Дори не проявяваше интерес към нищо извън работата си. Младежът знаеше, че е станал свидетел на мимолетно пропукване в стоманената броня на самоконтрола. И изненадата събуди нещо в собственото му съзнание, което подобно на уплашен кон отскочи от зачатъка на прозрение.

Мълчанието се проточи — двамата учени сезираха взаимно в очите си, сякаш тепърва се преценяваха и се опитваха да преодолеят бездната, дяляща всеки човек от ближния му. Но остро бръмчене извести, че автоматичният спектрометър си е свършил работата. Напрежението се стопи, трябваше отново да се заемат с всекидневието. Така мигът, който можеше да предизвика непредсказуеми последици, затрептя на границата на битието и пак се върна в забравата.

ГЛАВА 4

Садлър не се бе надявал да получи собствен кабинет. Разчиташе най-много да му отделят бюро в някое ъгълче на счетоводния отдел. Така и стана. Това нито му пречеше, нито го притесняваше. Много внимаваше да не настройва хората срещу себе си и да не става център на крайно нежелано неприязнено внимание. Пък и не се заседяваше зад бюрото. Съставяше докладите, уединен в стаичката си — мъничко помещение, което едва надвишаваше пресметнатите от психолозите размери, за да не предизвиква у обитателя си клаустрофобия. Имаше още стотина подобни на жилищния етаж.

Бяха му необходими няколко дни, за да свикне с този напълно изкуствено подреден начин на живот. В недрата на Луната нищо не подсказваше как отминава времето. Големите разлики в температурата през лунния ден и нощ се отразяваха само метър-два навътре в скалите. Само часовниците на хората отброяваха секундите и минутите. За определен период на всеки двадесет и четири часа светлините в коридорите притъмняваха, за да създадат измамно впечатление за нощ. Но и тогава Обсерваторията не заспиваше. Винаги имаше някой, който си вършеше работата. Естествено астрономите бяха свикнали от векове да будуват в най-неподходящото време според природата... и според съпругите им, освен в твърде редките случаи, когато и жените им се занимаваха с астрономия. Затова и ритъмът на лунния живот с нищо не им пречеше. Мърмореха само инженерите, които трябваше да се грижат денонощно за въздуха, храненето, комуникациите и какво ли още не.

Садлър прецени, че служителите от администрацията са се подредили най-добре. Никого не интересуваха дали счетоводството, отговорниците по развлеченията или склададжиите прекъсват работа за поне осем часа, както ставаше всяко денонощие, стига в медицинския сектор и в кухнята да има дежурни.

Той наистина се стараеше да не се мотае в краката на хората и доколкото можеше да прецени, засега успяваше. Запозна се с цялото

ръководство на Обсерваторията, освен с директора — който в момента беше на Земята, — и познаваше по лице половината обитатели на тона научно градче. Още преди пристигането си тук бе намислил да проучва прилежно отдел след отдел, група след група, докато узнае всичко за Обсерваторията. После щеше да остави дреболиите настрана и да помисли спокойно два-три дни. В такава работа беше сериозна грешка да прибързваш, колкото и да те припира времето.

А това беше най-тежкият му проблем. Няколко пъти му подсказаха, макар и приветливо, че е дошъл в особено неподходящ момент. Нарастващото напрежение в политиката изнервяше дори учените и мнозина едва се удържаха в рамките на учтивостта. Разбира се, появата на *Нова Драконис* поуталожи духовете, защото никому не се искаше да мисли за политика, докато чудото сияе в небето. Само че през тези дни не бяха предразположени и да обсъждат с него разходите за изследванията си, а Садлър не можеше да ги вини за неприкритата досада, с която го посрещаха.

Колкото време успяваше да отдели от проучванията си, прекарваше го в общия салон, където обитателите на Обсерваторията идваха да се поотпуснат. Тук беше средицето на светския живот, доколкото го имаше, а така Садлър получаваше превъзходна възможност да опознае мъжете и жените, които се бяха заточили на Луната заради науката... или подмамани от твърде раздутите заплати, ако не бяха чак такива идеалисти.

Поначало не беше склонен да клюкарства — фактите и числата го интересуваха повече от хорските дела, този път обаче не си позволи да спазва своите принципи. Инструкторите му дори наблягаха непрекъснато на уменията да въвлечеш събеседника в разговор, и то по начин, който му се стори безкрайно циничен. Все пак не отричаше недостатъците на човешката природа. И вече признаваше пред себе си, че се сдобил с най-ценните късчета информация, като просто надаваше ухо за приказките на бара.

Салонът бе създаден от дизайнери с несъмнени умения и вкус, а непрекъснато сменящите се видеопанорами внушаваха почти непреодолима илюзия, че просторното помещение не може да се намира дълбоко под повърхността на Луната. Бяха се сетили дори да направят камина, в която иначе правдоподобната купчинка дърва

гореше вечно, без да се превърне в пепел. Това честичко размиваше Садлър.

Прояви се достатъчно добре в игрите и общите приказки, за да го приемат като член на общността. Скоро започнаха да му доверяват пикантните подробности от местни скандали. Ако не се броеше фактът, че хората тук се отличаваха с несъмнено блестящ интелект, иначе бяха истински микромодел на земното общество. Почти всички случки и произшествия на планетата — майка се повтаряха в Обсерваторията (без убийствата, но вероятно *и това* беше само въпрос на време). Садлър рядко се учудваше на нещо, сега също не се озадачи. Трябваше да се очаква, че шестте момичета от изчислителната група след броени седмици в предимно мъжка компания се бяха сдобили със съмнителна слава. Нито беше особено стряскащ факт, че главният инженер не си говори с помощника на директора, а според професор X доктор Y е случайно изтърван от психиатрията. Господин Z пък лъжеше на карти. Клюките не помагаха пряко да си свърши работата и въпреки това слушаше и запомняше старателно. Не след дълго се убеди, че Обсерваторията е същинско селце по нравите си.

Тъкмо се питаше що за чувство за хумор е подтикнало някой да прасне печата „Да не се изнася от салона“ по прелестите на хубавицата върху корицата на „Трайпленет Нюз“ от миналия месец, и Уилър нахлу през една от вратите.

— Ей, какво има? Да не си открил още една нова звезда или търсиш на чие рамо да поплачеш?

Второто предположение му се стори по-близко до истината, а и явно неговото рамо щеше да свърши работа поради липса на друго подходящо. Вече бе научил доста за Уилър. Астрономът не само беше сред най-младите в Обсерваторията, но и все се набиваше на очи. Саркастично остроумен, напълно лишен от уважение към началниците, уверен до самонадеяност във възгледите си и винаги готов да се впусне в разгорещен спор. Затова и не криеше какво мисли. Но дори хората, на които не допадаше, признаваха пред Садлър, че на младока му сече пипето и ще стигне далеч в занаята. Засега не бе изчерпал запаса от доброжелателство у колегите си, породено от откритието на *Нова Драконис*, което сигурно стигаше да се прочуе като учен до края на живота си.

— Търся Послушко. Не е в кабинета си, а искам да подам оплакване.

— Секретарят Уогнъл — отвърна Садлър, влагайки умерен укор в гласа си — отиде в хидропонните инсталации преди половин час. И ако ми позволиш да отбележа, учуден съм, че ти си източникът на недоволство, а не причината.

Уилър се ухили до уши с невероятно и обезоръжаващо момчешки вид.

— Уви, прав си. Освен това знам, че всичко трябва да си мине по каналния ред и така нататък... но е спешно. Някакъв идиот извърши извънредно кацане и ми съсипа два часа работа!

Наложи се Садлър да поумува бързо, за да разбере за какво му говори Уилър. Накрая си спомни, че този район на Луната бе поставен под забрана — нито един кораб не биваше да прелита над северното полукълбо, без да уведоми предварително Обсерваторията. Яростните реактивни струи на йонните двигатели, уловени и усилены от големите телескопи, направо унищожаваша фотоплаките и разстройваха множество чувствителни уреди.

— Не мислиш ли, че е било авария? — сети се изведнъж. — Наистина жалко за пропилияния ти труд, но корабът може да е бил в беда.

Уилър се стресна видимо и гневът му се уталожи мигновено. Зяпна безпомощно, сякаш се чудеше какво да прави сега. Садлър остави списанието и се изправи.

— Не искаш ли да се отбиеш в комуникациите? Те положително знаят какво става. Имаш ли нещо против да дойда с теб?

Никога не забравяше да се държи любезно, защото успешното изпълнение на задачата му зависеше от доброжелателството на тукашните хора. Пък и знаеше колко полезно е да внушаваш на някого, че ти прави услуга.

Уилър охотно прие предложението и го поведе нетърпеливо, като че идеята бе хрумнала първо на него. Комуникационният сектор се разполагаше в голяма, безупречно чиста зала на най-горния етаж, само на десетина метра под повърхността. Тук беше вътрешната централа, която играеше ролята на нервна система в Обсерваторията, също приемниците и предавателите, които поддържаха връзката на усамотената научна станция със Земята. В залата властваше дежурният

служител по съобщенията, а случайните посетители трябваше да се обезсърчат от надписа: „Абсолютно и категорично се забранява влизането на неупълномощени лица.“

— За нас не се отнася — отсече Уилър и отвори вратата. Посрещна ги още по-голям надпис „ТОЧНО ЗА ТЕБ СЕ ОТНАСЯ!“ Без да се смути, той се извърна към Садлър. — Между другото където не бива да се влиза, винаги е заключено.

Все пак не бутна безцеремонно втората врата, а почука и изчака, докато натезжал от скука глас подвикна:

— Влез!

Дежурният, който тъкмо изкормваше разговорната уредба на някакъв скафандър, изглежда им се зарадва. Веднага се обади до Земята и поиска Транспортният контрол да провери що за кораб се е размотавал над *Маре Имбриум*, без да съобщи на Обсерваторията. Докато чакаха отговора, Садлър обикаляше и оглеждаше изпълнените с различни апарати стени.

Учуди се, че такова количество техника е необходимо за предаването на звук и образ между Земята и естествения ѝ спътник. Знаеше колко обичат специалистите да обясняват работата си на всекиго, който покаже искрен интерес. Задаваше въпроси и се мъчеше да запомни поне нещо от обясненията. Радваше се, че вече никой не го подозира в черни помисли и не очаква от него непременно да души дали не могат да вършат същото за двойно по-малко пари. Просто приемаха, че е извънредно любознателен човек, защото повечето му въпроси несъмнено бяха далеч от финансите.

Малко след като дежурният го разведе набързо из залата, един принтер избълва безшумно отговора. И тримата се вторачиха недоумяващо в редовете:

„Полетът е извънреден. Правителствена задача. Предварителното уведомяване невъзможно. Очакват се още кацания. Съжаляваме за причинените неудобства.“

Уилър явно не вярваше на очите си. До този ден небесата над Обсерваторията бяха неприкосновени. Никой абат, срещнал нахлули в манастира му миряни, не би се ядосал повече.

— Щяло да има още! — избърбори почти неразбираемо от ярост. — Ами нашата програма?!

— Кон, време ти е да пораснеш — ухапа го приятелски дежурният. — Не слушаш ли новините? Или през цялото време зяпаш новата си любима звездичка? Както аз го разбирам това съобщение, може да означава само едно нещо — има някакъв секретен проект наблизо. Познай от първия път какъв...

— Ще позная, разбира се — промърмори Уилър. — Поредната експедиция, за която нищичко, ама съвсем нищичко не бива да се разчуе. Ровичкат за руда с тежки метали и си въобразяват, че Федерацията никога няма да научи. Детска им работа.

— Защо си мислиш, че това е обяснението? — малко прекалено рязко попита Садлър.

— Ами че тези глупости се точат от години! И във всеки бар в града можеш да чуеш слухове докъде са стигнали с търсенето.

Садлър още не беше ходил в Средищния град, но не се съмняваше, че всички обитатели на Луната обсъждат нехайно уж свръхсекретния проект. И не се сещаше за друго по-правдоподобно обяснение на извънредните полети.

— Какво да се прави, ще се приспособим — отбеляза философски дежурният и пак се зае с разглобената разговорна уредба. — Все пак мога да те утеша, приятел. Тези алабалистики стават на юг от нас, а Дракон е в срещуположната половина на небето. Няма да ти пречат на основната работа в момента, нали?

— Така излиза... — неохотно изсумтя Уилър.

Въпреки това изглеждаше много унил. Не че държеше да му пречат, но се беше наежил за хубав скандал и се чувстваше горчиво разочарован, че няма с кого и за какво да се скара.

И хората, които не познаваха съзвездията, веднага намираха *Нова Драконис* в небето. Нищо не можеше да се сравни с нея по блясък. Вече се различаваха добре и сенките, които хвърляха осветените от нея предмети, а сиянието ѝ тепърва се разгаряше.

Според новините и на Земята хората я виждаха дори денем. Поне замалко бе изместила политиката, скоро обаче напрежението се усети отново. На човек не е присъщо да се впуска задълго в размисли за вечното, а разстоянието до планетите на Федерацията се измерваше със светлинни минути, а не светлинни години.

ГЛАВА 5

И сега мнозина бяха убедени непоклонливо, че човечеството щеше да е по-щастливо, ако си бе стояло само на родната планета. Само че беше късно за съжаления. А пък и в случай че човекът се бе задоволил със Земята, щеше да тръгне против природата си. Вечната неудовлетвореност, подтиквала го неуморно да овладява всички кътчета от неговия свят и накарала го да се издигне в небето и да се потопи в океаните, нямаше да угасне, докато Луната и планетите го зовяха от дълбините на пространството.

Колонизацията на Луната беше бавно, мъчително и още от началото прекомерно скъпо начинание. И за два века след кацането на първите експедиции голяма част от гигантския спътник на Земята си оставаше непроучена отблизо. Разбира се, имаше най-подробни карти, но поне по половината от безжизненото кълбо никога не бе стъпвал човек, за да огледа всичко с очите си.

Средищния град и другите бази, създадени с толкова труд, бяха острови на живота в огромно безплодно пространство, оазиси в безмълвна пустиня, окъпана от яростна светлина или потънала в мастиленочерна тъма. Мнозина се питаха струват ли си усилията за оцеляване тук, щом като колонизацията на Венера или Марс предлага несравнимо по-богато разнообразие от възможности. Но с каквито и препятствия да се сблъскваше човекът на Луната, просто не можеше без нея. Тя беше първият му опорен пункт в завладяването на пространството и си оставаше ключ към далечните планети. Огромните кораби, кръстосващи Слънчевата система, получаваха тук реактивната си маса — пълнеха вместителните си контейнери с грижливо пречистен прах, който йонните двигатели изстрелваха в наелектризирани струи. Така не се налагаше да зареждат, издигайки товар от ужасната гравитационна яма на Земята, и цената на междупланетните полети спадаше поне десетина пъти. Всъщност без Луната като база човечеството не би могло да си позволи този лукс.

Естественият спътник на Земята, както бяха предвидили отдавна астрономите и физиците, се оказа истински рай за науката. Астрономията най-сетне се освободи от задушавачата прегръдка на земната атмосфера и напредваше с великански крачки. А и едва ли имаше дял на науката, който да не вкусваше плодовете на лунните лаборатории. Колкото и ограничени да си оставаха управниците на планетата — майка, поне един урок бяха научили наизуст. Изследванията бяха за цивилизацията онова, което кислородът в кръвта за човешкото тяло. Поне от тази инвестиция можеха да очакват дивиденди до свършека на света...

Бавно, понякога със съкрушителни поражения, хората се научиха да оцеляват, после да живеят, накрая и да благоденстват на Луната. Възникнаха цели нови инженерни отрасли, чието развитие се налагаше от почти чистия вакуум и слабото притегляне, от необходимостта всяка секунда да се поддържат и контролират въздухът и температурата. Хитроумието победи двуликия демон на лунния ден и лунната нощ, но инженерите и техниците винаги бяха нащрек. Слънчевата енергия през двуседмичния ден можеше да разшири прекалено и да напука куполите, невъобразимият студ през нощта лесно би натрошил всяка обикновена метална сплав. Все пак намериха решение и за тези проблеми.

Новите и дръзки начинания изглеждат много по-трудни и рисковани отдалеч. Заселването на Луната потвърди правилото. Някогашните непреодолими затруднения вече бяха останали само като спомен в лунния фолклор. Главоблъсканиците, обезсърчавали първите обитатели на естествения спътник, бяха почти забравени. Над териториите, където някога хората вървяха в скафандри, вече се носеха устремно монорелсовите вагони, на чийто разкош се наслаждаваха туристите от Земята.

А някои изненади по-скоро улесниха упоритите заселници, вместо да им попречат. Например лунната атмосфера. На Земята биха я нарекли добър технически вакуум, така че тя никак не влияеше на астрономическите наблюдения. Стигаше обаче за много полезен щит срещу метеорити. Земната атмосфера изгаря повечето метеори още на стотици километри над повърхността, тоест във въздух, не много по-плътен от лунните газове. Всъщност невидимата обвивка на спътника

е още по-добра спирачка за космическия камънак, защото благодарение на ниската гравитация се простира по-надалеч.

Такъв беше странният свят, превърнал се в дом за хиляди хора. Не забравяха никога какви сурови условия ги заобикалят, обаче обичаха Луната и нямаха никакво желание да се върнат на Земята, където животът беше лек, значи не предлагаше почти никакъв шанс за новости и предприемчивост. Нямахше да е несправедливо да се каже, че лунната колония, макар и обвързана икономически с планетата — майка, по дух по-скоро се родееше с планетите от Федерацията. На Марс, Венера, Меркурий и спътниците на Юпитер и Сатурн хората като че водеха неспирна война за разширяване на границите срещу природата, почти същата като битките за завладяването на Луната. Всъщност Марс вече беше покорен. Само там освен на Земята човек можеше да се разхожда спокойно по повърхността. На Венера също се надяваха на скорошна победа, при това плячката щеше да бъде пребогата — суша с три пъти по-голяма повърхност от земната. По другите места имаше само предни постове. Нажеженият Меркурий и замръзналите външни планети оставаха като предизвикателство за идните векове.

Или поне това мнение преобладаваше на Земята, Федерацията обаче не искаше да чака толкова дълго, а професор Филипс в невинното си неведение преля чашата. Не за пръв път чисто теоретичен научен труд обръщаше хода на историята с главата надолу, нямаше и да е за последен.

Садлър тъй и не си направи труда да погледне математическите формули, разровили гнездото на осите, но последиците от тях разбираше твърде добре. Бяха го научили на какво ли не през шестте месеца, които отнеха от живота му. Понякога седеше в малката учебна зала с още шестима мъже, чиито имена не чу нито веднъж, повечето време обаче прекара в полусънен транс или под хипноза. Не би се учудил, ако сегашните му работодатели решат някой ден да го лишат по същия начин от опасните знания.

Узна, че на повърхността на Луната има два различни типа терен — тъмните райони на така наречените морета и светлите, които обикновено са по-високи и с планински релеф. Именно светлите територии са надупчени с безбройни кратери и сякаш са били разкъсвани от неизмерими епохи на вулканична ярост. И обратно —

моретата са плоски и сравнително гладки. По тях по-рядко се срещат кратери, тук-там има дълбоки ями и пукнатини.

Учените предполагаха, че са се образували много по-късно от планините и кратерните вериги, които бяха следа от огнената младост на Луната. Дълго след изстиването на веригите от възвишения кората отново се бе разтопила на различни места и бе оформила тъмните гладки равнини. По краищата им има остатъци от полу-унищожени скални грамади, разминали се на косъм с пълното заличаване.

Проблемът, измъчвал умовете на няколко поколения учени и решен от професор Филипс, звучеше накратко така: Защо вътрешната топлина на Луната се е развихрила отново само в отделни райони, тоест „моретата“, а древните планини и плата са останали непокътнати? Това прегряване се дължи на радиоактивността. И професор Филипс бе стигнал до хипотезата, че под моретата би трябвало да има богати залежи на уран и свързаните с него елементи. Разместванията и гравитационните приливни вълни в разтопената сърцевина на Луната бяха създали местните концентрации, а излъчваната от тях енергия бе разтопила дори повърхността над тях, за да се образуват моретата.

Вече два века хората обикаляха по и над Луната с всевъзможни уреди и апарати, прослушваха дълбините с изкуствени трусове, анализираха магнитните и електрическите ѝ полета. Затова Филипс бе успял да обоснове теорията си с конкретни числа.

Значи огромни струпвания на уран съществуваха далеч под моретата. Сам по себе си този елемент нямаше значението, което му придаваха през двадесетия и двадесет и първия век, защото старите атомни реактори отдавна бяха заменени от термоядрения синтез. Но заедно с него би трябвало да има и други тежки елементи.

Професорът продължаваше да си въобразява, че теорията му засега не може да има практическо приложение. Не бе забравил да изтъкне, че дълбочината, на която са залежите, прави добива в каквато и да е форма немислим. Бяха поне на сто километра под повърхността, а там налягането е такова, че и най-якият метал тече като желе. Никоя сонда или шахта не би издържала.

Жалко наистина, отбелязваше Филипс, че тези съкровища ще останат завинаги недостижими за човечеството, а то толкова отчаяно се нуждае от тях...

ГЛАВА 6

Садлър лежеше в стаичката си и се опитваше да обобщи изминалата седмица. Как да повярва, че пристигна само преди осем земни денонощия? Електронният часовник обаче го уверяваше, че е попълвал правилно дневника си. А ако се съмняваше и в себе си, и в часовника, достатъчно би било да се качи в някой от наблюдателните куполи и да погледне Земята, чийто диск вече намаляваше. А когато той стъпи на Луната, тъкмо беше между първа и втора четвърт.

Над Маре Имбриум беше лунната полунощ, но повърхността светеше, отразявайки небесното сияние. *Нова Драконис*, по-ярка от всяка друга звезда в писаната история на човечеството, съперничеше на Земята по блясък. Дори Садлър, според когото астрономията се занимаваше с твърде далечни от човешкото всекидневие неща, понякога се отбиваше „горе“, за да погледа натрапницата в северния небосклон. Дали не се вираше в бедствие, унищожило светове, постари и по-мъдри от неговия? Щом се замислеше за това, изтръпваше от чудатото съвпадение светлинните вълни да достигнат Слънчевата система в разгара на кризата. Случайност, разбира се. Само твърде суеверен и геоцентрично настроен човек би могъл да допусне, че катастрофата е била предназначена единствено да предупреди неразумните жители на тукашните планети. Ами всички останали светила и обикалящите ги небесни тела, над които свръхновата блестеше може би още по-ярко?

Той се смъмри за реенето на мислите си и се зае с работата. Какво ли беше пропуснал? Мина през всяко кътче на Обсерваторията, срещна се с всички важни личности тук, оставаше само да се запознае с директора, щом той се върне от Земята. Професор Маклорин трябваше да пристигне скоро, а досегашното му отсъствие несъмнено улесни работата на Садлър. Всички го уверяваха, че когато шефът се прибере, животът няма да е толкова нехаен и разпуснат. Всичко щяло да върви „по установения ред“. Садлър беше свикнал отдавна с такива началници, но от това не му ставаха по-симпатични.

Скритият до леглото му високоговорител избръмча меко. Той протегна крак и натисна с палеца си бутона. Вече се справяше от първия път, обаче по стената имаше драскотини от нокти, издаващи многобройните опити.

— Слушам. Кой се обажда?

— От транспортния отдел съм. Приключвам списъка за утре. Има още две-три свободни места — ще дойдеш ли с нас?

— Ами щом няма да разваля удоволствието на някой друг...

— Добре, записах те — веднага отсече гласът и връзката прекъсна.

Всъщност Садлър изобщо не изпитваше угризения, че ще лиши от заслужена почивка някой учен. Самият той се нуждаеше от няколко свободни часа в Средищния град след тази усилна седмица. Още не беше настъпил моментът за първата среща с неговата свързка и досега изпращаше докладите си по обикновената сателитна поща — маскирани като бюрократични отчети, те не биха подсказали нищо нередно на непосветения. Само че му беше време да поразгледа града, а и никой не би приел като нещо нормално да се лишава от отдих.

Имаше още една причина да тръгне с монорелсовия вагон, най-важната за него. Искаше да изпрати писмо, а знаеше, че целият информационен трафик от Обсерваторията се следи зорко от отскорошните му колеги в Централното разузнаване. Те може и да бяха закоравели в циничното си равнодушие, но Садлър предпочиташе да не надничат в личния му живот.

Средищният град беше разположен на двайсет километра от космодрума, затова изобщо не можа да се отбие там при пристигането си. Вагонът, почти препълнен този път, отново навлезе в *Синус Медиум*, но Садлър вече не се чувстваше чужд сред тези хора. Поне по лице познаваше всекиго от спътниците си. Почти половината Обсерватория се бе натъпкала в металния цилиндър. На останалите щеше да им дойде редът следващата седмица. Дори появата на *Нова Драконис* не можеше да наруши този график, наложен от здравомислието и препоръките на психолозите.

Огромните куполи сякаш започнаха да се надигат иззад хоризонта. На върха на всеки грееше сигнална светлина, иначе бяха тъмни и нищо не издаваше кипящия под тях живот. Садлър знаеше, че някои от куполите могат да станат прозрачни по желание. Сега обаче

съхраняваха с всички средства енергията си, за да не бъде изсмукана от смъртоносната лунна нощ.

Монорелсовият вагон се гмурна в тунел под най-близкия купол. Той се озърна и проследи затварянето на голяма и извънредно здрава врата зад тях, после още една, накрая и трета. Тук никой не разчита на късмета си, разбра той и одобри предпазливостта. После се чу звукът, който не можеше да бъде сбъркан с нищо друго — съскането на въздух, запълващ пространството наоколо. Последната врата се плъзна встрани и вагонът спря до перон, какъвто имаше на всяка гара по Земята. Надзърна през илюминатора и в първия миг трепна, щом видя хора, разхождащи се без скафандри.

— Искаш ли да разгледаш нещо конкретно? — попита го Уогнъл, докато чакаха блъсканицата на изхода да понамалее.

— А, не — поклати глава Садлър. — Имам намерение да се разходя из целия град, за да проверя къде и как си харчите заплатите.

Секретарят на Обсерваторията явно не успя да прецени дали това беше шега и не му предложи услугите си на туристически гид — за голямо негово облекчение. Точно сега нямаше нужда от компания.

Излезе от помещението на гарата и се озова в горния край на широка наклонена рампа, спускаща се към основното равнище на цели двайсет метра под него. Едва сега разбра колко дълбоко се е заровил Средищният град, за да намали съотношението между обема си и повърхността на куполите. До рампата конвейерна лента пренасяше лениво багаж и товари. Най-близките сгради очевидно бяха някакви промишлени инсталации — колкото и добре да ги поддържаха, имаха леко мърлявия изглед на всичко, което е в съседство с гари и пристанища.

Чак когато се спусна наполовина по рампата, осъзна, че над главата му има синева, а Слънцето го огрява откъм гърба и в небето се носят купести облаци.

Илюзията беше толкова близо до съвършенството, че сетивата му я приеха като нещо подразбиращо се, в първия миг забрави напълно, че е на Луната. Задълго зяпна главозамайващите дълбини на изкуствения небосвод. Колкото и да се стараеше, не откри никакъв недостатък в панорамата. Вече разбираше защо проектантите на лунните градове държаха толкова упорито на куполния градеж, макар че можеха да вкопаят всичко като Обсерваторията.

Дори да искаше, не можеше да се загуби в Средищния град. Седемте свързани помежду си купола бяха устроени еднакво, с изключение на един — концентрични кръгове от улици и радиални булеварди. Пети купол на практика беше огромен завод и Садлър благоразумно реши да не си губи времето с разходки там.

Отначало вървеше накъдето го тласкаха случайните прищевки. Искаше да „усети“ мястото, за пълно опознаване кратките часове просто нямаше да му стигнат. Веднага долови една изненадваща особеност — градът имаше своя индивидуалност. Никой не е успял да обясни досега защо някои центрове на цивилизацията сякаш имат характер, а други — не. Садлър обаче се учуди, че тази отличителна черта е присъща на такава напълно изкуствена среда. След малко се укори за грешката си. Та нали всички градове и на Земята, и на Луната бяха сътворени от човешки ум и ръце, а не от природата...

„Булевардите“ се оказаха тесни по принуда, по тях минаваха само дребни открити триколки, чиято скорост не надвишаваше трийсетина километра в час и май не бяха за пътници, а за товари. Мина още време, преди Садлър да открие автоматичното метро, свързващо в обиколен маршрут шестте купола по периферията. Всъщност не беше нищо повече от поразкрасен конвейер и се движеше само срещу посоката на часовниковата стрелка. Ако човек се заблеще и не слезеше където иска, трябваше да направи още един пълен кръг. Не че беше голяма беда — цялата обиколка отнемаше пет минути.

Търговският комплекс и средоточието на лунния шик беше в Първи купол. Освен това тук живееха най-старшите сред чиновниците и техническия персонал. Голямото началство дори се радваше на лукса да се шири в отделни къщи. Повечето жилищни сгради имаха градини по покривите, където донесените от Земята растения избуяваха до изумителна височина в слабото притегляне.

Новодошлите от Земята също се навъртаха тук. Като „селенит“ с осемдневен опит, Садлър наблюдаваше развеселен непохватните им движения. Мнозина от тях бяха взели под наем оловни пояси още с пристигането си, защото се оставяха да им внушат, че така е най-безопасно. Инструкторите му не бяха забравили да го предупредят за заблудата още преди да потегли към Луната. Затова избегна да допринесе за процъфтяването на това дребно мошенничество. Вярно, ако човек се натовареше с олово, почти нямаше опасност да подскочи

няколко метра нагоре при невнимателна крачка, за да падне накрая на главата си. Странното беше, че твърде малко хора проумяваха разликата между тегло и маса, която правеше достойнствата на поясите съмнителни. Но когато се опитваха да тръгнат внезапно или да спрат изведнъж, веднага откриваха, че макар стоте килограма олово да тежат само шестнадесет тук, инерцията им си е все същата като на Земята.

Вървеше сред рехавите тълпи и надничаше във витрините. Понякога срещаше новите си познати. Някои се товареха упорито с пакети и торби, за да наваксат принудителната си пестеливост. Мнозина от по-младите бяха с приятели и приятелки — макар Обсерваторията да се самозадоволяваше почти във всичко, някои потребности налагаха задължително разнообразие.

Чистият трикратен звън на камбана го изненада. Озърна се, но не успя да определи откъде прозвуча. Отначало му се стори, че никой не обръща внимание на сигнала, каквото и да означаваше. После забеляза, че улиците се опразват полека... а небето притъмнява.

Облаци закриха слънцето. Бяха черни и разкъсани, краищата им пламтяха, когато илюзорното светило надничаше иззад тях. Садлър още веднъж се изуми на майсторството, с което бе създадено холографското представление. Нито една буря на Земята не изглеждаше толкова истинска, а когато тътенът на първата гръмотевица отекна в далечината, той не се поколеба да потърси подслон. Дори улиците да не бяха опустели, можеше да се досети, че творците на този шедьовър не биха пропуснали нито една подробност...

Малкото кафене край тротоара беше препълнено и Садлър едва успя да се шмугне, когато първите тежки капки тупнаха на улицата, а огненият език на мълния облиза небето. По навик започна да отброява секундите преди грохота. Изтреця на „шест“, значи светкавицата трябваше да се е забила на два километра отгук. Разбира се, това означаваше, че е ударила повърхността далеч извън купола, във вакуума, който не пренасяше звуци... Садлър вдигна рамене. Това също беше изкуство, а то не може без условности. Би било дребнаво да се заяжда.

Дъждът валеше все по-силно, мълниите зачестиха. По улиците се стичаха истински рекички и чак сега той обърна внимание на решетките на канализационните шахти. Преди погледът му се бе

плъзгал разсеяно по тях. Отново си напомни, че тук не биваше да се отнася небрежно към нищо. Трябваше да се спира и да се пита: „За какво служи това? Защо го виждам и на Луната? Наистина ли е същото, за което го смятам?“ Канализация, значи — на пръв поглед безполезна като снегорин...

Обърна се към съседа си по маса, който се взираше възхитен в бурята.

— Извинете, ако ви безпокоя, но колко често се случва това?

— Ами два пъти на ден... говоря за лунните дни. Обявяват го няколко часа предварително, за да не смуцават работата.

— Дано не ставам нахален — меко настоя Садлър, — само че се чудя за какво са ви тези допълнителни безпокойства. Необходимо ли е чак такова правдоподобие?

— Може и да не е, затова пък ни харесва. И не забравяйте, че изкуственият дъжд е жизнено необходим в куполите, за да прочиства въздуха от праха. Защо да не го направим както трябва?

Садлър вече не се съмняваше във вложеното усърдие, а великолепната двойна дъга над облаците го накара да забрави всякакъв скептицизъм. Последните капки падаха по тротоара, гръмотевиците затихнаха до далечно сърдито ръмжене. Представлението завърши и още влажните улици на Средищния град се оживиха.

Садлър остана в кафенето да хапне нещо и след кратък оживен пазарлък успя да се отърве от малко земна валута със съвсем лека загуба спрямо официалния курс. А превъзходната храна го изненада приятно. Всяко парченце сигурно беше синтезирано или отгледано в големите контейнери с дрожди или хлорела, но пък обработката накрая бе превърнала всичко във вкусни гозби. Той се сети, че на Земята храната е нещо естествено и хората рядко се замислят какви усилия са необходими, за да стигне до стомасите им. Тук обаче не беше плод на природното изобилие, което се нуждае от съвсем малко помощ. Произвеждаха я чрез сложни и много точно изпипани процеси. И щом някой трябваше *непременно* да свърши тази работа, бе предпочел като повечето хора на Луната да постигне най-висше качество. Както беше с дъжда...

Време беше да се размърда. Искаше да изпрати старомодно писмо на хартия, а пощата щеше да натовари всичко в първия отлитащ кораб само след два часа. Ако го пропуснеше, думите му нямаше да

стигнат до Жанет още две седмици. А предполагаше, че жена му достатъчно се е изтормозила от мъглявите догадки.

Извади незалепеня плик от джоба си и прочете отново писмото, да не би в последния момент някой израз да го подразни.

Най-скъпоценна моя,

Как бих искал да обясня къде съм, но ми е забранено. Не стана така по мое желание. Избраха ме за по-особена работа и трябва да направя всичко по силите си. Добре съм, макар че не мога да се свържа пряко с теб, ако ми изпращаш писма до пощенската кутия, чийто номер ти казах, ще стигнат до мен рано или късно.

Много ми беше мъчно да не съм с теб на нашата годишнина. Моля те, повярвай ми — нищичко не можех да направя. Дано поне си получила подаръка ми и дано ти е харесал. Дълго се колебах, докато избира точно тази огърлица, а пък да не споменавам колко струваше!

Липсвам ли ти много? Господи, как ми се иска да се прибера вкъщи! Знам колко се обиди, че тръгнах съвсем неочаквано, но искам да ми повярваш, че не биваше да споменавам точно какво върша. Не мисли, че съм постъпил така от егоизъм или защото не държа на теб. Причините са много сериозни и се надявам, че някой ден ще мога да ги споделя с теб.

И те моля да не се тревожиш за нищо. Бъди търпелива. Знаеш, че ще се върна колкото се може по-скоро.

Обичам те, мила, не се съмнявай в мен. Работата ми е трудна и само твоето доверие ме крепи.

Четеше внимателно, като се мъчеше поне замалко да забрави какво означава това писмо за него и да го види с очите на съвсем чужд човек. Твърде много ли издаваше? Не му се вярваше. Разбира се, придирчивият цензор би открил излишни намеци и все пак нито разкриваше задачата си, нито къде се намира в момента.

Залепи плика, но не написа име и адрес. Вместо това направи нещо, което, строго погледнато, беше нарушение на дадената клетва. Пъхна писмото в друг плик заедно с бележка до адвоката си във Вашингтон.

Драги Джордж, сигурно ще се учудиш, когато научиш къде попаднах. Жанет не знае и не искам да ѝ давам поводи за безпокойство. Затова те моля да препратиш писмото до нея. И не забравяй, че пътуването му е извънредно поверително. Някой ден ще ти обясня всичко.

Естествено острият ум на Джордж щеше да му подсказе обяснение, съвсем близо до истината, но той умееше да пази тайна не по-зле от всеки в Централното разузнаване. А Садлър не успя да измисли друг по-сигурен начин писмото му да стигне до Жанет. Накрая се пристраши да рискува малко, за да се успокои... и за да не подлудява жена си още повече.

Попита къде е най-близката пощенска кутия (в Средищния град не се намираха на всеки ъгъл) и пусна писмото. След два часа щеше да поеме по пътя към Земята. Очакваше до утре по същото време да е в ръцете на Жанет. Надяваше се тя да го разбере... или поне да сдържи гнева си, докато се съберат отново.

До кутията имаше щанд за вестници и списания, Садлър си избра „Сентръл Нюз“. Оставаха няколко часа до тръгването на монорелсовия вагон обратно към Обсерваторията. Ако в града имаше нещо особено интересно, в местния вестник би трябвало да го споменат.

За политическите новини бе отделено толкова нищожно място, че Садлър се замисли дали невидимата ръка на цензурата не се е протегнала вече, макар и в кадифена ръкавица. Ако човек съдеше по заглавията, не би заподозрял разгарянето на никаква криза. Само след старателно прочитане на вестника би могъл да забележи нещо. Долу на втора страница съобщаваха накратко, че един пътнически кораб от Земята има проблеми с карантината в орбита около Марс — не го допускаха да кацне. А на друг бяха забранили да напусне

повърхността на Венера. Садлър и за миг не се усъмни, че медицински проблеми просто няма — Федерацията си показваше мускулите.

На четвърта страница откри още по-смущаваща новина. На някакъв незначителен астероид, сравнително близо до Юпитер, била арестувана група търсачи на метални находища. Обвинението му се стори нелепо. Били нарушили правилата за безопасност. Явно това беше само повод, но пък и търсачите едва ли бяха такива, за каквито се представяха. Предположи, че Централното разузнаване се е лишило засега от услугите на неколцина оперативни агенти.

На фолиото на вестничето се мъдреше една наивна редакционна статия, в която положението се представяше едва ли не оптимистично и се натрапваше надеждата, че здравият разум ще надделее. Садлър обаче не се залъгваше за здравината на здравия разум, затова само поклати глава недоверчиво и се зарови в местните новини.

Май всички човешки общности, където и да се намираха в пространството, следваха един и същ шаблон. Хората се раждаха, кремираха ги (грижливо съхранявайки фосфора и нитратите от телата им), ту се женеха, ту се разделяха, местеха се, съдеха съседите си, организираха купони, свикваха протестни събрания, сполетяваха ги произшествия (понякога изумителни), споделяха дълбокомисленото си мнение с главния редактор, намираха си нова работа... Точно като на Земята. Щом откри приликата, Садлър не се вдъхнови особено. Защо човечеството толкова се напъваше да напусне света, на който се бе развило, кому бяха нужни всички тези пътешествия и открития, ако в основата си същността на хората оставаше почти неизменна? По-добре да си бяха стояли у дома, вместо с цената на неимоверни разходи и жертви да пренасят глупостите си в Космоса.

„Ей, внимавай, покрай тази работа ще станеш и неизлечим циник“ — скастри се той. И за да се разсее, реши да провери какви развлечения предлага Средищният град.

Току-що бе пропуснал турнир по тенис в Четвърти купол, а гледката сигурно си бе заслужавала вниманието. Някой му бе обяснил вече, че топката е с нормална големина и маса. Само че е изпъстрена с дупки като пчелна пита и съпротивлението на въздуха не ѝ позволява да стига много по-далеч, отколкото на Земята. Иначе един добър сервис би я запратил по дължината на целия град. Имаше и една уловка за новациите — допълнителната обработка правеше

траекторията на топката непредсказуема. Всеки майстор от планетата — майка можеше лесно да изпадне в истерия още през първия сет.

В момента циклорамата в Трети купол предлагаше разходка из притоците на Амазонка (ухапванията от комари бяха по желание). Шоуто започваше на всеки нечетен час. Садлър още не изпитваше носталгия по Земята, за да се подлага на това холографско изпитание. А и великолепно измислената буря му стигаше засега.

Най-сетне се спря на плувния басейн във Втори купол. Беше перлата в атлетическия комплекс на Средищния град, навестяван редовно от хората, които работеха в Обсерваторията. Един от рисковете в продължителната работа на Луната беше липсата на достатъчно тежки упражнения и постепенното отслабване на всички мускули. Всеки, отдалечил се от Земята за поне няколко седмици, трудно и дълго се приспособяваше отново към силното ѝ притегляне. Садлър обаче беше подмамен по-скоро от възможността да направи няколко фантастични скока от трамплина, каквито никога не би дръзнал да опита при нормална гравитация — там още първата секунда човек пропадаше пет метра и се забиваше във водата, натрупал прекалено много енергия.

Втори купол беше в отсрещната част на града и той реши да поспести малко време и усилия. Качи се на метрото. Само че не стъпи навреме на бавната външна лента и по неволя стигна до Трети купол. Вместо да прави нова пълна обиколка, върна се през един от късите тунели, свързващи всички куполи в допирните им точки. Автоматичните двойни врати се отваряха с едно докосване на сензора... и се запечатваха неумолимо при най-нищожния признак за изтичане на въздух от куполите.

Завари половината си спътници от Обсерваторията в комплекса. Доктор Молтън напъваше греблата в тренажор, като следеше зорко дали влага достатъчно усилия. Главният инженер се бе поддад на суетата — стоеше под излъчвател, чийто спектър съвпаднаше точно със слънчевата радиация край морски бряг, за да възстанови тена си. Един от лекарите (овързан с ремъци, за да не отскача от пода) налагаше с такава свирепост боксова круша, че Садлър искрено се зарече да не допуска сериозно спречкване с него за нищо на света. Як техник от поддръжката се канеше да вдигне цял тон желяза. Дори при разликата в гравитацията опитите му вдъхваха страхопочитание.

Всички останали бяха в басейна и Садлър побърза да се присъедини към тях. Не знаеше какво точно да очаква, макар да си бе представял, че плуването при шест пъти по-слабо притегляне трябва да се различава напълно от същите забавления на Земята. Само че единствената разлика беше в необичайната височина на вълните и бавната тържественост, с която се носеха по водата.

Наслаждаваше се на скоковете, защото реши да не опитва самонадеяни щуротии. Радваше се като дете на възможността да изпълни съвсем точно всяко движение и дори да позяпа отгоре, докато пада мудро. Накрая се престаши да направи салто от пет метра. В края на краищата това се равняваше на скок от еднометров трамплин на Земята, нали?

За жалост изобщо не пресметна правилно движението и направи половин обръщане в повече. Падна на рамене и твърде късно си спомни как може да се ожули човек дори от ниското. Изпълзя от басейна, като накуцваше леко и имаше чувството, че са го одрали жив. Накрая се утеши, че ще бъде най-мъдро да остави подобни експерименти на безразсъдните довчерашни пуберчета.

Тръгна си от комплекса с Молтън и още неколцина. Въпреки умората беше доволен и смяташе, че научи много повече за живота на Луната. Отпусна се удобно в креслото, докато монорелсовият вагон излизаше от гарата и големите врати се затваряха херметично зад него. Сините небеса с пухкави облачета отстъпиха отново пред суровата действителност на двуседмичната нощ. Сърпът на Земята си беше същият както преди няколко часа. Садлър потърси ослепителната точка на *Нова Драконис*, но се сети навреме, че на тази географска ширина звездата е скрита зад северния хоризонт.

Тъмните куполи, които криеха в себе си толкова живот и светлина, скоро изчезнаха от погледа му. Изведнъж го осени мрачна, отрезвяваща мисъл. Убежищата бяха градени, за да устояват на природните сили, но колко жалки и крехки биха се оказали, ако върху тях се стовари човешката ярост!

ГЛАВА 7

— Ама като си помисля — промърмори Джеймисън, въпреки че тракторът вече се насочваше към южната стена на Платон — как може да се напуши Стареца...

— Че защо? — вдигна рамене Уилър. — Когато се върне, ще бъде прекалено зает да се заяжда с нас. А ние си плащаме горивото. Стига си се ял отвътре, радвай се на приключението. Ако още не си забравил, това ни е почивният ден.

Джеймисън си замълча. Съсредоточи се в пътя... ако това пред него заслужаваше толкова гордо название. Единствените следи от други возила бяха редките отпечатъци в праха. Щяха да се съхранят вечно на лишената от ветрове Луна и нямаше нужда от пътни знаци, макар човек понякога да се натъкваше на табели със смущаващи спокойствието надписи: „Опасност! Право напред има пукнатини!“ или „Аварийни запаси кислород — на 10 километра“.

Имаше само два вида превози на дълги разстояния. Скоростните монорелсови вагони свързваха основните центрове, пътуванията с тях бяха удобни и бързи. Само че мрежата от релси беше все още твърде рехава заради немалката цена. За да кръстосва където пожелае, човек нямаше богат избор — трябваше да разчита на тракторите с мощни турбини. Всъщност представляваха малки космически кораби, качени на дебели здрави гуми, които им позволяваха да минат почти навсякъде дори по стъписващо неравната повърхност на Луната. Върху по-гладките равнини лесно достигаха стотина километра в час, но пътниците в тях рядко имаха късмета да се движат дори с половината от тази скорост. А слабото притегляне и спускащите се изпод корпуса вериги им позволяваха да преодоляват фантастични наклони. В извънредни случаи бе доказано на практика, че могат да се издърпат и по отвесни скали с помощта на вградените макари. Автономните системи за поддържане на живота работеха по няколко седмици без никакво допълнително зареждане. Затова всички проучвания на място се извършваха с тези яки и почти нечупливи дребосъци.

Джеймисън караше майсторски, пък и познаваше чудесно маршрута. Въпреки това през първия половин час Уилър усещаше как косата му настръхва. Новаците трудно свикваха с представата, че наклони от по четиридесет-петдесет градуса са съвсем безопасни, стига човек да не се самозабравя. Всъщност беше добре, че Уилър е съвсем неопитен в пътешествията по лунната повърхност, защото Джеймисън си падаше по изпълнения, от които и на ветеран би му прилошало.

Колегите му често обсъждаха с недоумение защо е толкова дързък, а никога не изпада в беда, когато потегли нанякъде с трактор. В работата си се отличаваше с прилежно старание и не правеше нищо, ако не бе предвидил предварително какво ще стане. Не го бяха виждали разярен или потресен. Някои твърдяха, че главната му отличителна черта е мързелът, но това беше клевета. Беше способен да се занимава с данните от някое наблюдение седмици наред, докато се увери окончателно, че никой няма да оспори резултатите... после ги оставяше настрана за месец-два и пак се захващаше с тях.

Но щом седнеше пред контролния пулт на трактора, невъзмутимият и кротък астроном се превръщаше в същински демон, който държеше почти всеки неофициален рекорд в северното полукълбо. Причината, заровена толкова надълбоко в психиката му, че и той не си я признаваше, беше в несбъднатата му мечта да стане космически пилот. Провали го някакъв допълнителен слабичък тон в сърцето.

От окололунна орбита или през телескоп на Земята скалните стени на Платон изглеждаха непреодолима преграда, особено ако Слънцето ги осветяваше под подходящ ъгъл. Само че са високи не повече от километър и ако пътешественикът подбере най-лесния маршрут през няколкото прохода, излизането от кратера и спускането към *Маре Имбриум* няма да го затрудни.

Джеймисън мина през планините за по-малко от час, макар че на Уилър му се искаше да беше карал по-спокойно.

Поспряха на ръба над стръмен склон, за да огледат равнината. Право пред тях над хоризонта се подаваше връх Пико, приличащ на пирамида. Вдясно се виждаха по-назъбените върхове на планините Тенерифе. Само няколко от тях бяха изкатерени от хора, но по-скоро защото засега никой не виждаше смисъл да се занимава с това. Ярката

земна светлина им придаваше някак неестествен синьозелен оттенък за разлика от лунния ден, когато яростното сияние на Слънцето ги наподобяваше на черно-бяла снимка.

Джеймисън се наслаждаваше на гледката, а Уилър започна да претърсва упорито равнината с мощен бинокъл. След десет минути беше принуден да се откаже, защото не откри нищо необичайно. Не се учуди — засега районът на извънредното кацане оставаше зад твърде близкия хоризонт.

— Да продължаваме нататък — подкани той. — За два часа ще стигнем до Пико и ще спрем да хапнем.

— А после? — примирено попита неговият приятел.

— Ако не видим нищо странно, ще се приберем като примерни момченца.

— Добре, но оттук става доста неравно. Не ми се вярва по тези места да са минавали трактори повече от десетина пъти. За да те ободря, ще ти кажа, че и нашият Фердинанд е сред тях.

Той подкара внимателно возилото, като заобиколи поляка и отдалеч огромен склон, където натрошената от температурните промени скала се трупаше от незнайно колко хилядолетия. Такива места бяха крайно опасни, защото и най-нищожното сътресение можеше да предизвика бавни неумолими свличания, поглъщащи всичко пред себе си. Въпреки привидното си безразсъдство Джеймисън всъщност не се впускаше в излишни рискове и за нищо на света не би попаднал в такъв капан. По-неопитен водач би пришпорил весело трактора по подножието, без дори да се замисли... и в деветдесет и девет случая от сто би му се разминало. Джеймисън обаче бе виждал какво се случва на стотния път. Щом вълната от пращен чакъл погълнеше трактора, спасение нямаше — всеки опит да го измъкнат водеше до нови свличания.

Уилър започна да се върти неспокойно на седалката по пътя надолу от външните стени на Платон. Не разбираше причината, защото тук наклонът съвсем не беше толкова плашещ. Само не очакваше Джеймисън да се възползва от лесния терен, за да надуе докрай скоростта, и Фердинанд започна да се клатушка чудновато. Скоро Уилър се гмурна в задната част на оборудвания с всичко необходимо трактор и не се появи дълго. Накрая се върна в кабината и промърмори сърдито:

— Никой не ми е казал, че на Луната може да те налегне и морска болест...

Гледката вече беше доста разочароваща, както обикновено е при спускане в лунните равнини. Хоризонтът е толкова наблизно — само на два-три километра, — че човек се чувства затворен натясно. Струва му се, че единствено заобикалящият го малък кръг от скали е всичко, което съществува на този свят. Илюзията понякога е толкова силна, че някои започват да карат по-бавно, все едно ги е страх да не паднат от ръба на пропасть.

Още два часа Джеймисън продължаваше право напред, тройната кула на Пико вече властваше над околността, забила се в небето. Някога тази величествена планина трябва да е била част от стената на огромен кратер, почти същия като Платон. Но напирещата в *Маре Имбриум* лава е погълнала всичко останало, за да остане единствено Пико в самотното си великолепиe.

Спряха тук и отвориха няколко пакета с готова храна, свариха си и кафе в чайник под налягане. Едно от дребните неудобства в живота на Луната е невъзможността да пийнеш нещо наистина горещо — водата кипва при седемдесет градуса в богатата на кислород атмосфера с ниско налягане, каквато се поддържа навсякъде. След време човек свиква да се задоволява с едва затоплен чай или кафе.

Щом прибраха остатъците, Джеймисън стрелна с поглед приятеля си.

— Още ли настояваш?

— Стига ти да смяташ, че е безопасно. Оттук стените ми изглеждат страшно стръмни.

— Няма никаква опасност, ако правиш каквото ти кажа. Само се чудех как се чувстваш в момента. Да се издрайфаш в скафандъра е може би най-голямата гадост на света.

— Много съм си добре — отвърна веднага Уилър с чувство на наранено достойнство и изведнъж се сепна. — Ей, колко време ще бъдем навън?

— Ами два-три часа. Най-много четири. Добре ще е отсега да се начешеш до насита, защото после няма да можеш.

— Не това ме притесняваше — промърмори другият и пак се шмугна отзад.

За половин година, откакто дойде в Обсерваторията, Уилър бе обличал скафандър едва десетина пъти, и то почти само при учебни тревоги. На астрономите твърде рядко им се налагаше да излизат във вакуума, защото уредите им се насочваха от разстояние. Все пак той не се чувстваше съвсем неопитен, просто още бе настроен крайно предпазливо... което впрочем дава много по-големи шансове за оцеляване.

Обадиха се в Обсерваторията през Земята, за да съобщят къде се намират и какви са намеренията им, после си помогнаха един на друг да нагласят всичко правилно. Първо Джеймисън, после и Уилър изброиха на глас системите, които трябваше да проверят:

— Въздухопроводи, батерии, контакти...

Който чуе изброяването за пръв път, се подсмива на тази детинщина, но бързо разбира защо е неотменна част от лунния живот и никой не я смята за смешна. Чак когато се увериха, че скафандрите им работят безупречно, те отвориха люковете на въздушния шлюз и стъпиха на прашната равнина.

Подобно на останалите лунни планини, отблизо Пико не е толкова страховит. Разбира се, не липсваха отвесни стени, но имаше и лесни заобиколил пътища. Не се налагаше да изкачват наклони над четиридесет градуса. При шест пъти по-слаба гравитация от земната това не е невъзможно или дори изтощително дори и в скафандър.

Все пак непривичното натоварване изпоти и задъха Уилър само след половин час, лицевата плоча на шлема му се замъгляваше неприятно, налагаше се да върти глава и да наднича през чистите ивички по краищата, за да вижда. Инатът не му позволи да моли за почивка, но си отдъхна, когато Джеймисън спря.

Вече се бяха изкачили на почти километър над равнината, имаха видимост петдесетина километра на север. Застанаха на сянка, за да не им пречи блясъкът на Земята, и започнаха да търсят.

Не се наложи да се взират дълго. На половината разстояние до хоризонта две стъписващо огромни товарни ракети се извисяваха като грозни паяци на опорите си. Но колкото и внушителни да бяха размерите им, приличаха на джуджета до странното подобие на купол, стърчащо над равнината. Веднага личеше, че не е обикновен купол под налягане — имаше нещо сбъркано в пропорциите му. Двамата останаха с впечатлението, че цяло кълбо е било заровено и три

четвърти от него са останали над повърхността. През бинокъла, приспособен да се използва и от човек с шлем на главата, Уилър виждаше хора и машини, щъкащи в основата на купола. От време на време прашни гейзери се изстрелваха нагоре и се спускаха бавно, като че долу постоянно взривяваха нещо. Това беше една от чудатостите на Луната, с която още свикваше — повечето тела падаха мудно за възприятията на всеки новак от Земята, но пък прахолякът се слягаше *твърде бързо*. Скоростта му беше същата като на всичко останало, защото нямаше гъст въздух, който да го възпира.

— Брей... — проточи Джеймисън, след като също се загледа задълго през бинокъла. — Някой пръска пари, без да го е грижа за нищо.

— Какво е според теб? Сондаж, мина?

— Може и това да е — отвърна приятелят му сдържано както винаги. — Нищо чудно да обработват и пречистват рудата на място и целият завод да е вътре в купола. Остава си догадка, разбира се. Подобно нещо виждам за пръв път.

— Можем да стигнем там за не повече от час. Да продължим ли нататък, за да огледаме отблизо?

— Опасявах се, че точно това ще предложиш. Никак не съм сигурен, че е благоразумно. Ами ако онези долу ни поканят да им гостуваме по-дълго?

— Личи, че се увличаш по разпалените коментари напоследък. Още не сме във война, а и ние двамата не сме шпиони. Освен това не могат да ни арестуват — в Обсерваторията знаят къде сме, а директорът ще се разфучи страшно, ако не се приберем навреме.

— Подозирам, че и да се приберем навреме, пак ще ни натрие доста сол на главите. Щом сме дошли дотук, поне да огледаме. Хайде, да тръгваме. И не се бой, спускането по този склон е по-лесно.

— Не съм казвал, че изкачването беше трудно! — възмути се Уилър не особено убедително.

Повървя няколко минути след Джеймисън надолу и изведнъж се стресна от нещо, за което не се бе сетил.

— Ей, дали ни подслушват? Ами ако някой от тях следи и тази честота? Значи са чули всяка наша дума. В края на краищата имаме пряка видимост.

— Ха сега де! Кой започва да измисля мелодрами? Никой освен Обсерваторията не следи тази честота, а нашите хора не могат да ни чуят, защото има доста планини помежду ни. Ще взема да си помисля, че те мъчи гузна съвест, но този път поне не си ръсил неприлични думички.

Намекваше за случка скоро след пристигането на Уилър на Луната, от която той още се срамуваше. Оттогава запомни веднъж завинаги, че уединението е нещо недостъпно за хората в скафандри, защото всички чуват и най-слабия им шепот в обсега на радиостанцията.

Щом слязоха долу, видимостта отново намаля, но бяха запомнили старателно всички ориентири и знаеха откъде да минат с Фердинанд. Джеймисън избираше още по-предпазливо пътя, защото не бе идвал тук досега. Чак след два часа загадъчният купол започна пак да се издува на хоризонта пред тях, скоро виждаха и приплеснатите цилиндри на двата товарни кораба.

Уилър още веднъж насочи антената на покрива към Земята и се обади в Обсерваторията, за да съобщи какво са открили и какво смятат да правят тепърва. Прекъсна връзката, преди стреснатият дежурен в комуникационния център да възрази. Замисли се колко налудничаво звучи, че съобщението ти трябва да измине 800 000 километра, за да стигне до човек, който е на няма и стотина километра от теб. Само че далечните връзки бяха невъзможни на равнището на повърхността. Всичко отвъд хоризонта беше недостижимо за радиостанциите им. Е, на теория можеха да използват дълги вълни, които да се отразяват от слабичката йоносфера на Луната, но методът беше твърде ненадежден, за да разчитат на него. На практика правилото беше: „Имаш видимост — приказваш.“

Много се развеселиха от суматохата, която предизвика тяхната поява. Уилър нямаше как да не се сети за мравуняк, разровен с пръчка. Скоро ги наобиколиха трактори, булдозери, влекачи и множество хора в скафандри. Стълпотворението ги принуди да спрат Фердинанд.

— Ей сегичка — ухили се Уилър — ще повикат и охраната.

Джеймисън обаче не се засмя.

— По-добре се въздържай от такива шегички — сгълча го. — Струва ми се, че си твърде близо до истината.

— Ето го и отговорника по тържественото ни посрещане. Виждаш ли буквите на шлема? „С. 2“, нали? Предполагам, че означава „Втори сектор“.

— Вероятно. Но защо да не е „Втората по ранг горила от Сигурността“? Както е да е... Да видим ще се радваш ли накрая на идеята си за това пътуване. Аз ще се оправдая, че съм само тъпият шофьор, който те е докарал.

В този миг някой затропа настойчиво по външния люк на въздушния шлюз. Джеймисън вдигна рамене и натисна бутона. След малко „отговорникът по посрещането“ вече сваляше шлема на скафандъра си в кабината на трактора. Беше мъжага с прошарена коса и черти на лицето, сякаш сечени с длето. Изглеждаше, че гримасата на недоволство и тревога е врязана в бръчките му. Явно изобщо не се зарадва на неочакваните гости.

Вторачи се преценяващо в Джеймисън и Уилър, а двамата астрономи му отвърнаха с най-дружелюбните си усмивки.

— Тук обикновено нямаме посетители — изсумтя непознатият. — Вие как попаднахте при нас?

Уилър се заяде мислено — първото изречение дори не се доближаваше до цялата истина.

— Обикаляме в почивния си ден... От Обсерваторията сме. Това е доктор Джеймисън, а аз съм Уилър. И двамата се занимаваме с астрофизика. Знаехме, че сте тук, затова решихме да надзърнем.

— Откъде знаете? — изръмжа мъжът.

Още не се бе представил, а това дори на Земята се смяташе за крайно нелюбезно. Тук пък беше проява на откровена и груба простация.

— Може би сте чували — с измамна кротост подхвана Уилър, — че в Обсерваторията си имаме два доста едрички телескопа. А вие сериозно ни пречите да работим с тях. Лично на мен ми съсипахте две спектрограми при необявено кацане на ваш кораб. Не можете да ни вините, че любопитството ни се разпали, нали?

Намек за усмивка изпъна устните на непознатия, но изчезна мигновено. Все пак враждебността му понамаля.

— Ясно... По-добре е да дойдете с мен в канцеларията, докато нашите хора проверят това-онова. Няма да ви отнема много време.

— Моля?! Откога на Луната има недостъпна за външни лица частна собственост?

— Съжалявам, но се налага. Да вървим. Двамата приятели се вмъкнаха в скафандрите си и го последваха през въздушния шлюз. Въпреки че подчерта толкова натъртено невинността на намеренията им, Уилър започваше да се безпокои. Вече си представяше всякакви неприятности, в главата му се мяркаха смътни нелепи спомени от романчета — шпиони, единични килии, наказателни взводове на разсъмване...

Стигнаха до почти неразличима врата в купола, след малко се озоваха в пространството между външната обвивка и второ, по-малко кълбо. Докъдето стигаше погледът, двете сфери бяха свързани от сложно преплетени нишки прозрачна пластмаса. Дори подът под краката им беше направен от същото вещество. Уилър се учуди, но нямаше време да позяпа.

Мълчаливият им спътник ги поведе почти на бегом, сякаш за да им попречи да разглеждат на спокойствие. Влязоха във вътрешния купол през втори въздушен шлюз, където свалиха скафандрите. Уилър се запита мрачно кога ли ще им разрешат да ги облекат отново.

Дължината на въздушния шлюз подсказваше, че втората сфера е с изумително дебели стени, а когато следващият люк се отвори, двамата астрономи мигом надушиха позната миризма — озон. Някъде наблизо трябваше да има инсталация под високо напрежение. Не че беше нещо неவிждано, но запомниха факта, за да го обмислят по-късно.

По стената на късия коридор бяха наредени нагъсто прати с номера и надписи от рода на „Ограничен достъп“, „Само за техническия персонал“, „Информационна служба“, „Аварийни въздушни системи“, „Аварийно хранване“, „Централна контролна зала“. Нито Джеймисън, нито Уилър успяха да разгадаят нещо по тях, но се спогледаха замислено, когато спряха пред вратата с табела „Охрана“. Джеймисън се намръщи, все едно укори приятеля си на глас: „Казах ли ти!“

След секунда светна надпис „Влезте“ и яката плоча се прибра в стената. Зад нея се откри обикновен кабинет, зает от много решителен наглед мъж зад голямо бюро. Дори размерите на тази канцеларска мебел показваха, че тук никой не държи сметка за парите, и

астрономите се сетиха нерадостно за икономите, които в Обсерваторията се правеха почти от всичко. Навсякъде бяха наредени компютри, принтери и други устройства от непознати за двамата модели.

— Кой са тези хора? — попита шефът на охраната.

— Астрономи от Обсерваторията в Платон. Току-що наминаха с трактор да ни кажат „здрости“ и реших, че не е зле да се запознаеш с тях.

— Непременно. Може ли да чуя имената ви, моля?

Последва досаден четвърт час, през който се уточняваха подробности, имаше и обаждане до Обсерваторията. Уилър си помисли унило, че положението стана доста напечено за тях. Приятелите им от комуникациите, които само записваха съобщенията им за всеки случай, пече бяха принудени да съобщят официално за отсъствието им от Обсерваторията.

Най-сетне офицерът се увери, че те са точно хората, за които се представят, и ги загледа леко озадачен. Накрая престана да се мръщи и заговори.

— Естествено разбирате, че идването ви тук е нежелателен инцидент. Най-малко се нуждаем от светски визити и не очаквахме никой да се натъкне на нас, иначе щяхме да пръснем предупредителни табели в широк периметър наоколо. Едва ли е нужно и да добавям, че имаме чудесни следящи устройства. Виждаме отдалеч всекиго, дори ако е толкова неразумен да се крие, за разлика от вас. Все едно... Вече сте тук и не мисля, че е станало нещо непоправимо. Досещате се, разбира се, че това е правителствен проект, за който не искаме да се разчува нищо. Налага се да ви отпратя, но първо ще ви кажа, че искам от вас две неща.

— Какви по-точно? — недоверчиво попита Джеймисън.

— Искам от вас да ми обещаете, че няма да споделяте за случката повече от минимално необходимото. Колегите ви знаят къде сте, няма как да запазим тайната напълно. Просто не обсъждайте с тях подробностите. Това е.

— Звучи разумно — съгласи се Джеймисън. — А второто условие какво е?

— Ако някой ви разпитва прекалено упорито и прояви необичаен интерес към малкото ви приключение, докладвайте на вашия директор.

Друго няма. Желая ви лек обратен път.

Пет минути по-късно бяха в трактора. Уилър беснееше, само дето от ушите му не излизаше дим.

— Ама че надути пуяци! Поне по една цигара да ни беше почерпил!

— Аз пък мисля — меко възрази Джеймисън, — че имахме късмет да се отървем толкова леко. Тези хора пипат здраво, ако не си забелязал...

— Да, ама ми се ще да знам какво толкова охраняват! Прилича ли ти на сондаж? И защо някой би си губил времето в паница с лава като *Маре Имбриум*?

— Според мен е сондаж или вече разработена мина. За друго обяснение просто не се сещам. Когато доближавахме купола, мярнах много типични машини от другата му страна. Не мога да ги сбъркам с нищо друго. Само че това не обяснява секретните им глупости.

— Освен ако са открили нещо, което според тях Федерацията не бива да научи.

— Ако е така, ние също няма да го научим. Не виждам смисъл да си блъскаме главите. Я да те питам нещо по-важно в момента. Накъде ще се отправим оттук?

— Нека не се отказваме от плана. Нищо чудно да не ни пуснат да припарим дълго до Фердинанд, защо да не се възползваме сега от шанса? А и винаги съм си мечтал да видя *Синус Иридум* от повърхността, какъвто си е.

— Ами че това е на цели триста километра източно оттук!

— Нали ти ми каза, че теренът е доста равен, стига да не доближаваме планините? За пет часа все ще стигнем. Вече имам достатъчно опит с трактора и ще мога да те сменям, когато искаш да си починеш.

— А, не и по места, където минаваме за пръв път. Добре, предлагам ти компромис. Ще те откарам до нос Лаплас, откъдето ще можеш да огледаш Залива. После ги ще караш обратно по следите ни. Без изобщо да се отклоняваш!

Уилър прие охотно. Малко се боеше, че Джеймисън ще се откаже от пътешествието и ще поиска да отпрашат направо към Обсерваторията, но разбра, че е бил несправедливо подозрителен към приятеля си.

През следващите три часа пълзяха край подножието на планините Тенерифе, после прекосиха равнината към Правото било — самотна, напълно изолирана планинска верига, приличаща донякъде на могъщите Алпи. Джеймисън не си позволяваше да се разсее и за миг. Навлизаше в напълно непозната за него територия и не смяташе да допуска дори нищожен риск. От време на време сочеше позабележителните особености на релефа и Уилър ги търсеше на подробната карта в компютъра.

Щом огладняха, спряха на десетина километра източно от Правото било и пак провериха какво има в контейнерите, дадени им от кухнята на Обсерваторията. Едно ъгълче в трактора беше оборудвано като миникухничка, но нямаха никакво намерение да се възползват от нея освен в извънредни обстоятелства. Никой от двамата не беше достатъчно умел готвач и не предвкушаваше с наслада тези занимания. В края на краищата това беше почивният им ден...

— Сид — изфъфли внезапно Уилър с пълна уста, — какво мислиш за Федерацията? Срещал си повече хора оттам.

— Така е. Сториха ми се големи симпатяги. Жалко, че ти не дойде по-рано в Обсерваторията. Щеше да завариш последната дузина. Бяха при нас да проучат подробно устройството на големия телескоп. Сериозно са се замислили да направят един с огледало хиляда и петстотин сантиметра някъде по спътниците на Сатурн.

— Страхотен проект!... Винаги съм казвал, че и на Луната сме прекалено близо до Слънцето. А там няма да им пречат боклуците около вътрешните планети. Отклонихме се от моя въпрос. Щом си ги опознал донякъде, допускаш ли, че искат непременно да се сдърпат със Земята?

— Трудно ми е да ти отговоря. С нас се държаха много дружески и откровено, но все пак бяхме само учени. С политиците и държавните служители сигурно е друго.

— По дяволите, *и ние* сме държавни служители! Онзи Садлър не пропусна да ми го напомни вчера.

— Прав е, разбира се. Въпреки това преди всичко сме учени. Има голяма разлика. Досещах се, че колегите ни от Федерацията имат много лошо мнение за Земята, макар да не го споделяха от учтивост. Не се съмнявам, че разпределението на металите ги дразни до полуда, поне от това ги чувах да се оплакват. А доводите им са трудни за

оборване — сблъскват се с огромни трудности при завладяването на външните планети, Земята пък просто похабява половината метали, които оставя за себе си.

— Според теб кой е прав?

— Не знам. Едва ли са ни известни всички факти, а и сигурно някои неща са скрити нарочно. На Земята мнозина се страхуват от Федерацията и не искат да ѝ дават още мощ в ръцете. А хората от Федерацията знаят това. Някой ден може първо да посегнат за своя дял, а после да обосновават правото си.

Джеймисън смачка на топка опаковките и ги напъха в кутията за отпадъци. Погледна часовника и се намести отново в креслото на водача.

— Време е да се размърдаме, изоставяме от графика си.

От Правото било свърнаха на югоизток и скоро огромната издатина на нос Лаплас се издигна над хоризонта. Тръгнаха да я заобикалят и се натъкнаха на находка, която ги смути — смачкани остатъци от трактор, до тях голяма купчина камъни с метален кръст отгоре. Доколкото личеше, машината бе унищожена от взрив на горивните резервоари. Уилър за пръв път виждаше толкова стар модел. Не се изненада, когато научи от Джеймисън, че останките са тук почти от век. Щяха да изглеждат съвсем същите и след милион години.

Най-сетне страховитата северна стена на *Синус Иридум* — Залива на небесната дъга — се изпречи насреща им. Много отдавна тук е имало цял кръг от планински била, може би най-обширното затворено поле на Луната. Но природните катаклизми, създали Морето на дъждовете, бяха унищожили изцяло южната стена, оставяйки само полукръг, напомнящ за залив. От двете му страни нос Лаплас и нос Хераклидес сякаш се опитват да се съберат отново и бленуват за времето, когато са били свързани от поредица върхове, стърчащи четири километра над равнината. Сега там има само няколко ниски хълмчета.

Уилър се смълча, загледан в оставащите назад величествени зъбери. Приличаха му на титани, възправили се с лица срещу Земята. Зеленикавата светлина откриваше всеки пласт в отвесните стени. Никой досега не ги бе изкачил, но Уилър вярваше, че някой ден човек ще стъпи на върховете и ще огледа ликуващо просналия се в краката му залив. Струваше му се чудно, че два века след първите експедиции

все още на Луната има толкова необходими места, където хората можеха да разчитат само на собствените си умения и упоритост, а не на могъщите си машини.

Спомни си как видя за пръв път *Синус Иридум* — през малкия телескоп, който си сглоби сам у дома. Нищо повече от две лещи на внимателно премерено разстояние в картонена тръба... Но не забравяше, че им се радваше повече, отколкото на гигантските уреди, с които работеше сега.

Джеймисън зави в широка дъга и спря, обърна трактора на запад. Следите им се виждаха ясно в праха. Щяха да се запазят същите завинаги, ако не ги заличат други возила след време.

— Последна спирка — обяви Джеймисън. — Дойде ти редът да покараш, Ферди е само твой чак докато се върнем в Платон. Тогава ме събуждаш, за да минем през планините. От мен лека нощ.

Уилър не проумяваше как неговият приятел успява да заспи в такива условия, но след десет минути Джеймисън се беше унесъл дълбоко. Може би мекото поклащане на трактора му помагаше. Уилър се замисли дали ще успее да избегне по-сериозното друсане в дупките по цялото разстояние до Обсерваторията. Е, имаше само един начин да провери докъде е напреднал в карането... Старателно насочи трактора право по следата и пое по обратния път.

ГЛАВА 8

Рано или късно трябваше да се случи, утеши се философски Садлър, преди да почука на вратата на директорския кабинет. Колкото и да се стараяше, в работа като неговата беше неизбежно да обиди или разсърди някого. А и жадуваше по-скоро да научи точно кой се е оплакал...

Професор Маклорин се оказа един от най-дребните мъже, които бе виждал през живота си. Беше толкова нисичък, че мнозина правеха фаталната грешка да не го вземат насериозно. Садлър обаче нямаше да сбърка, защото беше предупреждаван настойчиво от инструкторите си. Освен това му беше добре известно, че дребосъците се стремят настървено да компенсират с амбиции телесния си недостатък (колцина от диктаторите са достигали дори среден ръст?). Маклорин се славеше като един от най-неотстъпчивите и решителни обитатели на Луната.

Сега се взираше гневно в него над огледалната, непокрита с нищо повърхност на бюрото си. Нямаше дори един бележник, виждаше се само вградената разговорна уредба. Садлър бе чувал за уникалните началнически похвати на професора, както и за пословичната му ненавист към излишните хартии. Управляваше всекидневието на Обсерваторията почти само с устни заповеди. Разбира се, на други хора се налагаше да подготвят паметни бележки, графици и отчети... но Маклорин само включваше микрофона и се разпореждаше. Системата работеше безупречно поради една простичка причина — всичко се записваше и професорът можеше винаги да пусне уличаващите думи на всеки, който се оправдаеше: „Господин директоре, никога не сте искал това от мен!“ Носеха се слухове — според Садлър незаслужено оскърбителни, — че Маклорин понякога подправял записите с помощта на мощен компютър. Естествено такова обвинение беше недоказуемо.

Директорът посочи единствения свободен стол в кабинета и заговори още преди Садлър да е седнал.

— Не знам на чие гениално хрумване дължим присъствието ви, но никой не си направи труда да ме уведоми! Може би защото са знаели, че ще помоля тази проверка да бъде отложена. Макар че едва ли има човек, който да цени ефективността и икономиите повече от мен, периодът е крайно неподходящ за вашата намеса. И ми се струва, че моите подчинени имат и по-смислена работа от обясненията пред вас какво и за колко пари вършат. Особено сега — наблюденията на *Нова Драконис* са изключително важни!

— Професор Маклорин — сериозно и безстрастно започна Садлър, — мога само да изразя съжалението си, че някой е пропуснал да ви уведоми. Сещам се за единственото вероятно обяснение — решението е било взето, докато вие сте пътувал към Земята. — Чудеше се какъв ли взрив на справедливо възмущение би последвал, ако обясни на директора, че всичко е било предварително замислено и изпитано с хирургическа точност. — Разбирам, че сигурно преча донякъде на хората в Обсерваторията, но трябва да отбележа с благодарност, че много ми помагат и никой досега не се е оплакал. Всъщност до днес бях останал с впечатлението, че съм започнал да се разбирам добре с вашите подчинени.

Маклорин си потърка брадичката замислено, а събеседникът му зяпна като омагьосан мъничките, свършено оформени ръчички, не по-големи от детски длани.

— Според вас още колко време ви е необходимо, за да приключите работата си при нас? — попита направо директорът.

Хич не го е грижа дали ще ме засегне, отбеляза кисело Садлър.

— Трудно ми е да преценя, след като ми поставиха толкова неопределена задача. Длъжен съм да ви предупредя откровено, че едва започнах да навлизам в научната страна от дейността им, но вече разбирам, че точно в това ще срещна най-големите затруднения. Досега се занимавах предимно с администрацията и техническите служби.

Тази новина не подобри настроението на професора. Заприлича на миниатюрно вулканче, готвещо се да изригне с неподозирана сила. На Садлър му оставаше само едно средство да предотврати скандала и той се възползва от него без колебания.

Стана и отиде до вратата. Отвори я рязко, надникна навън и пак затвори. Както и очакваше, директорът онемя от краткото

представление, а нахалникът прекали още по-нетърпимо — пресегна се и изключи разговорната уредба в бюрото.

— Сега вече можем да обсъдим положението спокойно — подхвърли Садлър. — Предпочитам да избегнем този разговор, но явно е неизбежно. Вероятно още не сте виждал такава карта...

Все още стъписаният Маклорин, с когото за пръв път в живота му се държаха толкова нагло, зяпна пластмасовото правоъгълниче, на което не се виждаше нищо. В следващия миг се появи холограма на мъжа пред него, придружена от няколко реда ясни букви... Секунда по-късно всичко изчезна.

— Но какво — промърмори професорът, щом успя да си поеме дъх — представлява това Централно разузнаване? За пръв път научавам, че има и такава институция.

— Радвам се да чуя това — искрено го увери агентът. — Създадена е сравнително неотдавна и около нея не се вдига шум. За съжаление трябва да подчертая, че задачата ми не е точно каквато изглежда. Дори с риск да бъда грубо пряк с вас, се налага да ви кажа, че изобщо не ме интересува дали си харчите парите икономично. Освен това съм съгласен с хората, според които е нелепост да се изчислява ефективността на разходите за такива научни изследвания. И все пак обяснението е правдоподобно, нали?

— Продължавайте — подкани го невъзмутимо Маклорин, макар да личеше, че опасността от буря не е отминала.

Садлър съзнаваше, че започва да се забавлява повече, отколкото допускаше работата му. Само това оставаше — да се опиянява от властта си над други хора...

— Тук съм, за да търся шпионин сред вас — отсече направо.

— Вие подигравате ли ми се?! Та ние живеем в двадесет и втория век!

— По-сериозен не мога и да бъда. Едва ли е нужно да ви напомням, че не бива с никого да споделяте съдържанието на разговора ни, дори с научния секретар Уогнъл.

— Нищо не може да ме убеди — изпръхтя директорът, — че някой от моите сътрудници се е забъркал в глупост като шпионажа, фантастична измислица!

— На пръв поглед винаги е така — сговорчиво подметна Садлър. — Това обаче не променя фактите, с които разполагаме.

— Допускам за момент, че има дори нищожна вероятност да сте прави. Подозирате ли вече някого?

— И да беше така, засега не бих могъл да споделя хипотезите си с вас. За да бъда честен, трябва да призная, че дори не знаем има ли шпионин в Обсерваторията. Опираме се на мъгляв намек, чут от един наш... ъ-ъ, агент. И все пак някъде на Луната изтича информация, затова аз се занимавам с вас. Вече разбирате защо съм толкова настойчив. Опитах се да не излизам извън рамките на прикритието си и съм убеден, че повечето хора приемат въпросите ми нормално. Мога само да се надявам, че нашият неуловим господин X не се е досетил за истинската ми задача. Между другото искам да знам кой ви се е оплакал. Предполагам, че затова ме повикахте?

Маклорин изхъмка и потропа с мъничките си пръсти по бюрото, но накрая отстъпи.

— Не е нещо сериозно... Дженкинс от складовете се сърди, че му отнемате много време.

— Интересно! — промърмори Садлър озадачен. Дори не бе помислял да включи Дженкинс и в най-широкия кръг от заподозрени. — Истината е, че там не се заседавах прекалено, а само колкото да спазя прикритието си. Май ще трябва да държа под око и господин Дженкинс.

— Обясненията ви са съвсем неочаквани за мен — проточи директорът. — Но дори тук някой да предава поверителни сведения на Федерацията, не се сещам как би могъл да прави това. Разбира се, ако не е някой от служителите в комуникационния център...

— И за нас това е най-трудният въпрос — призна неохотно Садлър.

Беше готов да обсъди по-малко деликатните страни в задачата си с Маклорин. Твърде добре знаеше колко тежка работа му възложиха. Освен това и в Централното разузнаване не се зальгваха, че са го подготвили за нещо повече от аматьор в занаята. Имаше единствена утеха — че и предполагаемият му противник е в същото положение. През нито една епоха шпионажът не е бил масова професия, а последният истински ветеран сигурно бе починал преди повече от век.

— Хрумна ми нещо забавно — засмя се Маклорин, но не особено убедително. — Откъде знаете, че аз не съм шпионинът?

— Ами не знам — още по-весело отвърна Садлър. — В контраразузнаването рядко сме сигурни за нещо. Правим каквото ни е по силите. Надявам се, че не са ви досаждали прекалено по време на престоя ви на Земята?

Директорът го зяпна недоумяващо, после ченето му увисна.

— Разследвали сте *и мен!* — избълва с тон на оскърбена невинност.

Събеседникът му само вдигна рамене.

— С всички ни може да се случи. Не знам дали ще ви успокоя, ако ви разкажа през какво минах, докато решат, че съм годен за тази работа. А не съм доброволец, да не си помислите...

— Добре де, какво се иска от мен? — изръмжа професорът.

За толкова дребен мъж гласът му беше учудващо дълбок и плътен, но един от подчинените му не пропусна да сподели със Садлър, че ако се разфучи истински, крещи като ядосана жена.

— Естествено, бих искал да ми съобщавате веднага за всичко подозрително, което забележите. Понякога ще се допитвам до вас за различни неща, вероятно ще имам нужда и от съветите ви. Иначе ви моля просто да не ми обръщате внимание и все така да ме смятате за досадна пречка в работата ви.

— *Това ли било!* — неуверено се подсмихна Маклорин. — Няма да е трудно. Можете обаче да разчитате на мен за всичко, с което съм в състояние да ви помогна. Макар че се надявам със съдействието си да приближа момента, когато ще разберете колко абсурдни са подозренията ви.

— На същото се надявам и аз — натърти Садлър. — Много съм ви признателен за отзивчивостта.

Едва се възпря да не си подсвирква, когато затвори вратата на кабинета зад себе си. Беше направо щастлив, че разговорът мина толкова гладко, но пък никой друг не излизаше оттук грейнал от радост. Придаде си угрижен и недоволен вид, мина през приемната, където седеше Уогнъл, и излезе в централния коридор. Там се натъкна на Джеймисън и Уилър.

— При шефа ли беше? — попита го Уилър изнервено. — В добро настроение ли е?

— Ами днес го видях за пръв път, не знам. Все пак не се скарахме. Какво става? Приличате ми на палави ученици, привикани

при директора на колежа да им натрие малко сол на главите.

— Току-що ни извика — навъсен потвърди Джеймисън. — Не знаем за какво, но вероятно е започнал да навакхва случките през отсъствието му. Вече поздравя Кон за откритието на *Нова Драконис*, значи има още нещо. Боя се, че е научил какво стана, докато се разхождахме с един трактор.

— Че нали не е забранено?

— Да де, но негласната уговорка е да не се шляем безцелно. Вярно, всички го правим и не ни хокат, стига да платим възстановяването на запасите от гориво. Ех, да му се не види... Май точно на теб не биваше да казвам тези неща.

Садлър трепна незабележимо, но след миг се усети, че Джеймисън говори само за всеизвестната му роля на финансова хрътка.

— Не се притеснявай! — засмя се добродушно. — Най-лошото, което може да ти се случи, е да те изнудя за едно кръгче с трактора. Дано шефът... тоест професор Маклорин не ви се кара много.

И тримата щяха да се изумят, ако знаеха какви колебания измъчваха директора преди разговора с младите астрофизици. Обикновено с подобни дребни нарушения се занимаваше Уогнъл, но сега имаше несравнимо по-важен проблем. Само допреди пет минути дори не подозираше, че ще се сблъска с такава мъчителна дилема. Бе извикал Уилър и Джеймисън само за да покаже на сътрудниците си, че ще научи всичко, което е ставало тук. Гордееше се със своята осведоменост за дреболиите в живота на Обсерваторията, а на подчинените му се налагаше да проявяват немалка изобретателност, ако искат да избягнат зоркия му поглед.

Уилър явно бе решил да злоупотреби с доброжелателството, породено от откритието му, когато започна да разказва за пътешествието. В неговата уста случката звучеше, сякаш двама храбри рицари на науката са потеглили към пустинята, за да открият и накажат триглавия змей, застрашил святата Обсерватория. И не скри нищо съществено, с което неволно се отърва от големи неприятности — Маклорин вече знаеше къде са били двамата.

Директорът сякаш наместваше парчетата на пъзел в главата си. Тайнственото нареждане от Земята да държи хората си настрани от онова място в *Маре Имбриум* сигурно е било поискано от началниците

на секретния проект. Имаше и вероятност да е свързано с разследването на Садлър за изтичане на поверителна информация. Още му се виждаше немислимо някой от неговите хора да е шпионин, но пък разсъдливостта му подсказваше, че способният агент наглед винаги е сред най-малко подозрителните хора.

Отпрати Джеймисън и Уилър с такова разсеяно нехайство, че те си тръгнаха сащисани. Поседя малко, потънал в нерадостни мисли. Разбира се, можеше да е съвпадение. Двамата обясниха всичко съвсем логично. Но ако някой от тях е искал да се сдобие с повече информация, направил го е блестящо. Или все пак е сбъркал? Нима истински шпионин би действал толкова открито, щом знае предварително, че ще привлече вниманието към себе си? Дали е било дръзко блъфиране, опиращо се на надеждата, че никой няма да заподозре такова смело проникване в тайната?

Слава Богу, проблемът не го засягаше пряко. И смяташе да се отърве от него незабавно.

Професор Маклорин натисна бутона за връзка и се обади в приемната на Уогнъл.

— Моля те, открий господин Садлър. Искам веднага да говоря отново с него.

ГЛАВА 9

След директорът се върна в Обсерваторията, положението на Садлър се промени, макар и едва забележимо. Той предполагаше, че това може да се случи, и бе направил каквото успя, за да се предпази от нежеланите спънки. Когато се появи сред тези хора, посрещнаха го с умерена подозрителност, но след няколкодневни усилия да се представи за най-безобидния и сърдечен човек успя да срути стените на недоверието. Всички постепенно се настроиха дружелюбно към него, станаха по-приказливи. И му се стори, че напредва полека към успех в задачата си. Сега обаче май съжеляваха за доскорошната си откровеност и животът му отново стана тежък.

Знаеше добре причината. Не се съмняваше, че все още никой не подозира защо всъщност е дошъл, затова пък хората тук веднага научиха странната новина: с пристигането на директора свободата му да шета и да разпитва из Обсерваторията не само не бе ограничена строго, а напротив — Маклорин като че стоеше зад гърба му. В затворената общност мълвата съперничеше по скорост със светлината. Сигурно се бе разнесъл неприязненият слух, че Садлър е много по-важна клечка, отколкото са си представяли. Той само се надяваше, че ще мине много време, докато хората наистина се усетят колко по-важна клечка е...

Досега се ограничаваше да рови из разходите на администрацията. Точно това биха и очаквали от всеки ревизор. Но Обсерваторията все пак съществуваше заради учените, не заради готвачите, счетоводителите и секретарките, макар и без тях да не можеше.

Ако тук имаше шпионин, той непременно трябваше да е решил два проблема. Информацията е безполезна, ако не успее да я изпрати на онези, за които работи. Значи господин Х не само имаше свръзки, които му носеха сведенията, но и поддържаше някак канал за предаването им навън.

Физически имаше само три пътя за напускане на територията — с монорелсов вагон, с трактор или пеша. Изборът на последния вариант звучеше толкова невероятно, че Садлър просто реши да не си губи времето за проверка. Е, да, на теория човек можеше да си навлече скафандъра, да се отдалечи на няколко километра и да остави някъде съобщение, което да бъде прибрано от негов съратник. Само че такова странно поведение би се набило веднага на очи. А единствено хората от поддръжката постоянно използваша скафандри. Освен това всяко излизане и влизане през въздушните шлюзове се записваше автоматично заедно със самоличността.

Тракторите сякаш бяха по-обещаваща нишка, за която да се захване, поради несравнимо по-големия им обseg. Но пък в случай че шпионинът си бе послужил с това средство, значи имаше и съучастник — във возилата винаги пътуваха най-малко двама души. Никой никога не си позволяваше да наруши желязното правило, ако му беше мил животът. Разбира се, трябваше да се вгледа по-внимателно в инцидента с Джеймисън и Уилър. И в момента колегите му на Земята ровеха усърдно в тяхното минало, щеше да получи изводите им след броени дни. Но въпреки някои чудатости в поведението им и двамата бяха искрени и открити в общуването си. Трудно му беше да ги подозира.

Оставаше монорелсовата линия до Средищния град. Всеки пътуваше дотам средно веднъж на две седмици. Разбира се, в най-голямото струпване на хора на Луната възможностите за предаване на сведения бяха практически неограничени. Този канал също се различаваше в момента. Множество „туристи“ от Земята ненатрапчиво съставяха списък на познатите и приятелите, с които общуваха хората от Обсерваторията при всяко отбиване в града. Натъкваша се на немалко любопитни истории. В това обаче Садлър нямаше с какво да помогне.

Изобщо не биваше да се занимава с това направление. Знаеше, че има и други, много по-изтънчени средства за връзка, а и те биха допаднали повече на ума на един учен. Едва ли не всеки в Обсерваторията имаше подръка не само модулите, но и знанията, за да си сглоби радиопредавател. А пък местата, където можеше да го скрие, бяха неизброими. Вярно, денонощно дебнещите подслушвателни станции не засичаха нито един съмнителен сигнал на никоя честота, но

ако господин Х използваше радиовълните, рано или късно щеше да направи грешка.

А дотогава Садлър щеше да се занимава с учените. Сгъстеният и ускорено натъпкан в главата му курс по астрономия и физика изобщо не беше достатъчен, за да вникне в работата на Обсерваторията, но поне общите принципи и изводи щеше да схване. И с малко късмет би задраскал няколко имена от потискащо дългия списък на заподозрените.

Не се задържа дълго в изчислителната група. Тук също като в комуникациите държаха на чистотата — бяха отделили лъскавите си машини зад стъклена стена. Принтерите и другата периферия бяха в съседни помещения. Доктор Мейз, началникът на групата, най-прилежно се опита да му обясни какво правят тук, но Садлър се обърка безнадеждно. Мощните компютри бяха програмирани да се занимават с количествените измерения на математически понятия, които той не бе чувал досега, и решаваха проблеми, лишени за него от смисъл.

Това не го притесни особено, защото видя каквото искаше. Скъпоценната техника беше недостъпна за всички освен за инженерите от поддръжката, а те влизаха в залата само при повикване или при ежемесечните проверки. Ясно, нямаше какво да търси тук. Садлър вдигна рамене, помахаше за сбогом на светинята и продължи нататък.

В оптическата работилница, където търпеливи майстори оформяха изделията си с точност една милионна от сантиметъра, при това с техника, останала все същата от векове, той постоя запленил от уменията им, но никак не напредна в задачата си. Позяпа лудешкото мятане на цветни петна по блокове безупречно чисто стъкло, предизвикано от микроскопичните разширения заради излъчваната от тялото му топлина. Тук се срещаша науката и изкуството, за да гонят заедно съвършенството, недостигнато в никой друг дял на човешките технологии. Дали пък нямаше някаква нишка в това царство от леци, призми и огледала? И това му се стори твърде невероятно...

Веднъж си спомни стара шега, която печално точно описваше заниманията му. Все едно се намираще в тъмно мазе, пълно с въглища, и търсеше черна котка, която може би никога не беше влизала. Имаше и по-лошо — дори не знаеше как изглежда една котка и лесно би я подминал, дори и да я види.

Разбира се, разговорите насаме с Маклорин му помагаха донякъде. Директорът тъй и не повярва докрай, че в Обсерваторията има шпионин. Вероятно точно това го подтикваше да улеснява по всевъзможни начини работата на нежелания детектив — любител — просто за да се отърве по-бързо от него. Садлър го разпитваше за всички неясноти в дейността на учените, трябваше да внимава обаче, за да не намекне накъде се е насочил в момента.

Бе съставил малко досие за всеки човек тук — само по себе си сериозно постижение, — макар основните данни за тях да бе получил още преди пристигането си в Обсерваторията. За повечето му стигаше и една страница, за други бе изпълнил по няколко страници с шифровани знаци. Ако беше сигурен във фактите, пишеше с химикалка, ако не — с молив, за да трие или поправя. Някои от предположенията му бяха почти налудничави, понякога и клеветнически. Садлър често се срамуваше от тъмните дълбини, в които го завличаха догадките му. Например не беше лесно да приеме почерпка от човек, когото си бе набелязал като потенциален рушветчия, защото в Средищния град имаше любовница с твърде скъпи вкусове...

Този човек беше инженер от поддръжката. Скоро го отписа като вероятна жертва на изнудване, защото мъжът честичко се вбесяваше и вместо да крие незавидната си участ, гръмогласно се оплакваше от прищевките на своята любима. Дори веднъж посъветва Садлър да не си докарва такава беля на главата, а да се поучи от печалния му пример.

Степенуваше имената в списъка си. В раздел А попаднаха десетина души, които бяха най-вероятните заподозрени, макар срещу нито един от тях да не натрупа необорими доказателства. Включи някои от тях в раздела, защото имаха най-големи възможности да предават информация... при условие, че поискат. Уогнъл беше сред тях. Садлър почти не се съмняваше в невинността му, но засега не го вадеше от списъка, за да не рискува.

Други имаха близки във Федерацията или открито и враждебно критикуваха политиката на Земята. Садлър не вярваше, че добре подготвен шпионин би пожелал да изпъква така сред останалите, но нали трябваше да внимава и за въодушевени аматьори, които можеха да се окажат още по-опасни? Архивите за атомния шпионаж по време

на Втората световна война и в годините след нея бяха много поучителни, а той ги прегледа старателно през обучението си.

В раздел А попадна и Дженкинс, началникът на складовете. Садлър тъй и не успя да докаже с нищо смътните си хипотези за него. Човекът беше особено неприветлив, мразеше намесата в работата му и почти всички останали в Обсерваторията го понасяха само от учтивост. Честичко пускаха хапливия лаф, че да изтръгнеш от него някакво оборудване е най-непосилното начинание в цялата история на заселването на Луната. Разбира се, това само означаваше, че е типичен представител на своята прочута със скъперничество професия.

И накрая сред най-съмнителните бяха Джеймисън и Уилър, които стигаха, за да оживят всекидневието. Набегът им в *Маре Имбриум*, както го увериха по-старите обитатели на Обсерваторията, бил само поредното приключение, в каквито се впускали неведнъж.

Уилър винаги беше подстрекателят. Проблемът му — ако можеше да се нарече така — беше в излишъка на енергия и прекалено разнообразните му наклонности. Още не беше навършил тридесет години. Някой ден натрупаната възраст и чувството за отговорност сигурно щяха да поогладят остриите ръбове на характера му, но засега нямаше и най-дребните признаци за това. Някои махваха с ръка и го оплюваха като закъснял пубертет — колежанче, което е забравило да порасне. Само че ги оборваше първокласният му интелект. Всъщност ексцентричният младеж никога не вършеше стъписващи глупости. Мнозина не го харесваха, особено след като станеха жертви на шегичките му. Но нямаше нито един настървен зложелател. Минаваше между капките в малката джунгла от отношения в Обсерваторията, винаги спасяван от непоклатимата си откровеност и честност. Нямаше съмнение какво мисли Уилър, не се налагаше и да го питаш за мнението му — бързаше да го изтърси и пред онези, които не изгаряха от желание да слушат.

Джеймисън изглеждаше коренно различен човек, а това подсказваше повърхностния извод, че противоположностите скрепяват дружбата им. Беше по-възрастен само с две години, но тук се смяташе, че има укротяващо влияние върху безгрижния Уилър. На Садлър не му се вярваше — доколкото разбираше, Джеймисън просто не успяваше да повлияе на приятеля си. Дори спомена съмненията си пред Уогнъл. Секретарят се замисли и възрази:

— И така да е, представи си колко по-зле щеше да се държи Кон, ако Сид не го държеше под око.

Освен с устойчивия си характер, Джеймисън се отличаваше и със сдържаност, която затрудняваше всеки желаещ да го опознае. Не беше потенциален гений като Уилър и вероятно нямаше да направи открития, преобръщащи науката с главата надолу. Затова пък беше от онези надеждни и здравомислещи хора, които разчистват терена около гениите след поредния пробив към нови, непознати територии на духа.

Надежден в науката — да, а в останалото? Садлър се опита да го преслуша, без да се натрапва, но засега нямаше изгледи за успех. Джеймисън поне наглед се интересуваше много повече от работата и хобито си (рисуваше лунни пейзажи), отколкото от политиката. Откакто бе дошъл в Обсерваторията, трупаше истинска малка галерия и при всяка възможност излизаше навън в скафандър, понесъл статива си и комплекта специални маслени бои в тубички под налягане. Сам бе експериментирал с какви ли не съставки, за да открие цветовете, подходящи за рисуване при почти чист вакуум. Садлър обаче беше убеден, че резултатите не си струват загубеното време. Стараеше се да бъде обективен, но знаеше достатъчно за живописата, за да прозре колко по-силен е ентузиазмът у Джеймисън от дарбата му. Уилър напълно споделяше неласкавата му оценка.

— Доста хора тук разправят, че лека-полека свикнали с картините на Сид — сподели веднъж затворнически. — Право да ти кажа, по-страшно оплюване не мога и да си представя...

Раздел Б на списъка се раздуваше от имената на всеки друг в Обсерваторията, който беше достатъчно умен, за да се занимава с шпионаж. Броят на имената потискаше и от време на време той сядаше да прехвърли някое в раздел А или — още по-добре! — в третия и последен раздел, където бяха напълно освободените от подозрения. Както си седеше в стаичката, прехвърляше досиетата и се мъчеше да се постави на мястото на хората, за които размишляваше, Садлър понякога се поддаваше на илюзията, че участва в сложна игра — правилата се менят неспирно, а не се знае дори колко противници има. Лошото на играта беше, че е твърде смъртоносна, а ходовете се редуваха все по-бързо... и от резултата сигурно зависеше бъдещето на човечеството.

ГЛАВА 10

Гласът беше дълбок и школуван, звучеше искрено. Бе прекосявал пространството дълги минути, понесен от радиовълните през облаците на Венера и двеста милиона километра до Земята, а оттам препредаден и към Луната. Въпреки това се чуваше ясно, почти нямаше странични шумове.

— Положението се влоши видимо, откакто чухте предишния ми коментар. Никой от официалните кръгове не желае да се обвързва с категорично мнение, местните журналисти обаче не са толкова съдържани. Пристигнах тук от Хесперус днес сутринта и за три часа като че успях да схвана настроението на обществеността. Ще говоря направо, дори думите ми да разстроят някого у дома. Земята никак не я обичат тук. Чувах неведнъж да си напяват детското стихче: „Сам ще си го ям, няма да ти дам!“ Хората от Федерацията, разбира се, признават и вашите нужди от метали, които затрудняват тяхното снабдяване. Въпреки това преобладава убеждението, че на новозавладените планети не достига и най-необходимото, докато на Земята голяма част от ресурсите се хаби за излишен лукс. Ще ви дам пример. Вчера се получи съобщение, че в станцията на Меркурий петима души са загинали, защото в един от куполите се повредил топлообменник. Загубили напълно контрол над температурата и лавата отвън ги препекла — смъртта им не е била нито бърза, нито лека. Само че ако производителят на устройството е имал достатъчно титан, това е нямало да се случи. Признавам, не е справедливо да се обвинява Земята за гибелта на тези хора. Но да ви напомня, приятели — по злощастно съвпадение вие само преди седмица решихте още веднъж да им орежете доставките на титан. Тук има достатъчно хора, които се грижат обществеността да не забравя и този факт. Няма да се впускам в подробности, защото не искам да прекъснат излъчването на моя коментар. Вие и сами се досещате за кого говоря. Не ми се вярва да стане още по-зле, освен ако се появи ненадейно някой нов фактор, нарушаващ равновесието. Но да помислим какво ще се случи — и

искам да е ясно, че обсъждам чисто теоретична възможност, — при положение, че Земята изведнъж открие нови залежи на тежки метали. Да речем, в още неизследваните участъци от океанското дъно. Или дори на Луната въпреки всички досегашни разочарования. Ако това се случи и Земята се опита да скрие новите запаси, последиците могат да бъдат крайно сериозни. Лесно е да се каже, че така вие браните правата си. Правните увъртания обаче не звучат убедително, когато се борите с налягане от хиляда атмосфери на Юпитер или се опитвате да размразите площадка за станция по луните на Сатурн. Докато се наслаждавате на меката пролет и кротките летни вечери, не забравяйте, че сте страхотни късметлии. Живеете в най-умерената зона на Слънчевата система, където въздухът не се превръща в лед, а металите не текат като реки... Какви ще са най-вероятните действия на Федерацията в такъв случай? И да знаех, не бих могъл да ви кажа. Позволявам си само предположения. Да говорим за война в старомодното ѝ разбиране ми се струва абсурдно. Всяка от противостоящите страни може да навреди страшно на другата, но не и да постигне по този начин решително превъзходство. Земята разполага с прекалено много ресурси, колкото и опасно да са събрани на едно място. Освен това притежава повечето кораби в Слънчевата система, Федерацията пък е разпръсната. Как би могла Земята да воюва едновременно с няколко планети и луни, макар и те да имат оскъдни възможности? Дори проблемът със снабдяването на атакуващите ескадри прави замисъла неосъществим. Ако — небесата да ни пазят от такава беда! — се стигне до насилие, може да станем свидетели на изненадващи нападения срещу точки със стратегическо значение от специално оборудвани кораби, които ще нанесат удара си бързо и ще се оттеглят в Космоса. Всички приказки за междупланетни окупационни армади са щуротии. Земята изобщо не изгаря от желание да превзема другите планети. А Федерацията, дори да искаше да наложи волята си на Земята, няма нито въоръжените сили, нито корабите, които са необходими за подобно нашествие. Доколкото мога да предвидя, има непосредствена опасност само от нещо като дуел — кога и къде никой не знае, — в който едната страна ще се опита да внуши на другата, че е по-силна. Но ако още има хора, които бленуват за ограничен конфликт по джентълменски правила, искам да им напомня, че войните рядко остават в някакви предварително съчинени

рамки, а и никога не са занимание за джентълмени. Дочуване, Земя, за вас предаде Родерик Бейнън от Венера.

Някой се пресегна и изключи приемника, но в първите мигове никой не беше склонен да подхване неизбежните спорове. Накрая Янсен от групата по захранването промълви с възхищение:

— Трябва да признаете, че Бейнън е смелчага. Изобщо не пестеше думите! Чудя се как онези на Венера още му разрешават да предава.

— И освен това говореше много логично — отбеляза кротко Мейз.

Висшият жрец на компютрите винаги редеше приказките бавно и отмерено, сякаш за да не прилича на своите светкавично бързи машини.

— Ей, ти на чия страна си? — веднага се заяде някой.

— Аз съм неутрален и желая доброто и на двете страни.

— Само че си получаваш заплатата от Земята, нали? Ако се стигне до сблъсък, кого ще подкрепиш?

— Е... ще зависи от обстоятелствата. *Бих искал* да подкрепя Земята, но си запазвам правото да реша, когато му дойде времето. Чух някой да казва: „Ще браня моята планета, ако ще и ние да не сме прави.“ Това е скапана глупост! Ще бъда на страната на Земята, щом позицията ѝ е справедлива, вероятно ще потисна съмненията си и ако не съм особено уверен в това. Но няма да подкрепя подлости и откровени гнусотии.

Дългото мълчание натежа, всички премисляха чутото. Садлър наблюдаваше напрегнато Мейз, докато го слушаше. Знаеше, че хората тук уважават главния компютърджия за честността и здравомислието му. Човек, който работи срещу интересите на Земята, никога не би си позволил такава брутална прямота. Чудеше се само дали Мейз би казал същото, ако знаеше, че на два метра от него седи контраразузнавач. Вероятно не би променил нито дума.

— Да му се не види! — изръмжа накрая главният инженер, който отново се бе настанил близо до пламъците във фалшивата камина. — Не обсъждаме кой е прав и кой крив. Всичко намерено на Земята или на Луната ни принадлежи и ще правим с него каквото си поискаме!

— Така е, но не забравяй, че продължаваме да режем доставките, което правилно ни напомни и Бейнън. Федерацията е разчитала на тези

количества, правила си е сметките предварително. Ако нарушаваме договорите, защото и ние сме изпаднали в оскъдица, е едно, а когато ги изнудваме, е съвсем друго...

— Че защо пък ще ги притискаме нарочно? Най-неочаквано отговори Джеймисън:

— От страх. Нашите политици изпадат в ужас от Федерацията. Съзнават, че вече разполага с по-добрите мозъци, а някой ден ще стане и по-могъща. Тогава Земята ще бъде задният двор на Слънчевата система.

Преди някой да му се озъби, Чуйков от електронната лаборатория пусна друга муха:

— Аз пък още си мисля за коментара на Бейнън. Всички знаем, че е неподкупен, и все пак предаваше от Венера, с тяхно разрешение. Питам се дали не ни пробутваше нещо в повече, отколкото ни се стори отначало.

— За какво намекваш?

— Ами тъпче ни главите с тяхната пропаганда. Може би сам не го разбира. Успели са някак да го насъскат, за да говори каквото на тях им се иска. Например приказките за нападенията. Дали не се опитват да ни сплашат?

— Интересно... Садлър, ти как мислиш? Все пак най-скоро си дошъл от Земята.

Този пряк опит да го въвлекат в спора го свари малко неподготвен, но той умело им прехвърли топката.

— Не ми се вярва онези горе да се плашат толкова лесно. За мен обаче най-любопитно беше подхвърлянето, че на Луната може би има новооткрити залежи. Слуховете май стават все по-упорити.

Метна въдицата съвсем съзнателно. Нямаше човек в Обсерваторията, който да не знае за съмнителния късмет на Уилър и Джеймисън да се натъкнат на някакъв секретен правителствен проект в *Маре Имбриум*. И на всички беше ясно, че на двамата астрономи е било забранено да обсъждат неволното си откритие. Садлър наостри уши за реакцията им.

Джеймисън си придаде вид на озадачен невежа, но Уилър както винаги захапа примамката.

— А ти какво очакваше? Половината Луна вижда къде кацат онези кораби. И там навярно има стотици работници. Не може да са ги

докарали до последния човек от Земята. Сигурно щом се отбият за почивка в града, почват да плямпат пред гаджетата си още след първата чаша.

„Ох, да знаеш колко си прав! — въздъхна безмълвно Садлър. — И какви главоболия създава *точно този* дребен проблем на колегите ми!“

— Аз обаче не искам да им се бъркам в работата — отсече Уилър. — Да вършат там каквото си щат, стига да не ми пречат. А като погледнеш мястото отвън, изобщо не можеш да познаеш що за чудеса стават вътре. Само дето личи, че паричките на нещастния данъкоплатец изгарят като в пещ.

Обикновено мълчаливият нисък мъж от апаратната група се прокашля колебливо. Точно тази сутрин Садлър прекара при него скучни два часа, вирайки се в телескопи за космически лъчи, магнитометри, сеизмографи, молекулярно-резонансни часовници и всякакви други измишльотини, които несъмнено трупаха информация по-бързо, отколкото някой някога би успял да я осмисли.

— Не знам на теб колко пречат — каза той неловко, — но на мен ми въртят дяволски номера.

— Какво се е случило?! — възкликнаха в хор всички.

— Само преди половин час проверих показанията за магнитното поле. Стойностите са почти винаги устойчиви, освен при слънчеви бури, а за тях винаги знаем предварително. Но в момента става нещо твърде странно. Полето подскача нагоре-надолу — не с много, само с по няколко микрогауса, аз обаче съм сигурен, че причината не е естествена. Питам из Обсерваторията и всеки се кълне, че не си играе с магнити. Тогава се усъмних дали пък нашите загадъчни приятели наблизо не са виновни и за всеки случай погледнах и другите уреди. Не открих нищо особено, докато не стигнах до сеизмографите. Знаете, че получаваме постоянна телеметрия от онзи при южната стена на кратера, а според неговите данни все едно някой го е подритвал. Някои от пиковите в графиките приличаха на взривове. Подобни получавам при експлозиите в Хигинус и останалите рудници. Само че има още нещо — чудати криви, съвпадащи по ритъм с отклоненията в магнитното поле, като приспадне времето за преминаване на трептенията през скалите. И разстоянието до източника съвпада.

— Твърде интересни данни — обади се най-сетне Джеймисън, — но какви са ти заключенията?

— Могат да бъдат какви ли не. Лично аз смятам, че в *Маре Имбриум* някой генерира колосално магнитно поле, чиито пулсации продължават около секунда.

— Ами трусовете?

— Странично явление. Наоколо се намират доста намагнитени скали и си представям как ги тресе при всяка пулсация. Със сетивата си нищо не можете да забележите, но нашите сеизмографи са достатъчно чувствителни да засекат прелитането на метеор на двадесетина километра оттук.

Садлър се заслуша в последвалия труден за разбиране спор. При толкова жадни за истината умове беше неизбежно някой да налучка истината, а другите веднага да оборят хипотезите му с всевъзможни възражения. Това нямаше значение. Интересуваше го дали някой ще издаде необяснима осведоменост или прекомерно любопитство.

Не дочака нищо подобно. И сега си оставаше с трите най-вероятни и много потискащи варианта — господин X е твърде хитър, за да го спипа; господин X изобщо не е тук; господин X не съществува.

ГЛАВА 11

Нова Драконис избледняваше в небето, вече не затъмняваше всички други слънца на галактиката. Но от Земята засега се виждаше по-ярка дори от Венера. Дали щяха да минат още хиляда години, преди човекът да зърне друго такова чудо?

Макар по галактическите мерки да беше съвсем наблизо, свръхновата звезда все пак беше на такова разстояние, че видимата ѝ величина не се променяше навсякъде из Слънчевата система. Светеше еднакво силно и над огнените равнини на Меркурий, и над азотните глетчери на Плутон. Макар и преходна, поне замалко откъсна мислите на хората от всекидневните им грижи и ги накара да си спомнят за обкръжаващия ги безкрай.

Но това не продължи много. Яростното виолетово сияние на най-величествената звезда в човешката история достигаше един разделен свят, където планетите бяха престанали само да си разменят заплахи и се канеха да преминат към действия.

Подготовката беше много по-напреднала, отколкото повечето хора дори можеха да предположат. Нито Земята, нито Федерацията бяха откровени с гражданите си. В тайни лаборатории мнозина специалисти измисляха как да сеят опустошение със същите изобретения, с които човечеството се изтръгна на свобода в просторите на Космоса. Макар противниците да работеха по съвсем независими програми, беше неизбежно да създадат подобни оръжия, защото се опираха на едни и същи технологии.

Всяка страна в сблъсъка имаше агенти и контраразузнавачи, затова знаеше поне приблизително какво ще употребят другите и докъде са стигнали. Никой не успяваше да предвиди неприятните изненади — а всяка от тях можеше да се окаже решаваща, — но поне като цяло силите бяха равни.

Федерацията обаче имаше едно огромно предимство. Пръснатите из Слънчевата система луни и астероиди бяха чудесни скривалища за изследванията и изпитанията. А Земята нямаше как да изстреля дори

една-единствена ракета, без новината да не стигне до Венера и Марс за броени минути.

Голямата и тревожна въпросителна пред противниците беше доколко да разчитат на своето разузнаване. Ако все пак се стигнеше до война, щеше да е стълкновение на аматьори. Надеждните тайни служби се нуждаят от дълго изковавани традиции, дори да не са особено достойни в очите на обикновените хора. Невъзможно е да обучиш изкусен шпионин за няколко седмици, а и особените качества, необходими за този занаят, се срещат рядко.

Едва ли някой съзнаваше тези затруднения по-добре от Садлър. Понякога се питаше дали и другите му незнайни колеги, пръснати навсякъде из Слънчевата система, се чувстват толкова безсилни. Само хората на върха си представяха цялостната картина, колкото и да беше изкривена от пристрастията и заблудите им. Преди никога не би му хрумнало, че шпионинът е принуден да работи в пълна изолация, потиснат от ужасното чувство, че на никого не може да разчита, с никого не бива да споделя бремето на отговорността. Откакто стъпи на Луната, не бе говорил с друг служител на Централното разузнаване... или поне така си мислеше. Всички контакти с организацията бяха чрез съобщения. Редовните му доклади, които имаха вид на безумно скучни анализи на счетоводството в Обсерваторията, стигаха по монорелсовата линия до Средищния град и той изобщо не знаеше как продължават нататък. Получи няколко указания по същия начин, а имаше разрешение да използва пряката сателитна връзка само в извънредни обстоятелства.

Ето че сега очакваше първата си лична среща с друг агент, уговорена няколко седмици предварително. Макар да се съмняваше, че от разговора им ще има някаква полза, поне на духа му щеше да се отрази добре.

Досега се бе запознал достатъчно подробно — според самия него — с всички важни подробности от работата на администрацията и техническите служби. Надникна дори в пламтящата сърцевина на микрореактора — от безопасно разстояние и чрез уреди, разбира се, — който беше основният източник на енергия за Обсерваторията. Огледа и големите слънчеви батерии, които се използваха по време на лунния ден. Никой не разчиташе на тях от години, но нямаше да са излишни

при някоя неприятност, защото извличаха електричество от безкрайното излъчване на Слънцето.

Оранжерииите бяха най-интересното му откритие... и изненада. Много непривично беше в тази епоха на научни вълшебства, на синтетично това или изкуствено онова да разбере, че в немалко неща природата си остава ненадмината. Освен това оранжерииите бяха неразделна част от системата за пречистване на въздуха, особено през дългия лунен ден. Но когато Садлър ги разглеждаше, редици от лампи с естествен спектър заменяха светилото за растенията, а големите прозорци от изумително яко и леко оцветено стъкло бяха покрити с капаци от още по-здрава сплав — чак докато Слънцето се покажеше над западната стена на Платон.

Не виждаше никаква разлика в сравнение с всеки добре уреден парник на Земята. Тласканият от лениво въртящи се вентилатори въздух даваше на растенията достатъчно въглероден двуокис и излизаше по тръбите по-богат не само на кислород, но и на онази неподдаваща се на анализ свежест, която химиците не успяваха да наподобят.

Връчиха му малка узряла ябълка, всеки атом в която беше от Луната. Пъхна я в джоба и я отнесе в стаята си, където да ѝ се нарадва насаме. Вече не се учудваше, че достъпът до оранжерииите е забранен за всички освен работещите в тях. Иначе скоро нищо нямаше да остане.

Комуникационният център беше пълна противоположност на оазиса на живата природа. Оттук минаваха всички връзки със Земята и с другите бази на Луната. При нужда веднага можеха да установят пряк контакт с останалите планети. Затова беше най-очевидното слабо звено в Обсерваторията. Разбира се, всеки сигнал се засичаше, а работещите тук хора бяха неусетно подложени на непрекъснати проверки от Централното разузнаване. Двама бяха преместени, без да научат истинската причина, на не толкова рискови за сигурността длъжности. А дори Садлър не знаеше, че на няколко километра от Обсерваторията е монтирана камера с мощен обектив, която следи разположението на големите антени за далечна връзка. Ако някоя дори за минута се насочеше в подозрително направление, бдителните служби щяха да научат незабавно.

Астрономите — без нито едно изключение — с голямо желание разказваха за работата си и обясняваха какво вършат с различните уреди. Дори да се озадачаваха от някои негови въпроси, не се издаваха. Той обаче внимаваше всяка секунда да не излезе от границите на ролята, която играеше тук. Предпочиташе да натрапва образа на леко смутен и откровен човек: „Виж какво, и аз знам, че не бива да ти се бъркам, но астрономията ми е интересна. Тъй и тъй ме пратиха на Луната, защо да не разгледам всичко? Разбира се, ако си много зает в момента, няма да ти преча...“ Винаги им размекваше сърцата.

Уогнъл уреждаше последователността, в която Садлър обикаляше, опитваше се и предварително да уталожва рядко възникващото недоволство. Толкова се стараеше да помогне, че отначало Садлър не можа да не си зададе естествения въпрос — дали секретарят не иска да скрие нещо зад усърдието си? Скоро обаче се убеди, че Уогнъл просто си е такъв човек. Искаше да е в добри отношения с всички и вероятно не му беше лесно да се погажда със студенокръвен началник като професор Маклорин.

Разбира се, сърцето на Обсерваторията беше хилядасантиметровият телескоп, най-големият оптически инструмент, създаван някога от хората. Издигаше се върху ниско хълмче на достатъчно разстояние от всичко останало. Отличаваше се със здравина и тежест, а не с изящество. Огромната дебела тръба се крепеше на някакво съчетание между портален кран и яко скеле, което контролираше вертикалното движение, а цялата конструкция се въртеше на подвижната си площадка.

— Почти по нищо не прилича на земните телескопи — обясни Молтън. Дватамата стояха в наблюдателен купол и се взираха към чудовищното съоръжение. — Да вземем тръбата например. Така е направена, че да работим с телескопа и през лунния ден. Иначе по огледалото щяха да попадат отблясъци от крепежната конструкция. Не само наблюденията ни щяха да бъдат съсипани, но и топлината би могла да изкриви огледалото толкова, че да минат много часове, докато нормалното състояние се възстанови. При големите рефлектори на Земята няма такива проблеми. Използват ги само нощем... е, ако на някого му се занимава.

— Не знаех, че на Земята още има работещи обсерватории — подхвърли Садлър.

— Няколко са. Естествено почти всички са центрове за обучение. *Истинската* работа е невъзможна при атмосфера, приличаща на крем-супа. Ще ти дам пример с моите занимания — ултравиолетовата спектроскопия. Земната газова обвивка *изобщо* не пропуска тези дължини на вълните, от които аз се интересувам. Никой дори не е могъл да ги наблюдава, преди да изнесем апаратурата си в Космоса. Понякога недоумявам как астрономията като наука е могла да се зароди на Земята... Ако искаш, да слезем долу и да ти покажа какво става накрая.

Лабораторията на Молтън се оказа фантастичен хаос от полузавършени уреди и Садлър не успя да разпознае нито един от тях. Оплака се на стопанина, който явно доста се развесели.

— Няма от какво да се срамуваш. Почти всичко е измислено и направено тук, на място. Непрекъснато опитваме различни подобрения. Добре, сега да ти опиша най-общо работата с телескопа. Светлината от голямото огледало минава по светопроводи. В момента няма да ти го покажа на практика, защото някой прави снимки и моят ред ще дойде чак след час. Тогава ще мога да насоча телескопа накъдето пожелаеш от пулта за управление. И ми остава само да анализирам светлината с тези спектроскопи. За съжаление и техните механизми няма да видиш, не ги ровичкаме често отвътре...

На Садлър изведнъж му хрумна нелепа представа.

— Извинявай, ако ти прозвучи глупаво — промърмори, оглеждайки плетениците от кабели, струпаните един върху друг електронни анализатори, гъсто изпълнените стените спектрални таблици, — но ти някога надничал ли си с *очите си* през телескопа?

Молтън се усмихна добродушно.

— Никога. Не е трудно да се нагласи, но е празна загуба на време. Всъщност всички големи телескопи представляват свръхкамери.

Все пак в Обсерваторията имаше телескопи, през които човек можеше да наблюдава небето. Използваха ги при търсене на комети или астероиди, чието точно положение беше неизвестно. Садлър два пъти успя да изкрънка малко време с такъв инструмент, за да си зяпа с него накъдето му скимне. Набираше случайни координати на пулта и се взираше в екрана, за да види на какво е попаднал. После го научиха набързо как да си помага с Астронавигационния алманах и той изпита

тържеството на победител, когато сам насочи телескопа към Марс и... ето я червената планета точно насред екрана!

Вторачи се с противоречиви чувства в кафеникавозеления диск. Една от полярните ледени шапки изглежда се смаяваше — на Марс пролетта беше в самото си начало и в огромните простори на скованата от мраз тундра започваше топенето след ужасната зима. Прекрасна гледка отдалеч, само че в такива условия трудно се градеше цивилизация. Нищо чудно, че коравите заселници вече не бяха склонни да търпят лукавството на земните управници.

Образът беше невероятно отчетлив и ясен. Нямаше никакво трептене или замъгляване и Садлър, който веднъж беше гледал Марс през телескоп от Земята, видя нагледно каква свобода е постигнала астрономията, щом се измъкна от задушавашата атмосфера на планетата — майка. Някогашните изследователи на небесата бяха наблюдавали векове наред Марс и с по-големи телескопи от този, Садлър обаче можеше да види за няколко часа повече подробности, отколкото те през целия си живот.

Щом се насити на гледката, потърси Сатурн. И остана без дъх от суровата красота, която се откри пред погледа му. Само знанията му подсказваха, че гледа творение на природата, а не шедьовър на гениален художник. Огромното жълтеникаво кълбо, леко сплескано при полюсите, се рееше насред сложната система на своите пръстени. Бледите ивици и сенки на атмосферните вихри личаха ясно, въпреки че от тях го делиха двеста милиона километра. Успя да преброи седем от луните на планетата.

Макар да знаеше, че мигновено предаващият се образ на телевизионния екран не може да съперничи на бавното съвършенство на фотографската плака, потърси и някои от далечните мъглявини и звездни купове. Пусна панорама на Млечния път, спираше образа понякога, щом се натъкнеше на особено красива група звезди. След време си помисли, че започва да се опиянява от безкрайното великолепие на небето. Имаше нужда от нещо, което да го върне към човешките дела. Затова обърна телескопа към Земята.

Беше толкова наблизко според астрономическите мерки, че и при най-малкото увеличение само част от нея се събираше на екрана. В момента представляваше осветена сърповидна ивица, но и тъмната

част му се стори много интересна. В нощта светеха безброй градове... и някъде там спеше Жанет, може би го сънуваше.

Поне знаеше, че тя получи писмото му. Окуражи се от нейния изпълнен с недоумение, но не и с гняв отговор, макар неизреченият упрек да разкъса сърцето му. Дали все пак не сбърка? Понякога съжаляваше горчиво за толкова типичната предпазливост на младоженци, която ги възпираше през първата година от съвместния им живот. Като повечето двойки на пренаселената планета и те решиха първо да проверят как ще се погаждат, преди да се впуснат в приключението на бащинството и майчинството. Напоследък околните се отнасяха с крайно неодобрение към семействата, позволили си да имат деца, без да са поживели две-три години заедно — смяташе се за признак на безотговорност и дори безразсъдство.

Но и двамата искаха деца и понеже полът можеше да се избере предварително, решиха да започнат със син. После Садлър най-неочаквано се сдоби с тази нежелана работа и за пръв път осъзна колко са нажежени междупланетните отношения. Не искаше още незаченатият Джонатан Питър да се роди с такова несигурно бъдеще.

А в по-ранните епохи подобна причина би разколебала малцина. Всъщност точно постоянно дебнещите опасности бяха подтиквали хората да се стремят към единствения вид безсмъртие, който им бе достъпен. Но светът живееше в мир вече две столетия и ако сега започнеше война, сложното и крехко равновесие на земния живот можеше да се превърне в неудържим хаос. Жена с кърмаче на ръце едва ли би имала големи шансове да го преживее.

Напомни си ядосано да не се измъчва с необосновани страхове. Дори Жанет да знаеше всичко, което той научи през последните месеци, изобщо не би се усъмнила в решението си.

Точно сега обаче нямаше никакъв смисъл от вайкане. Любимата му си беше в леглото у дома и бездната на пространството ги разделяше. Садлър си помисли, че умът му неволно измина пълния кръг на битието — от звездите към хората, от безмерната пустош на Космоса към самотния оазис на човешката душа.

ГЛАВА 12

— Засега няма никакви признаци — увери го мъжът в синия костюм, — че някой подозира истинската ти задача, но в Средищния град щеше да е трудно да се срещнем незабелязано. Твърде много хора в твърде малко пространство, а и всички се познават. Просто няма как да намериш уединение.

— А не допускаш ли, че идването ми тук може да изглежда необясним каприз?

— О, не. Никой не пропуска гледката, ако намери време да се отбие. Иначе все едно си отишъл на два километра от Ниагара и те е домързяло да отскочиш до водопада. Огледай се и ще разбереш, че не си дошъл напразно.

Садлър не възрази. Гледката просто не можеше да разочарова или да омръзне, никакви рекламни холограми не предаваха дори отчасти стъписващото ѝ очарование. Още не бе потиснал докрай треперенето си, откакто излезе на този издаден напред балкон. Предположи, че мнозина са дори неспособни да направят последните няколко крачки.

Стоеше над нищото в прозрачен цилиндър, издуващ се пред стената на каньона. Металната решетка под краката му и тънкият парапет бяха единствените неща, които уверяваха сетивата му, че няма нищо страшно. Щом се сети за това, стисна с такава сила парапета, че кокалчетата на пръстите му побеляха...

Проломът Хигинус е сред най-дивните чудеса на Луната. Простира се на триста километра, а тук-там ширината му достига пет километра. И не е съвсем точно да бъде наричан каньон, защото представлява поредица свързани помежду си кратери. Освен това е портата, през която хората се промъкнаха до заровените съкровища на Луната.

Садлър се насили да погледне в пропастта и този път не изтръпна. Струваше му се, че някъде в безкрая долу пълзят дребни буболечки сред ярки петънца, с които сами си осветяваха пътя.

Подсмихна се, щом се сети, че сигурно така биха изглеждали хлебарки с фенерчета.

Но знаеше, че тези мъничета всъщност са огромните минни машини, разкопаващи дъното на пролома. Повърхността му беше учудващо гладка. Изглежда лавата се бе разтекла по него скоро след образуването му, за да се превърне в застинала каменна река.

Земята, почти право над него, осветяваше многокилометровата отсрещна стена, която се простираше наляво и надясно, докъдето стигаше погледът му. Понякога синьозелената светлина пораждаше изумителна илюзия. При всяко рязко завъртане на главата изглеждаше, че се вира в гигантски водопад, изливащ се неспирно в лунните недра.

До стената се издигаха и спускаха кофите с руда на невидимите си от такова разстояние въжета. Садлър ги бе виждал отблизо и знаеше, че са двойно по-високи от него. Но оттук приличаха на наниз мъниста, както са понесли товара си към пречиствателните инсталации. „Жалко, че в рудата имаше само сяра, кислород, силиций и алуминий — помисли си Садлър. — Щяхме да извлечем повече полза от по-тежки елементи.“

Все пак беше дошъл тук по работа, а не да зяпа като безгрижен турист. Извади шифрованите бележки от джоба си и започна да обяснява докъде е стигнал.

Щеше му се този импровизиран доклад да е по-дълъг. Не можа да долови дали слушателят му остана доволен или се разочарова от пълната липса на ясни заключения. Другият помисли и промълви със съжаление:

— Бих искал да има с какво да ти помогна, но и ти си наясно колко не ни достигат силите. А положението се напича стремително... Ако ще става нещо неприятно, сигурно ще е през следващите десет дни. Нещо се мъти около Марс, обаче не знаем какво ни готвят, Федерацията довършва поне два кораба с твърде необичайни характеристики, затова предполагаме, че провеждат изпитателни полети. Уви, не можахме нито веднъж да ги снимаме отблизо. До нас стигат само непотвърдени слухове, които обаче наежват до скъсване на нервите момчетата от отбраната. Споделям тези неща с теб само за да си представиш по-добре обстановката. До никого тук не бива да стига и намек за това. Ако ти обаче чуеш подобни приказки, значи човекът

разполага със секретна информация... Така, сега да си поприказваме за раздел А в твоя списък. Виждам, че си включил и Уогнъл, но според нас той е чист.

— Разбрах. Прехвърлям го в раздел Б.

— Браун, Льофевр, Толански... Никой от тях няма постоянни контакти в града.

— Уверени ли сте?

— Напълно. Прекарват свободния си ден тук в доста безгрижно разтоварване от напрежението... ясно ти е къде и с кого.

— Предполагах — засмя се и Садлър. — Просто ще задраскам имената им.

— Стигнахме и до склададжията Дженкинс. Защо толкова държиш да го разследваме?

— Нямам никакви улики срещу него. Но само той се възпротиви открито на официалната проверка, която уж извършвам.

— Добре, ще го наглеждаме. Той често идва в града, но си има чудесно оправдание — нали закупува дреболиите. Остават още пет имена, нали?

— Да. Ще бъда сериозно изненадан, ако се окаже, че нашият човек е един от тях. За Уилър и Джеймисън вече говорихме. Знам, че Маклорин подозира Джеймисън след пътешествието им в Маре Имбриум, но не му се връзвам. В края на краищата идеята е била на Уилър.

На Бенсън и Карлин се спрях, защото съпругите и на двамата са родени на Марс, а и те непрекъснато се дърлят с останалите, когато започват спорове за новините. Но Бенсън е електротехник в поддръжката, а Карлин е фелдшер... Нито имат особени възможности да предават информация, нито чак толкова силни подбуди. А и всеки би ги заподозрял.

— Така е... Искаме обаче да включиш в раздел А още едно име. Доктор Молтън.

— Молтън ли? — Веждите на Садлър се извиха учудено. — Има ли конкретни причини?

— Нищо интересно, само че няколко пъти е пътувал до Марс по работа и има много приятели там.

— Той никога не говори за политика. Два-три пъти го подкачих, темата обаче май му е безразлична. И според мен не се среща почти с

никого в града. Погълнат е от работата си и в почивните дни се натоварва до пълно изтощение в атлетическия комплекс. Друго има ли?

— Няма с какво да ти облекча работата. Все още тънем в неведение. Отнякъде изтича информация, но може да е от Средищния град. Нищо чудно наемът за Обсерваторията да е бил опит за съзнателна заблуда. Съгласен съм с теб, че е трудно да си представиш как ще предават сведения оттам. Радиоподслушването не постигна нищо. Засякохме само няколко лични съобщения извън нормалния трафик, но не бяха по нашата част.

Садлър затвори бележника и го прибра с въздишка. Надникна още веднъж в главозамайващата пропаст. Долу буболечките се разпълзяваха припряно от място точно в подножието, изведнъж по осветената стена бавно се разплу петно. (Колко ли километра имаше до долу? Два? Три?) Облаче дим се разпръсна във вакуума. Садлър по навик започна да брой секундите, за да определи разстоянието, но чак когато стигна до „дванадесет“, се сети каква глупост прави. Дори да бе имало атомна експлозия, пак нищо не можеше да чуе, само щеше да усети разтърсването на скалите.

Мъжът в синьо нагласи ремъка на камерата на рамото си, кимна му и отново се превърна в турист.

— Остани тук десет минути, докато се отдалеча, и ако се видим отново, не забравяй, че не ме познаваш.

Садлър се подразни от напомнянето. Да де, всички бяха любители в тази игра, но нима го смятаха за чак такъв хапльо?

На гарата в Хигинус кафенето се оказа празно. Никой не знаеше какво може да се случи и туристите бързаха да се натъпчат в първия кораб, за да се приберат. Вероятно инстинктите им подсказваха най-доброто решение. Ако изобщо можеше да се очакват големи неприятности, щяха да се случат на Луната. Никой не вярваше, че Федерацията би нападнала направо Земята, за да погуби милиони невинни. Варварството бе останало в далечното минало... освен ако надеждите на хората бяха поредната заблуда. Нима някой можеше да предвиди докъде ще се разгори войната, пламне ли веднъж? Нямахше съмнение, че Земята е ужасяващо уязвима.

За миг Садлър се поддаде на копнежа и самосъжалението. Дали Жанет се е досетила къде е той? Никак не му се искаше да е така. Само

щеше да се тревожи още повече.

Навел глава над чашата с кафе (поръча по навик, макар да знаеше каква блудкава помия ще му поднесат при това налягане), той започна да обмисля информацията, която свръзката сподели с него. Нямахше да го улесни с почти нищо — продължаваше да опипва слепешком в тъмното. Не прие особено въодушевен указанието да отдели повече внимание на Молтън. Астрономът излъчваше достойнство, което сякаш не се връзваше с представата на Садлър за шпионите. И все пак съзнаваше, че тъкмо така може да допусне фатална грешка. Каквото и да беше отношението му към Молтън, от днес нататък нямаше да го изпуска от поглед. Но беше готов да се обзаложи, че и тази следа води в поредната задънена улица.

Постара се да събере накуп в ума си всичко, което му беше известно за ръководителя на групата по спектроскопия. Вече знаеше, че Молтън е пътувал три пъти до Марс. Но и последното пътуване е било преди повече от година, а дори директорът на Обсерваторията се бе срещал по-често с колегите си от Федерацията на тяхна територия. Пък и астрономите не се интересуваха кой на коя планета е гражданин. Всички имаха приятели на Марс или Венера.

Имаше ли нещо необичайно, свързано с Молтън? Садлър не успя да си припомни такъв факт. Смущаваше го само склонността на този човек да страни от останалите, която наглед не подходеше на сърдечността му. Сети се за неговата смешна и трогателна „саксия“, както я нарече някой. Ако започнеш да разнищва и забавните чудатости, докъде щеше да стигне?...

Въпреки това имаше нещо, което си струваше да проверят. Трябваше да научи къде е работилницата, от която Молтън се сдобива с нови изкуствени цветя за този особен букет (почти единственото място, посещавано от него в града, освен атлетическия комплекс). Някой от другите агенти можеше да започне да души наоколо. Щом се увери, че не пропуска нито един шанс да си свърши работата, Садлър доволен си плати сметката и мина по късия коридор към също почти опустялата гара.

Монорелсовият вагон го понесе към Средищния град над стъписващо неравния терен около Тризнекер. И почти по цялата си дължина бе съпроводен от носещите се по въжената линия кофи — пълни с руда откъм Хигинус, празни на връщане. Носещите колони

бяха през цял километър. Нямаше по-евтин начин да пренесеш нещо от едно място на друго, ако не бързаш много. Но скоро след като куполите на града се показаха на хоризонта, въжената линия се отклони надясно. Садлър виждаше къде свършва — в грамадните химически заводи, които направо или чрез последваща обработка хранеха и обличаха цялото население на Луната.

Вече не се чувстваше новак в града и лесно намираще каквото търсеше из куполите. Първо отиде да се подстриже. И един от готвачите в Обсерваторията припечелваше допълнително с този занаят, но щом видя какви прически прави, Садлър се зарече да отиде при професионалист. Накрая реши да отдели четвърт час за центрофугата в атлетическия център.

Както винаги хората от Обсерваторията се бяха събрали тук, за да поддържат телата си готови за завръщане на Земята, когато решат да сторят това. В момента центрофугата беше заета и Садлър остави дрехите си в едно шкафче, после поплува в басейна. Не след дълго отслабващият вой му подсказа, че голямата машина може да поеме следващия си товар.

Кабината побираше шестима и имаше хитроумно предпазно устройство, което не позволяваше да се включи, ако теглото на хората не е разпределено правилно. Един дебелак трябваше да си размени мястото с хърбата отсреща. Чак тогава двигателят започна да ги върти. Садлър усещаше как натежава все повече. Дишаше дълбоко и непрекъснато се опитваше да вдигне ръцете си, за да прецени колко са отслабнали мускулите му. Стори му се, че полека се запълват с олово.

Мъжът отдясно се изправи неуверено и започна да прави по две крачки напред, после две назад в определената му с бели черти зона. Всички последваха примера му. Беше доста странно да гледа как хората крачат по отвесна спрямо Луната повърхност, но ги притискаше сила, надвишаваща шест пъти местното притегляне.

Усещането не можеше да се нарече приятно. Садлър просто не вярваше, че е прекарал целия си живот — само допреди две седмици, в такова смазващо гравитационно поле. На теория все някак щеше да свикне отново с него, в момента обаче се чувстваше немощен като новородено котенце. Отдъхна си с искрена радост, когато центрофугата забави въртенето си, накрая спря и той изпълзя отново в приятната прегръдка на Луната.

Уморен и потиснат се загледа в куполите, докато монорелсовият вагон го отдалечаваше от Средищния град към Обсерваторията. Не го ободри дори краткото потапяне в предстоящия лунен ден, когато видя как още скритото зад хоризонта Слънце докосна най-високите върхове на западните планини. Пресметна, че това е тринадесетото му земно денонощие на Луната, дългата нощ свършваше. Но той се смръзваше от страх при мисълта какво може да донесе денят.

ГЛАВА 13

Всеки човек си има слабо място, стига да го откриеш и улучиш точно. Беше толкова очевидно в какво е уязвим Джеймисън, че Садлър едва не се засрами да злоупотреби с увлечението му. Не можеше обаче да си позволи колебания. Всички останали в Обсерваторията се шегуваха с картините на младия астроном, дори през ум не им минаваше да го похвалят или насърчат. Садлър обаче, чувствайки се окаян лицемер, започна да играе ролята на почитател.

Въпреки това не успя веднага да пробие бронята на съдържаността, зад която се спотайваха чувствата на Джеймисън. И не биваше да го подтиква натрапчиво към откровеност. Садлър избра най-простия подход — защитаваше злополучния художник, когато колегите му го вземаха на подбив. Това се случваше всеки път при ваденето на показ на нова картина.

А изместването на разговора от изкуството към политиката се оказа съвсем лесно — в тези дни хората в Обсерваторията трудно мислеха за друго. Колкото и да беше неприсъщо за него, Джеймисън сам подхвана онова, което Садлър очакваше да изкопчи от него с хитрост. Явно беше размишлявал упорито, с присъщата му методичност — измъчваша го въпросите, които си бе задавал всеки учен още от откриването на практическите приложения на атомната енергия.

— Ти какво би направил — каза най-неочаквано няколко часа след връщането си от Средищния град, — ако трябваше да избираш между Земята и Федерацията?

— Защо питаш мен? — вдигна рамене Садлър, прикрил острия си интерес зад маската на учудване.

— Питам мнозина — промърмори Джеймисън. В гласа му прозвуча печалното недоумение на човек, търсец пътя си в объркващия го свят. — Помниш ли спора в салона, когато Мейз изтърси, че който се придържа към правилото „Ще браня моята планета, ако ще и ние да не сме прави“, е глупак?

— Помня — предпазливо потвърди Садлър.

— И според мен е прав. Верността не бива да зависи от мястото, където си се родил, а от идеалите ти. Понякога гласът на съвестта може да заглуши патриотизма...

— Защо те избива на философстване? Отговорът на Джеймисън беше твърде изненадващ:

— Заради *Нова Драконис*. Току-що получихме данните от наблюденията на обсерваториите отвъд Юпитер. Предадоха ни ги през Марс и някой е добавил бележка към тях, Молтън ми я показа ей сега. Няма име, съвсем кратка е. Само натъртват, че каквото и да се случи — изразът е повторен, за да не го пропуснем, — ще се постараят и занапред да получаваме резултатите от работата им.

Садлър разбираше защо тази проява на солидарност между учените е потресла Джеймисън. Повечето хора извън задружната им общност не биха й обърнали внимание, само че такива дреболии понякога преобръщаха с главата надолу позицията на хората в критични моменти.

— Не знам дали трябва да си правиш пресилени изводи от това — изрече скептично накрая. — В края на краищата всички знаем, че и във Федерацията повечето хора са честни, почтени и склонни към сътрудничество. Но ако ще решаващ съдбата на Слънчевата система, не бива да разчиташ само на емоциите си. Наистина ли би се поколебал на чия страна да застанеш при сблъсък между Земята и Федерацията?

Мълчанието се проточи, Джеймисън въздъхна.

— Не знам... Наистина не знам!

Този отговор беше достатъчен Садлър да зачертае поредното име от списъка със заподозрените.

Загадъчният лъч в *Маре Имбриум* се появи след около денонощие. Садлър чу за фантастичната случка, когато се отби при Уогнъл за сутрешното си кафе.

— Стана нещо, над което си струва човек да си поблъска главата — подхвана секретарят още щом го видя да влиза в приемната. — Един от електронните ни техници тъкмо се качил в наблюдателния купол да се поразтуши с гледката и изведнъж — светлинен лъч на хоризонта, който сочел право нагоре. Угаснал след около секунда, но бил ослепително синьобял. Ясно е, че е излъчен от мястото, където са

били Джеймисън и Уилър. Знаех, че апаратната група има затруднения заради онзи секретен проект и затова веднага им се обадох. В магнитометрите им едва не прегорели всички схеми, имало и силен локален трус.

— Може да съм невежа, но не проумявам как един светлинен лъч би причинил всичко това — измънка озадаченият Садлър. Набитите в главата му знания го подсетиха след секунда за истинския смисъл на новината. — Светлинен лъч, значи?! Невъзможно. Няма как да се види оттук заради вакуума...

— Именно! — потвърди Уогнъл, развеселен от смущението му. — Можеш да го видиш отстрани само ако минава през прах или въздух. А този отгоре на всичко бил изключително ярък. Уилямс дори заяви: „Приличаше ми на плътна колона от светлина.“ Знаеш ли какво е онова място според мен?

— Не — веднага го увери Садлър, а в същото време се чудеше колко близо е научният секретар до истината, — нямам представа.

Уогнъл го изгледа притеснено, сякаш малко се срамуваше от догадката си.

— Трябва да е някаква крепост. Знам колко щуро звучи, но като се замислиш, нито едно друго обяснение не съвпада с всички факти.

Преди Садлър да измисли подходящ отговор, сигнализаторът избръмча и от принтера на бюрото падна отрязано листче. Беше стандартна бланка на комуникационния център, само че започваше с червената ивичка за извънредно важно съобщение.

Секретарят я зачете на глас и очите му постепенно се разширяваха.

„Спешно, до директора на Обсерваторията в Платон. Демонтирайте всички разположени на повърхността уреди, преместете на безопасно място чувствителните модули, като започнете с огледалата на големите телескопи. Движението по монорелсовата линия е спряно до второ нареждане. Погрижете се вашите служители да излизат на повърхността само при крайна необходимост. Подчертайте, че това е само предпазна — повтаряме — предпазна мярка. Не се очаква да бъдат изложени на непосредствена опасност.“

— Ето ти го и доказателството — смаян промълви Уогнъл. — За съжаление май улучих десетката...

Садлър виждаше за пръв път всички от Обсерваторията събрани в салона. Професор Маклорин стоеше в единия край на сцената — обичайното място за съобщения, изпълнения на песни или скетчове. Този път обаче никой не се усмихваше.

— Никой не разбира по-добре от мен — заговори директорът сърдито — как ще бъдат съсипани всичките ни научни програми. Да се надяваме, че тези предпазни мерки са ненужни и че ще можем да подновим работата си само след няколко дни. Но за всички е очевидно, че не бива да рискуваме апаратурата си. Огледалата на хилядасантиметровия и петстотинсантиметровия телескоп веднага ще бъдат скрити под повърхността. Не са ме уведомявали точно какви неприятности да очакваме, но доколкото виждам, положението ни не е никак розово. Ако започнат враждебни действия, веднага ще изпратя съобщения до Марс и Венера. Ще им напомня, че сме научна станция и сме приемали мнозина техни граждани като желани гости, освен това нямаме никакво значение като военен обект. Сега ви моля да изпълнявате нарежданията, които ще чуете от ръководителите на групи, и да работите бързо и усърдно.

Маклорин слезе от сцената. Днес изглеждаше още по-дребен, дори някак съсухрен. В този миг всички наоколо споделяха чувствата му, колкото и да бяха мърморили срещу него преди.

— Няма ли с какво да помогна? — попита Садлър, щом научи, че не са го предвидили никъде.

— Носил ли си скафандър досега? — отвърна с въпрос Уогнъл.

— Не съм, но нямам нищо против да опитам. Разочарова се, когато секретарят завъртя глава.

— Твърде опасно е да се учиш в движение. Но аз ще имам нужда от помощ. Отменихме изцяло редовния график и минаваме на двусменен денонощен режим. Всичко трябва да се подреди наново. Ако искаш, включи се.

Садлър си помисли унило, че друго не можеше и да си навлече, щом сам се натиска. Уогнъл обаче беше прав — техническите групи нямаха нужда от него. А истинската си задача би продължил да изпълнява най-добре точно в кабинета на секретаря, който от този миг се превръщаше в щаб.

Не че някой щеше да има полза от това, мрачно си напомни Садлър. Ако господин Х изобщо съществуваше и още беше в

Обсерваторията, можеше да си откъдне с чувството на радост от добре свършената работа.

Решиха, че все пак ще се наложи да рискуват с някои уреди — по-малките, които можеха да заменят. Операция „Защита“, както я нарече някакъв любител на военните мемоари, трябваше да се съсредоточи в спасяването на скъпоценните оптически детайли от телескопите и целостатите.

Джеймисън и Уилър подкараха Фердинанд, за да приберат огледалата на интерферометъра — големия уред, чиито камери бяха отдалечени на двадесет километра една от друга, за да измерват диаметъра на звездите. Най-много хора се скупчиха при хилядасантиметровия рефлектор.

Молтън ръководеше пренасянето на огледалата. Ако той не познаваше до свършенство оптичките и инженерните особености на телескопа, работата щеше да се окаже непосилна. Разбира се, дори не биха помислили да местят огледалото, ако бе излято цяло, както в някогашния най-голям Телескоп в Маунт Паломар. Добре че това се състоеше от стотина шестоъгълни части, събрани с почти невъобразима точност. Сега беше лесно да ги извадят и приберат, макар и работата да беше пипкава, но после сглобяването им щеше да отнеме поне няколко седмици.

Конструкторите на скафандри не са предвиждали такива хамалски занимания за хората, облекли творенията им. Един от помощниците на Молтън, бързайки или от непохватност, успя да изтърве своя край на шестоъгълника. Преди някой да го хване, късът изкуствен кварц набра достатъчна скорост при падането си, за да се отчупи парченце. Това беше единственото произшествие и всички се поздравиха, че не направиха неволно по-голяма беля.

Последният уморен и ядосан мъж се прибра през въздушните шлюзове само дванадесет часа след началото на операцията. Продължаваше един-единствен изследователски проект — по-малък телескоп следеше неотлъчно гаснещата *Нова Драконис*. С война или без война, не биха си позволили да прекъснат наблюденията на уникалното явление.

Скоро след като обявиха, че двете големи огледала вече не са заплашени от нищо, Садлър се качи в един от наблюдателните куполи. Не знаеше кога ще има друга възможност да погледа звездите и

Земята, искаше да му остане този спомен през принудителното очакване под повърхността.

Наглед в Обсерваторията не се бе променило нищо. Само огромната тръба на телескопа сочеше право в зенита — бяха свалили надолу клетката на огледалото, за да го разглобят. Самото могъщо съоръжение едва ли щеше да пострада сериозно, освен при пряко попадение.

На открито още шетаха неколцина мъже в скафандри, сред тях и директорът. Май беше единственият човек на Луната, който можеше да бъде разпознат веднага и в това защитно облекло — скафандърът беше изработен специално за него и го удължаваше до цял метър и половина...

Един от тракторите с открита товарна платформа — използваха ги само в района — зави към кръглата площадка на телескопа, вдигайки малки облачета прах. Фигурите в скафандри се покатериха тромаво, возилото веднага потегли и скоро хлътна по наклонената рампа към един от въздушните шлюзове на гаражите.

Равнината опустя, а Обсерваторията ослепя, ако не се брои последният уред, насочен на север напук на глупавите ежби между хората. По разговорната уредба заповядаха на Садлър да напусне купола и той неохотно слезе с асансьора. Щеше му се да го бяха оставили още малко горе, защото само след няколко минути над западната стена на Платон щеше да се покаже Слънцето. Жалко, че никой нямаше да го посрещне...

Луната бавно се завърташе към светилото, денят пъплеше с линията на терминатора по планините и равнините, гонеше пред себе си смъртоносния студ на дългата нощ. Западните склонове на Апенините вече сякаш пламтяха под лъчите му, зората започваше над *Маре Имбриум*. Но Платон още тънеше в полумрак, над него беше само тънкият сърп на Земята.

Изведнъж ниско в небето засияха няколко звезди. Най-високите върхове на големия скален пръстен вече улавяха светлината им. Минута след минута огнената огърлица обхващаше възвишенията.

Никой не видя нито изгрева, нито как ослепителната синьобяла колона отново се заби за миг в небето на юг. И това беше добре за Земята, Федерацията бе научила немалоко за подготовката ѝ, но все още

имаше какво да открива тепърва... когато вече ще е станало твърде
късно.

ГЛАВА 14

В Обсерваторията се настроиха да изтърпят това странно обсадно положение, чийто край никой не можеше да предвиди. Все пак не беше толкова потискащо, колкото си го представяха в първите часове. Вярно, основните програми на изследванията бяха прекъснати, но имаше още камари от работа — проверка и съпоставяне на резултатите с преобладаващите теории, писане на вечно отлагани статии. Мнозина от астрономите тайничко се зарадваха на неочакваната почивка, а принудителното безделие доведе до няколко значими теоретични приноса в космологията.

Всички бяха единодушни, че най-лошо се понася неизвестността. Какво ли ставаше извън убежището им? Можеха ли да вярват на официалните изявления от Земята, които май хем се опитваха да успокоят обществеността, хем я подготвяха за най-лошото?

Предполагаха, че се очаква някакво нападение и Обсерваторията е имала лошия късмет да се намира твърде близо до една от възможните горещи точки в сблъсъка. Надяваха се, че на Земята са предвидили всички възможни начини за атака и са се погрижили да дадат отпор на нашествениците.

Противниците се дебнеха. Никой не искаше пръв да нанесе удара, а само да подтикне с блъфиране другата страна към примирение със загубата. Но вече бяха отишли твърде далеч в разпалването на враждебността и не можеха да се откажат от войната.

Садлър също се боеше, че друг изход от конфликта няма. Увери се окончателно, когато чу по радиото ултиматума, връчен от посланика на Федерацията. В него Земята беше обвинена, че не изпълнява задълженията си по договорените доставки на тежки метали, че нарочно ги намалява или забавя по политически причини, а освен това държи в тайна откритите пови залежи. Накрая Федерацията заплашваше, че ако Земята не се съгласи веднага да започнат

переговори за разпределението на новите ресурси, ще бъде поставена в невъзможност да ги използва и сама.

Шест часа по-късно на Марс заработи преподавател с изумителна мощност. Посланието до жителите на Земята ги уверяваше, че нищо лошо няма да ги сполети и ако на планетата — майка все пак бъдат причинени някакви вреди, това ще е само злощастна случайност на войната, за която трябва да обвиняват собственото си правителство, Федерацията поемаше задължението да се въздържа от действия, които биха могли да застрашат гъсто населените райони, и се надяваше на същото отношение.

Какви ли не чувства вълнуваха хората от Обсерваторията, докато слушаха посланието... Никой не се съмняваше, че *Марс Имбриум* не се смята за гъсто населен район. Но симпатиите към Федерацията нараснаха, макар че всички тук вече понасяха някои от негодите на конфликта. Джеймисън започна да говори доста по-невъздържано и скоро стана неприятен на мнозина. Сред хората тук настъпи истински разкол. На едната страна бяха онези (предимно по-младите), които споделяха мнението на Джеймисън, че управниците на Земята са нагли реакционери. Срещу тях бяха по-улегналите и консервативно настроени личности от предишното поколение, които винаги подкрепяха властите, без да се замислят много за абстрактните принципи на морала.

Садлър следеше внимателно споровете, макар да знаеше, че каквото и да направеше отсега нататък, нищо нямаше да промени. И все пак имаше шанс господин Х — вероятно несъществуващ — да стане по-небрежен или дори да направи опит за бягство от Обсерваторията. Садлър се бе погрижил да му попречи в подобна авантюра. Поговори с директора и достъпът до скафандрите и тракторите бе строго ограничен. Всъщност така затвори станцията напълно. Животът сред стени, заобиколени от вакуум, понякога даваше неочаквани предимства на хората от Сигурността.

Обсадното положение му донесе и една малка победа, от която с радост би се отказал, защото я възприе като ироничен коментар на съдбата за безплодните му усилия. Склададжията Дженкинс беше арестуван в Средищния град. Тъкмо въртял там твърде далечна от законите далавера, когато спряло движението на монорелсовите

вагони. Агентите, които го следяха по настояване на Садлър, решили, че е време да го приберат на топло.

Оказа се, че имал от какво да се плаши при проверката в Обсерваторията. Разбира се, не беше издавал държавни тайни, защото му бяха недостъпни. Само че като мнозина пазители на собственост преди него бе решил да извлече лична изгода от държавното имущество.

Садлър си каза, че е истинско възмездие да те издаде собствената ти гузна съвест. Зачерта още едно име в списъка, от друго нямаше защо да е доволен.

Часовете сякаш се влачеха, нервите се опъваха. Горещото слънце се бе показало цялото над западната стена на Платон. Трескавото напрежение отшумя, останяха безсилието и гневът. Добронамерени наивници се опитаха да направят концерт, но се провалиха с трясък.

Нищо особено не се случваше и някои пак започнаха да се промъкват на повърхността, поне за да погледат звездите и да се уверят, че всичко наоколо си е цяло-целеничко. Нелегалните екскурзии причиниха много главоболия на Садлър, но бързо се убеди, че намеренията на непокорниците са съвсем невинни. Най-сетне и директорът се усети — разреши ограничен брой от подчинените му да се качват в куполите в определени часове от денонощието.

Един от инженерите по захранването реши да организира залагане. Печалбата щеше да се падне на онзи, който познаеше докога ще трае необичайната обсада. Всички в Обсерваторията направиха залозите си, Садлър също — нарочно предсказа много продължително извънредно положение. После прочете внимателно кой на какво разчиташе в импровизирания тотализатор. Ако някой тук знаеше предварително верния отговор, едва ли би рискувал да спечели. Не научи нищо от залозите и се отказа от напразните напъни на ума си. Сам се удивяваше на криволичетите пътеки, по които се промъкваше мисълта му. Вече се боеше, че няма да си възвърне способността да възприема света без подозрение и търсене на скрити намерения у всекиго.

Съсипващото духа очакване свърши пет денонощия след обявяването на тревогата. Горещото приближаваше лунното пладнe, Земята се бе превърнала в тънка ивичка отразена светлина и се намираще прекалено близо до Слънцето, за да я гледа човек с незащитени очи. А

часовниците на Обсерваторията показваха полунощ и Садлър спеше дълбоко, когато Уогнъл нахълта да го буди.

— Ставай, ставай! — подкани го наежено. — Директорът иска да говори с теб! — добави ядосан, че го пращат насам-натам като момче за всичко. — Нещо се мъти, но Маклорин не иска да ми каже — оплака се, вторачен недоверчиво във виновника за ненадейното поръчение.

— Не съм сигурен дали и аз знам — промърмори сънливо Садлър, навличайки халата си.

Казваше самата истина и по коридора продължаваше да се чуди какво ли бе накарало директора да иска среднощната среща. Забеляза, че професорът сякаш се е състарил през последните дни. Вече не приличаше на енергичния властен дребосък, наложил непреклонно своите правила в Обсерваторията. На някога безупречно чистото бюро дори имаше разхвърляни документи.

Щом секретарят излезе от кабинета с видимо нежелание, Маклорин попита нервно:

— Какво търси Карл Стефансон на Луната?! Садлър примига. Съзнаваше смътно, че още не се е събудил напълно. Може би затова отговори:

— Дори не знам кой е. А трябва ли? Директорът го изглежда учуден.

— Мислех, че вашите хора са ви предупредили за пристигането му. Той е един от най-способните ни физици, особено в неговата тясна област. От Средищния град току-що ме предупредиха, че корабът му е кацнал... а ние трябва да го откараме незабавно в *Маре Имбриум* до онова място, което те нарекоха „Проект Тор“.

— Че защо да не отлети дотам с местна ракета? Защо намесват и нас?

— Полетите били спрени и не могат да подготвят нищо за излитане в близките шест часа. Затова ще го пратят по монорелсовата линия, а накрая ние го поемаме с един от нашите трактори. Поискаха да възложи това на Джеймисън, защото всички знаят, че най-добре се оправя с тракторите. Пък и само той в обсерваторията е стигал чак до този „Проект Тор“...

— Продължавайте — подкани го Садлър, макар да знаеше вече какво ще последва.

— Нямам доверие на този човек! Не е разумно да го изпращаме с такава очевидно важна задача.

— Друг няма ли да се справи?

— Не и за малкото време, с което разполагаме. Бързото придвижване по такъв терен изисква уникални умения. Нямата представа колко е лесно да се загуби човек в онази пустош при всичките ни системи за ориентация!

— Ясно, май няма друг подходящ кандидат освен Джеймисън. Но защо смятате, че е опасно той да свърши работата?

— Наслушах се на приказките му в салона. Не се съмнявам, че *и вие* сте го чул! Изобщо не крие симпатиите си към Федерацията.

Садлър не отделяше поглед от Маклорин. Възмущението — почти избиващо в ярост — в думите на дребосъка го смути и изненада. И в ума му се мярна мимолетно подозрение: дали пък професорът не се опитваше да отклони вниманието от себе си?

Смътното недоверие обаче избледня скоро. Садлър проумя, че няма защо да търси нечисти подбуди. Маклорин беше изтощен и пренапрегнат. Отдавна се досещаше, че зад коравата фасада на директора се крие малък човек не само по ръст, но и по дух. И сега реагираше по детски на изопнатите си нерви — плановите му бяха съсипани, цялата програма спряна, дори скъпоценното му оборудване можеше да пострада. За всичко беше виновна Федерацията и всеки, който не се съгласяваше веднага с това, непременно беше потенциален враг на Земята.

Разбира се, съчувстваше на Маклорин, обаче си напомни, че трябва да се държи много предпазливо и благоразумно с човек на ръба на истерията.

— Какво бихте искал да направя аз? — попита с най-безстрастния си тон.

— Искам само да ми кажете дали сте на същото мнение за Джеймисън. Не се съмнявам, че сте му отделил много време в разследването си.

— Забранено ми е да обсъждам с друг предположенията си, защото често се опират само на слухове и догадки. Но според мен искреността на Джеймисън говори в негова полза. Сам знаете, че има голяма разлика между несъгласието с правителството и държавната измяна.

Директорът помълча намусен, накрая тръсна глава.

— Рискът е твърде голям, не мога да поема такава отговорност.

„Ей, че препъникамък се намери!“ — мислено възкликна Садлър. Нямаше никакви официални пълномощия, не можеше да наложи волята си над Маклорин. А и никой не му изпрати нови указания. Хората, решили да пратят Стефансон до „Проект Тор“ с помощта на Обсерваторията, дори не подозираха с какво се занимава тук Садлър. Още много имаше да се желае във взаимодействието между разузнаването и отбраната...

Въпреки това ясно разбираше какво е длъжен да направи. Щом големите шефове бяха решили, че онзи човек трябва веднага да попадне в *Маре Имбриум*, изглежда знаеха какво правят. И щеше да му помогне, дори ако се налагаше да излезе от ролята си на пасивен наблюдател.

— Ето какво ви предлагам — изрече решително. — Повикайте Джеймисън тук и му обяснете положението. Попитайте го би ли се съгласил доброволно да свърши тази работа. Аз ще слушам разговора от съседната стая и после ще ви кажа дали според мен е безопасно да възложите задачата на него. Смятам, че ако се съгласи, ще направи необходимото. Иначе веднага ще откаже. Не вярвам, че е способен на коварство.

— Ще ми дадете ли мнението си официално, с подпис?

— Да, няма проблем! — нетърпеливо отсече Садлър. — И ако ми позволите да ви посъветвам... Постарайте се да не покажете на Джеймисън, че го подозирате. Няма значение как се отнасяте към него, опитайте се в следващите минути да бъдете безпристрастен.

Маклорин отново поумува и вдигна рамене примирено. Включи разговорната уредба.

— Уогнъл, веднага ми доведи Джеймисън!

На чакация в съседната стая Садлър му се стори, че минаха часове. После чу стъпките на влизания Джеймисън, а Маклорин каза:

— Извинявай, че те будя посред нощ, но имам спешна задача за теб. За колко време можеш да стигнеш с трактор до Прохода на търсачите?

Садлър се усмихна, щом чу как стъписаният астроном ахна. Проходът на търсачите беше в южната стена на Платон, точно над *Маре Имбриум*. И никой не се натискаше да попадне в него с трактор

— предпочитаха по-обиколния маршрут няколко километра на запад. Оттам обаче минаваше монорелсовата линия и през лунния ден пътниците виждаха една от най-прочутите гледки на Луната — панорамата на „морето“ с далечния остър зъб на Пико, щръкнал над хоризонта.

— Ако прекалявам със скоростта — за не повече от час. Дотам са само четиридесет километра, но теренът е труден.

— Чудесно. Току-що получих съобщение от Средищния град. Искат да тръгнеш незабавно. Знаят, че по-добър от теб нямаме, а и вече си бил на мястото.

— Кое място?

— Където е „Проект Тор“. Названието не си го чувал, но така го наричат.

— Слушам ви внимателно — гласът на астронома сякаш звънна от напрежение.

— Ето какво трябва да се направи. Необходимо е един човек да стигне възможно най-бързо от града до Тор. Искали са да го стоварят там с ракета, но има някаква повреда. Затова го пращат насам по линията, а за да спестим време, ти ще го посрещнеш в прохода и ще го откараш. Има ли нещо неясно?

— Ами да... Защо от Тор не го приберат с някой от своите трактори?

Садлър се зачуди дали Джеймисън вече започва да се дърпа, но премисли. Въпросът беше съвсем уместен.

— Ако погледнеш пак картата — възрази Маклорин, — ще се убедиш, че само в прохода е удобно да причакаш вагона. А и както изглежда, техните водачи не са опитни. Ще изпратят трактор за всеки случай, но ти сигурно ще си закарал човека, преди те да допълзят до прохода.

Последва дълга пауза. Може би младият мъж наистина се вглеждаше в картата.

— Ще се опитам да стигна бързо — промърмори накрая, — само че първо бих искал да знам защо е толкова спешно.

„Критичният момент. Дано Маклорин се държи както го помолих...“

— Да, имаш право да знаеш. Човекът, който трябва веднага да отиде до Тор, е доктор Карл Стефансон. Възложена му е задача —

жизненоважна е за сигурността на Земята. Само това знам.

Раменете на Садлър се стегнаха от напрежение, докато се вслушваше в тишината. Ама че избор се стовари на главата на Джеймисън... В момента астрономът осъзнаваше, че едно е да заклеяваш политиката на Земята в празни спорове, а съвсем друго — да откажеш помощ и с това може би да допринесеш за разгрома ѝ. Садлър бе чел някъде сентенцията, че преди началото на всяка война има прекалено много пацифисти, а след това — прекалено малко. Джеймисън трябваше да се примири с факта, че логиката и верността невинаги подсказват едно и също.

— Ще тръгна — изсумтя накрая.

— Помни, че имаш свобода да избираш! — настоя Маклорин.

— Нима? — промърмори астрономът, но без злоба, сякаш само мислеше на глас.

— Кого ще вземеш за резервен водач? — попита директорът.

— Уилър. Беше с мен предишния път.

— Добре. Върви да го събудиш, а аз ще се обадя в гаража да ти подготвят трактора. И... желая ви късмет!

— Благодаря.

Садлър изчака Джеймисън да излезе и се върна в кабинета. Погледът на Маклорин издаваше колко е изтощен.

— Е, какво ще кажете?

— Мина по-добре, отколкото очаквах. Мисля, че намерихте най-верния тон в разговора.

Не се опитваше да поласкае директора, а беше искрено изненадан от съдържаността му. Нямаше сърдечност, но не се почувства и враждебност.

— Много ми олекна — измънка Маклорин, — че той избра Уилър. На него имам доверие.

Колкото и да се тревожеше, Садлър едва преглътна смеха си. Беше убеден, че доверието на директора в Конрад Уилър се основава единствено на откритата от него свръхнова, оправдала съществуването на уреда, създаден от самия Маклорин. Защо да укорява учените, че като всеки друг са склонни да се поддават на пристрастията си?

Прозвуча сигналът на разговорната уредба.

— Господин директор, тракторът тръгва. Сега им отваряме външната врата на шлюза.

Маклорин неволно се озърна към часовника.

— Бързо стана... — После се вторачи мрачно в Садлър. — Е, вече нищо не можем да променим. Надявам се горещо да сте прав в преценката си.

Непосветените рядко се замислят, че да караш по Луната през двуседмичния ден е по-неприятно, а и по-опасно, отколкото през нощта. Яростната светлина на Слънцето, несмекчена от плътна атмосфера, налага използването на силни филтри, а освен когато светилото е в зенита си, навсякъде има непрогледни сенки. Често те крият пукнатини, които при висока скорост няма как да избегнеш.

Още по-зле за Джеймисън беше, че караше на юг — почти право срещу Слънцето. Понякога условията се влошаваха толкова, че се движеше на зигзаг само за да не гледа в ослепителните отражения от гладките повърхности на скалите пред него. Не беше толкова страшно в прашните райони, но те се срещаха по-нарядко с изкачването към вътрешното подножие на каменната стена.

Уилър знаеше, че трябва да си мълчи през тази част от пътя. Приятелят му не биваше да се разсейва нито за миг. Най-сетне започнаха да се катерят към прохода. Далеч на хоризонта конструкциите на големите телескопи бележеха като крехки играчки мястото на Обсерваторията. Астрономът си спомни с горчивина, че в тях са вложени милиони часове изкусен труд, а сега не служеха за нищо. Можеше само да се надява, че някой ден великолепните творения ще продължат проникването си в безкрая на Вселената.

Стръмен склон закри равнината, Джеймисън зави надясно и пое по тясна долина. Много по-нагоре вече се виждаше монорелсовата линия. Оттук беше невъзможно да я достигнат, но минеха ли веднъж през прохода, щяха да спрат само на няколко метра от нея.

Повърхността беше особено неравна и несигурна, но водачите на минавалите преди трактори бяха оставили ясни знаци. Джеймисън вече често включваше фаровете, защото се движеше в сенките. Предпочиташе този терен пред осветената от Слънцето равнина — прожекторите бяха монтирани на високи поставки над покрива на трактора и го улесняваха да открива навреме ямите. Уилър скоро се зае с тях, за да му помогне. Играта на овалните светли петна по скалите го очароваше. Самите лъчи изобщо не се виждаха и сякаш твореше вълшебство.

Минаха през Прохода на търсачите петдесет минути след като тръгнаха от Обсерваторията и съобщиха по радиото къде са. Оттук трябваше да се спуснат само още няколко километра, за да доближат линията.

— Е, поне не ги накарахме да чакат — доволно подхвърли Уилър. — Ще ми се да знам обаче за какво е цялата щуротия.

— А не е ли очевидно? Стефансон е най-големият ни спец по радиационна физика. Ако ще има война, ясно ти е какви оръжия ще вкарат в действие...

— Не съм се замислял точно за това. Досега не предполагах, че положението е толкова лошо. Сигурно ще изстрелват управляеми ракети.

— Непременно, но очаквам да имаме и нещо по-добро. Приказките за радиационни оръжия продължават цели столетия. Който е искал да ги има, можел е да си ги направи.

— Ей, само не ми казвай, че вярваш в лъчите на смъртта!

— Защо пък не? Не знам какво си запомнил от учебниците по история, но именно един вид лъчи на смъртта са погубили хиляди хора в Хирошима. И е станало преди два века.

— Вярно, обаче срещу такова нападение има и защита. Нима си въобразяваш, че с подобен лъч ще причиниш сериозни повреди?

— Зависи от разстоянието. Ако е само няколко километра, всичко е възможно. Не забравяй, че вече умеем да генерираме огромна мощност. Вероятно са се научили и как да съсредоточават цялата енергия само в една посока. Просто досега нямаше стимул някой да се занимава с това. Но откъде да знаем какво са измислили в тайните лаборатории, пръснати навсякъде из Слънчевата система?

Преди Уилър да отговори, забеляза далеч в равнината блестяща точка. Доближаваше ги невероятно бързо, сякаш беше метеор. След минута виждаха ясно тъпия нос на цилиндъра, понесъл се над единствената си релса.

— Не е зле да изляза и да му помогна в прехвърлянето при нас — сети се Джеймисън. — Нищо чудно за пръв път в живота си да е навлякъл скафандър. Трябва да има и някакъв багаж.

Уилър се настани на неговото място и видя как приятелят му мина внимателно по скалите към линията. Вагонът скоро спря до него, аварийният люк се отвори и един човек стъпи неуверено на лунната

повърхност. Веднага личеше, че досега не е попадал в толкова слабо гравитационно поле.

Стефансон носеше дебело куфарче и голяма дървена кутия, явно се стараеше да ги опази на всяка цена. Не позволи на Джеймисън да ги вземе от ръцете му, а кимна към сака, с който се изчерпваше неговият багаж.

Двамата слязоха по склона и Уилър им отвори въздушния шлюз. Щом остави пътника си, цилиндърът се устреми на юг и не след дълго изчезна от погледа му. Онези вътре май много бързаха да се приберат в града.

Уилър не бе виждал досега монорелсов вагон да се движи с такава скорост. За пръв път го споходи смътно предчувствие за бурята, която трупаше мощ над спокойната, обляна в слънчеви лъчи равнина. Предполагаше, че не само те тримата в трактора си ще поемат към „Проект Тор“.

И позна. Далеч в Космоса, високо над плоскостта на еклиптиката, в която обикаляха Земята и останалите планети, командирът на експедиционния корпус на Федерацията готвеше малкия си флот за решителния удар. Корабите на комодор Бренан — до неотдавна професор по електроинженерство в университета на Херперус — кръжаха над Луната като орел, готов да се спусне върху жертвата си.

Комодорът очакваше само сигнал, който още се надяваше да не чуе никога.

ГЛАВА 15

Доктор Карл Стефансон не губеше време в съмнения дали е смел човек. Досега в живота си не се бе сблъсквал с необходимостта да прояви първобитна добродетел като физическата храброст. Само изпитваше леко учудване, че е толкова невъзмутим. След няколко часа най-вероятно щеше да е мъртъв. Тази представа го дразнеше, но не го плашеше. Толкова работа искаше да свърши, а още колко свои хипотези имаше да проверява... Наистина щеше да е чудесно, ако би могъл да се върне отново към научните си изследвания след изтощителния и досаден маратон през последните две години. Вдигна рамене. Каква полза от сънищата наяве? Засега имаше твърде нищожна надежда дори да оцелее.

Отвори куфарчето си и извади многократно нагънатите схеми и диаграми на модулните връзки. Стана му весело, като забележа любопитния поглед, с който Уилър надничаше към големите листове, отбелязани навсякъде с едри надписи СЕКРЕТНО. Все едно, вече нямаше защо да трепери над тайните, а и ако не бе измислил всичко това, също не би го разбрал, особено за броени минути.

Пак се озърна, за да провери дали кутията е закрепена както трябва. Не самонадеяността, а трезвата преценка му подсказваше, че вътре е бъдещето на не един свят.

Бе разменил само няколко любезни думи с Джеймисън и Уилър — благодари им за помощта. Не знаеше за тях нищо, освен че са астрономи в Обсерваторията, пожелали по своя воля да предприемат опасното пътуване. Щом бяха учени, значи сигурно ги гризеше желанието да разберат какво прави той тук. Не се изненада, когато Джеймисън отстъпи мястото пред контролното табло на своя колега и седна до него.

— Нататък вече няма толкова трудни участъци — увери го младият астроном. — Ще пристигнем в Тор след двайсетина минути. Това задоволява ли ви?

— Напълно — кимна Стефансон. — Не се и надявах да стигна навреме, след като онази проклетата ракета се повреди. Нищо чудно да получите медал за това.

— Перспективата никак не ме блазни — студено отвърна Джеймисън. — Само искам да знам, че съм постъпил правилно. Сигурен ли сте, че и вие искате същото?

Стефансон го изгледа учудено, но бързият му ум прецени положението само за секунда. Имаше такива хора и сред помощниците му. Ах, тези идеалисти — вечно ги измъчва въпросът кое е правилно и кое добро! После остаряват и забравят. Не знаеше дали да смята равнодушието на зрялата възраст за трагедия или за благословия...

— Все едно искате от мен — отвърна спокойно — да ви предскажа бъдещето. Няма човек на този свят, който би могъл да предвиди дългосрочните последици от постъпките си и да отсъди добри ли са или лоши. Аз обаче работя за отбраната на Земята и ако някой нападне пръв, това ще е Федерацията. Мисля, че ще ви бъде от полза да не забравяте кой е агресорът в този случай.

— А ние не ги ли предизвиквахме непрекъснато?

— Вероятно и в такова твърдение има нещо вярно. Но вие смятате гражданите на Федерацията за вдъхновени първооткриватели, изграждащи възхитителна, съвсем нова цивилизация по другите планети. Не искате да си спомняте, че могат да бъдат твърде корави и безсъвестни. Не ни ли изхвърлиха от астероидния пояс, като отказаха да превозват необходимите за нашите изследователи запаси, освен на кождерски цени? И си помислете дали не ни отнеха почти напълно възможността да пращаме свои кораби отвъд орбитата на Юпитер. Ами че те на практика ни отрязаха от три четвърти от Слънчевата система! Ако и сега им дадем всичко, което искат, ще станат непоносими. За съжаление сами си просят един хубавичък разгром. Надяваме се да им дадем добър урок, и то задълго. Уви, и до това се стигна, но вече не виждам друг изход... — Погледна си часовника. — Имате ли нещо против да пуснете новините? Искам да чуя какво е станало през последните часове.

Джеймисън се пресегна и завъртя регулатора, за да насочи антената към Земята, после включи приемника. Имаше доста силен шум от слънчевите смущения, но мощността на станцията позволяваше думите да се чуват ясно, а и сигналът не заглъхваше.

Отначало обаче почакаха доста дълго, Джеймисън засили докрай звука и се усъмни, че приемникът работи нормално. Говорителят закъсня с цяла минута и този път гласът му не беше толкова безстрастен.

— Слушате предаване от Земята. От седалището на правителството в Хага получихме следната информация: „Трипланетната федерация уведоми земните власти, че възнамерява да превземе определени райони от Луната и че всеки опит за съпротива ще бъде смазан със сила. Правителството ще вземе необходимите мерки, за да предотврати подобни посегателства. Ще ви осведомяваме за развитието на събитията веднага щом научим нещо ново. В момента е важно да подчертаем, че няма непосредствена заплаха, тъй като вражеските кораби са на най-малко двадесет часа път от Земята.“ Чухте правителственото съобщение. Слушайте на тази честота за още новини.

Последвалото мълчание изненада и тримата. В кабината на трактора се разнасяше само съскането на носещата вълна и шумът от слънчевата радиация. Уилър бе спрял возилото, за да чуват по-добре. Озърна се към спътниците си. Стефансон пак бе забол поглед в схемите, разстлани на коленете му, но явно не можеше да се съсредоточи. Джеймисън още стискаше регулатора на звука. Изведнъж се размърда. Без да каже и дума, махна на Уилър, че ще кара оттук нататък.

На Стефансон му се стори, че измина цяла геоложка ера, преди Уилър да му подвикне:

— Вижте, почти стигнахме! Гледайте ето натам — право напред!

Той се взря в нашарената от ями и пукнатини повърхност. Поклати глава. Ама че бойно поле... Разбира се, ширналата се равнина от лава и метеоритен прах мамеше със своята неплодност. По-надолу природата бе скрила богатства, които хората бяха напипали чак след две столетия напразни надежди. Нямаше ли да е по-добре за всички, ако не ги бяха открили...

До огромния метален купол оставаха два-три километра. Оттук изглеждаше изумително — една част беше погълната от толкова плътна сянка, че сякаш някой бе разрязал полузаровеното кълбо с великански нож. Наоколо не се мяркаше никой, но Стефансон знаеше,

че вътре кипи трескаво оживление. Стискаше палци помощниците му да са довършили подготвителната работа.

Започна да наглася отново шлема на скафандъра си, който изобщо не свали през цялото време в трактора.

— Щом ме докарахте до целта, дължа ви поне обяснение какво става тук. — Посочи бързо приближаващия купол. — Това място започна като мина, каквато всъщност си остава. Постигнахме нещо за пръв път — пробихме дупка сто километра надолу, минахме през цялата кора на Луната и се добрахме до наистина скъпоценни залежи от тежки метали.

— Сто километра?! — неволно възкликна Уилър. — Невъзможно! Нито един сондаж няма да остане проходим при такова налягане.

— Възможно е! — натърти Стефансон. — Не остана време да ви обясня конкретната технология, пък и не е в моята област. Но си припомнете, че на Луната можете да стигнете шест пъти по-дълбоко, отколкото на Земята, преди налягането да стане непреодолимо. А това е само част от пътя към успеха. Най-важната хитрост е, че със самото пробиване надолу сондажният отвор се запълва с тежко силиконово масло, което има същата плътност като околната скала. Колкото и надълбоко да стигнете, налягането се изравнява, дупката изобщо не се запушва. Както е с всички прости и гениални идеи, нужен беше упорит труд, за да се осъществи и тази. Цялата техника работи при огромен натиск отвсякъде, но вече преодоляхме проблемите и смятаме, че можем да извличаме метали в промишлени количества, Федерацията научи какво правим преди около две години. И тамошните управници решиха, че ако не бъдат допуснати до трапезата, поне ще се опитат да я преобърнат. Искат да ни склонят към сътрудничество с груба принуда, но ние няма да отстъпим. Това е причината за конфликта, има обаче още нещо. Тук разполагаме и с оръжия. Някои са готови, по други останаха дреболии за довършване. Аз нося основните модули за онова, което може да се окаже решаващо в сблъсъка. Затова ви казвам, че Земята едва ли ще може да ви се отблагодари някога за помощта. Не, не ме прекъсвайте! Останаха ни само две-три минути, а трябва да научите истината, която не казаха по радиото. Нямаме на разположение двадесет часа. Федерацията иска да ни заблуди и ние се преструваме, че сме ухапали стръвта. Само че отдавна засякохме

техните кораби — движат се десет пъти по-бързо от всичко създадено досега. Опасявам се, че са открили съвсем нов метод. Дано покрай това не са измислили и някое по-страшно оръжие... Ще бъдат тук най-много след три часа, стига да не ускорят още повече. Ако искате, останете, но заради собствената ви безопасност ви съветвам да обърнете веднага и да карате бясно чак до Обсерваторията. Започне ли се, докато сте на открито, веднага намерете къде да се заврете — пукнатина, по-дълбока яма, каквото и да е. Важното е да останете там до самия край. Сега се сбогувам с вас и ви пожелавам късмет. Дано се срещнем отново и след като в „Проект Тор“ си свършим работата...

Стиснал загадъчната кутия под мишница, Стефансон се шмугна във въздушния шлюз, преди двамата приятели да продумат. Вече навлизаха в сянката на колосалния купол и Джеймисън започна да го обикаля в търсене на някакъв вход. Накрая разпозна мястото, откъдето вкараха него и Уилър предишния път, и спря Фердинанд.

Външният люк се затвори и светна контролната лампичка за херметизиране на шлюза. Видяха как Стефансон се затича тромаво към купола, един кръгъл отвор се появи точно навреме и веднага се затвори след него.

Тракторът остана сам в сянката. Никъде наоколо нямаше признаци на живот, но изведнъж всички метални части на возилото започнаха да вибрират с нарастваща честота. По индикаторите на пулта за управление се замяха безсмислени цифри, осветлението примига, после странното явление свърши. Някакво невероятно силово поле се бе разнесло от купола и вече се разпростираше все по-надалеч в Космоса. Двата не се усъмниха нито за миг, че тук са струпани невъобразими енергии в очакване да бъдат отприщени. Ясно им беше защо Стефансон ги предупреди толкова настойчиво. Сякаш цялата пустош наоколо се бе притаила в напрегнато очакване.

Устремилият се към планините трактор приличаше на нищожно бръмбарче на сред равнината. Дали и на десетки километри от тук щяха да са в безопасност? Джеймисън се съмняваше. Помнеше какви оръжия бе създавала науката още преди два века. А сега... Колкото и свирепо да беше излъчването на Слънцето, стоварващо се беззвучно и неусетно върху Луната, тук скоро може би щяха да сеят опустошение още по-страшни стихии.

Подкара трактора с почти пределната му скорост към възвишенията около Платон, издигащи се като гигантска твърдина. Истинската крепост обаче бе останала зад гърба му и се подготвяше за неизбежното изпитание.

ГЛАВА 16

Щяха да се разминат със злополуката, ако Джеймисън мислеше повече през какви места минава, а не си блъскаше главата над безумията на политиката. Но никой не би могъл да го вини за това. Повърхността пред тях изглеждаше равна и стабилна, също като по изминатите вече километри.

Да, беше си равна, но предлагаше не по-устойчива опора от водата в една езеро. Джеймисън разбра на какво се натъкнаха, още щом Фердинанд нададе страховит вой, а носът на трактора изчезна в облак прах. Цялото возило се наклони напред, заклатушка се лудо и започна да губи скорост въпреки пренатоварения докрай двигател. И потъна тежко като кораб в бурно море. На ужасения Уилър му се стори, че се потапят в сиви вихрушки. След секунда-две не виждаха слънчевата светлина. Джеймисън веднага изключи двигателя. Вече бяха под повърхността на Луната, само жуженето на климатизатора нарушаваше мъртвешката тишина.

Светнаха аварийните лампи. Отначало двамата бяха твърде стъписани, за да правят друго, освен да се споглеждат глуповато. После Уилър се обърна към най-близкия илюминатор. От другата му страна цареше най-тъмната нощ, сякаш завеса от плътно кадифе бе прилепнала към дебелия плоча от изкуствен кварц.

Изведнъж тупнаха меко — Фердинанд потъна до дъното на ямата.

— Слава Богу! — въздъхна Джеймисън. — Не е чак толкова дълбоко.

— Че нас това какво ни грее? — промърмори нещастно Уилър.

В момента не смееше да се надява на нищо. Бе се наслушал на ужасни разкази за прашните ями, за погълнатите от тях хора и трактори.

За щастие тези капани се срещат по-рядко, отколкото човек може да се заблуди от приказките на склонните към преувеличения стари жители на Луната. За възникването им са необходими множество

особени условия. Отначало трябва да се появи плитка кратерна яма в подходящ тип скала, а след няколко милиона години може и да се запълни от бавното разпрашаване на повърхностния слой заради температурните промени. Накрая все по-финият прах се превръща в подобие на течност и се натрупва върху дъното. Колкото и да е чудно, по повечето си свойства той наистина е течност — частичките му са толкова дребни, че налят в кофа, започва да се плиска като гъсто олио. Нощем в ямите се наблюдават конвекционни течения, студените горни слоеве се спускат към дъното, а по-топлият прах се издига. Затова ямите се откриват лесно с инфрачервени детектори дори от няколко километра. Уви, през лунния ден устройствата са безполезни — излъчването на Слънцето не им позволява да открият толкова незначителни разлики.

— Ей, стига си се паникьосвал! — рязко се сопна Джеймисън, макар и самият той да не беше много доволен от живота. — Мисля, че ще успеем да се измъкнем. Ямата е малка и плитка, иначе отдавна да са я отбелязали на картите. А тук всичко е огледано подробно, и то неведнъж.

— Да, ама беше достатъчно голяма, за да ни глътне на една хапка...

— Стегни се и си спомни какви свойства има този прах. Ако двигателят не се повреди, имаме шанс да пълзим напред, все едно сме в машина за изследване на морското дъно и се движим към плитчините и брега. Само за едно се двоумя — дали да продължим напред или да се върнем.

— Напред може и да потънем повече.

— Не е задължително. Вече ти казах — ямата е малка. А инерцията сигурно ни е отнесла поне до средата ѝ. Според теб накъде е наклонът сега?

— Ами... Предницата е по-нагоре.

— Правилно. Тръгваме напред, пък и така предавките осигуряват по-голяма мощност.

Джеймисън съвсем кротичко превключи на първа скорост. Тракторът се разтресе, измина няколко сантиметра и спря.

— Ей от това се боях най-много! — изсъска Джеймисън. — Равномерното движение е невъзможно, ще трябва да стане на тласъци.

Моли се двигателят да не се скапе... да не говорим пък за колелата и веригите.

Возилото се местеше мъчително бавно, а по едно време Джеймисън пак изключи двигателя.

— Защо го направи? — разтревожи се Уилър. — Стори ми се, че вървим добре...

— Да, но много се сгорещихме. Освен всичко друго този прах е и почти идеален топлоизолатор. Ще почакаме малко да се охладим.

Не им се говореше в кабината, която Уилър вече си представяше като гробница. Проклинаше зловещата ирония на съдбата, подготвила им тази клопка, когато се спасяваха с бягство от уж най-голямата опасност.

— Чуваш ли шума? — изведнъж попита Джеймисън. Изключи климатизатора и вътре стана съвсем тихо. През стените се усещаше лекичко трептене, нещо като стържещ шепот. Уилър не успя да си представи какво поражда звука.

— Прахът започва да се издига. Знаеш, че е в нестабилно равновесие и му стига дори нищожно количество топлина, за да започне конвекцията. А при прегряването от нашата машина горе сигурно се вижда цяло гейзерче... Това ще улесни групата по издирването, ако опрем до тяхната помощ.

Поне това ги успокои донякъде. Имаха кислород и храна за няколко седмици — нито един трактор не потегляше без внушителни аварийни запаси. А и в Обсерваторията знаеха приблизителното място, където да ги търсят. Само че тук скоро можеше да стане напечено и колегите им да мислят за собственото си оцеляване...

Джеймисън пак включи двигателя. Невъзможно беше да познаят колко още им остава да се мъчат. А Уилър упорито гонеше от ума си представата, че двигателят може да се повреди. Веригите стържеха по скалното дъно, целият трактор се друсаше и трепереше от претоварване.

Мина почти час, докато посмяха да повярват, че има надежда. Предницата се издигаше все повече, но как да преценят колко са затънали? Или щяха да видят Слънцето в следващия миг... или да се влачат като охлюв още стотина метра.

Спираха все по-често — това сигурно помагаше на двигателя, но не и на нервите им. По едно време Уилър попита направо какво биха

могли да измислят, ако закъсат в ямата.

— Изборът не е богат — изсумтя Джеймисън. — Седим си кротко и чакаме да ни отърват... Няма да сме обречени, както вече си мислиш, защото следите ни свършват при ямата и показват ясно къде сме хлътнали. Другата възможност е да излезем от трактора.

— Какво?! Да не си превъртял?

— Напротив. Знам, че други вече са успявали в подобна ситуация. Все едно се спасяваме от потънала подводница.

— Вцепенявам се от ужас, като си помисля да плувам в тази гадост!

— Напълно те разбирам. Като хлапе попаднах под малка лавина и помня какво ми беше, докато се измъкна. Единствената опасност е да загубим чувството си за ориентация и да се въртим в кръг, докато се изтощим. Дано не се налага да опрем до този изход.

След още час кабината се подаде над повърхността на праха. Двамата посрещнаха Слънцето с лудешки крясъци. Не се бяха отървали окончателно — съпротивата на противното вещество намаляваше и Фердинанд стана по-бърз, но нищо не пречеше да попаднат в нова яма.

Уилър наблюдаваше с отвращение завихрянията по сивата плоскост наоколо. В някои мигове му се струваше, че се мъчат да излязат от локва гъста кал. Хрумна му нелепа идея — защо да не предложи следващите модели трактори да са обтекаеми, за да имат по-големи шансове при такива злополуки? Кой конструктор би се сетил на Земята, че и това е необходимо?

Най-сетне Фердинанд се измъкна на сушата... макар че смъртно опасното езеро вероятно беше още по-сухо от обкръжаващите го скали. Останал без сили, Джеймисън опря глава на пулта. Уилър също се чувстваше изнемощял, но беше прекалено щастлив, за да го потиска състоянието му.

Зарадвани неописуемо от спасението, бяха забравили замалко, че са само на двайсетина километра от купола на „Проект Тор“.

Все пак имаха време да се отдалечат достатъчно. Но още щом потеглиха нагоре по съвсем лек наклон, се чу скрибуцащият писък на разкъсан метал и тракторът изведнъж се завъртя в кръг. Джеймисън веднага изключи двигателя.

— Толкова от нашия ферди — каза тихо. — Нямаме никакво право да мрънкаме. Ако дясната трансмисия бе предала Богу дух в ямата...

Не довърши, а се обърна към левия илюминатор, откъдето сега се виждаше изминатият път. Уилър също се вторачи натам.

Куполът още се виждаше на хоризонта. Вярно, провървя им, обаче им се искаше и извивката на Луната да беше между тях и назряващата буря.

ГЛАВА 17

И до днес не са разкрити почти никакви подробности за оръжията, употребени в „Битката при Пико“, както я нарекоха историците. Известно е, че ракетите са имали нищожна роля. В космическите схватки всичко освен прякото попадение е напразно похабяване на боеприпаси, защото ударна вълна не съществува. Атомна бомба, избухнала само на няколкостотин метра, не причинява разрушения, а дори радиацията ѝ е безвредна за добре защитените укрепления. Освен това и Земята, и Федерацията разполагаха с превъзходни средства за отклоняване на управляемите снаряди.

Решаваща роля имаха невестествените оръжия. Най-прости сред тях бяха йонизираните лъчи, генерирани направо от двигателите на корабите. Още от изобретяването на катодните тръби преди почти три века хората се учеха как да създават все по-концентрирани потоци заредени частици.

Естествено беше намерен и натрапващият се отговор на тази опасност. Същите електрически и магнитни полета, които пораждаха лъчите, можеха и да ги разпръскват.

По-страшни, но и по-трудни за конструиране бяха оръжията с чиста радиация. В това Земята и Федерацията също постигнаха изумителни успехи. Оставаше да се види кой си е свършил по-добре работата — развитата наука на Федерацията или мощната промишленост на Земята.

Във флагманския кораб на флота си, устремил се към Луната, комодор Бренан обмисляше своите предимства и слабости. Като всички пълководци в човешката история и той смяташе, че е потеглил на бой с по-малки сили от минимално необходимите. Всъщност изобщо не му се искаше да влиза в стълкновение.

Набързо преустроеният пътнически кораб „Еридан“ и основно преработеният товарач „Лета“ (вписани доскоро в регистъра на Лойд като „Зорница“ и „Ригел“) вече навлизаха в пространството между Земята и Луната по грижливо изчислени траектории. Бренан не знаеше

дали все още могат да разчитат на изненадата. Дори да са ги забелязали, надяваше се, че противникът не знае нищо за третия и най-голям съд от ескадрата — „Ахерон“. За миг се поддаде на недоумението що за романтик и любител на митологията бе решил да кръсти така корабите. Вероятно пълномощникът Чърчил, който се опитваше да подражава във всичко на прочутия си прародител. И все пак имената бяха подходящи. Реките на Смъртта и Забравата — точно това можеха да донесат на мнозина само след няколко часа...

Лейтенант Къртис — един от малцината в екипажа, работили през целия си живот в Космоса — седеше пред комуникационния пулт. Вдигна ръка, за да привлече вниманието на командира си.

— Сър, току-що получихме съобщение от Луната. Предназначено е за нас.

Бренан едва не изпадна в шок. Нима противниците им се отнасяха към тях с такова пренебрежение, че да им натрият веднага носа, ако са ги засекли?! Погледът му се плъзна трескаво по текста, но след секунда си отдъхна.

„От Обсерваторията до Федерацията.

Искам да ви напомня, че при нас в Платон има незаменимо научно оборудване. И целият персонал се намира в Обсерваторията.

Маклорин, директор“

— Къртис, друг път не ме стряскайте така! Помислих, че съобщението е лично за мен. Не ми се мисли какво би станало, ако наистина можеха да ни открият от такова разстояние...

— Моля да бъда извинен, сър. Исках да кажа, че се обръщат към всички във Федерацията. Още го повтарят на своите честоти.

Бренан подаде листчето на началника на бойните операции капитан Мъртън.

— Какво мислиш? Бил си при тях, нали? Мъртън се усмихна кисело.

— Точно каквото може да се очаква от Маклорин. Първо техниката, после хората. Няма защо да се притесняваме за тях. Ще се постарая да не ги цапардосам. На сто километра са от целта и нещо би ги улучило случайно само при недопустимо отклонение. А и те са се заровили доста надълбоко.

Неумолимите цифри на часовника отброяваха последните минути. Уверен, че обвитият в мрак кораб засега остава незабележим

за противника, комодор Бренан следеше как трите искрици, обозначаващи неговия флот, пълзят в сферичния екран на навигационния компютър. Само преди няколко години не би дръзнал да предположи, че ще държи в ръцете си съдбата на цели светове.

Мислеше не за мощта, която можеше да насочи към враговете си. Не се мъчеше и да познае какво място ще му отреди историята някой ден. Само се питаше безпомощно, както е с всеки войник преди първото му сражение, къде ли ще бъде утре по същото време...

На по-малко от един милион километра Карл Стефансон седеше пред пулта и се взираше в обзорните екрани, на които електронните очи на „Проект Тор“ показваха Слънцето. Преуморените техници почти бяха довършили монтажа още преди пристигането му. Сега и донесеният от него в лудешка надпревара с времето специален ограничител беше свързан с цялата инсталация.

Стефансон завъртя регулатора и светилото изчезна. Всички камери сякаш ослепяха. В покритието нямаше дори нищожна пролука.

Твърде изцеден, за да ликува, той се свлече в креслото и посочи пулта.

— Ваш ред е. Нагласете го да пропуска достатъчно светлина, за да виждаме какво става наоколо, но да отхвърля всичко от ултравиолета нагоре. Почти сигурни сме, че техните измишльотини нямат особена мощност при дължина на вълната над хиляда ангстрьома. Ще бъдат неприятно изненадани, когато всичко започне да отскача от нас. Ех, ако имаше начин да им го върнем в прав лъч...

— Как ли изглеждаме отвън, когато защитата е включена? — промърмори един от инженерите.

— Като съвършено сферично огледало. Докато отразява, радиацията няма да ни навреди. Само толкова мога да ви обещаю. — Стефансон си погледна часовника. — Ако данните на разузнаването са верни, имаме още двадесет минути. Но не разчитайте на това.

— Е, Маклорин поне знае къде сме. — Джеймисън изключи предавателя. — Не мога да му се сърдя, че не изпраща никой да ни прибере.

— Сега какво ще правим?

— Време е да ядем — отвърна Джеймисън, без да се замисли, и прекрачи към мъничката кухненска ниша. — Заслужихме си храната, а и може би ни предстои дълга разходка.

Уилър се озърна нервно към далечния, но ясно очертаващ се купол на „Проект Тор“. Ченето му увисна, в първите секунди не повярва на очите си.

— Сид! — изграчи замаян. — Ела да видиш това... Джеймисън се извъртя на пети и също се долепи до илюминатора. Полусферата на хоризонта се бе променила неузнаваемо. Тънката сърповидна ивичка се бе превърнала в болезнена за гледане звезда, сякаш Слънцето се отразяваше от идеално огледално кълбо.

Малкият телескоп на трактора им помогна да се уверят, че сетивата не ги заблуждават. Самият купол вече беше неразличим, на неговото място блестеше непоносимо това приказно сребристо чудо. Уилър си помисли, че на хоризонта сякаш се е появило топче живак.

— Не знам как са го направили — подхвърли Джеймисън, щом се успокои, — но предполагам, че използват някаква интерференция. И според мен трябва да е част от защитните им системи.

— Ей, време е да се размърдаме! — подкани го Уилър. — Тази история ми харесва все по-малко. Като гледам, тук сме на прекалено открито място.

А приятелят му вече вадеше пакети от шкафчето. Подаде му няколко шоколада и парче суха шунка.

— Веднага започвай да дъвчеш! Няма никакво време за готвене. Ако си жаден, пийни вода, но не прекалявай. Скафандрите ни не са от луксозните модели с обемиста тоалетна...

Уилър пък трескаво пресмяташе на ум. От Обсерваторията ги деляха към осемдесет километра. Трябваше да прекосят почти целия Платон, за да се приберат. Примири се, че тук май щяха да бъдат в по-голяма безопасност. Верният трактор, измъкнал ги от почти сигурна гибел, можеше да ги опази и от други неприятности.

Сподели идеята си с Джеймисън, който след малко завъртя глава.

— Не забравяй какво ни каза Стефансон. Да го послушаме и да потърсим къде да се скрием. Не се съмнявам, че му е ясно какво има да става тук.

Само на петдесетина метра от Фердинанд намериха пукнатина, и то на обратния спрямо крепостта склон на хълма. Беше достатъчно плитка, за да надничат изправени над ръба, също и равна, затова можеха и да легнат. Приличаше им на направен по поръчка окоп и Джеймисън си отдъхна.

— Сега се безпокоя само колко дълго ще бъдем принудени да чакаме. Все още допускам възможността да не се случи нищо особено. Тръгнем ли към Обсерваторията обаче, гадостите може да ни сварят наскреп път.

Поумуваха и измислиха компромисно решение. Щяха да си останат в скафандрите, но да се върнат във Фердинанд, където поне имаха минимални удобства. Започнеше ли нещо по-опасно, щяха да стигнат за секунди до трапа.

Само че сблъсъкът започна без никакво предупреждение. Изведнъж сивата прашина пустош на Морето на дъждовете беше осветено от блясък, какъвто никога не бе пламвал в небето над тази равнина. В първия миг на Уилър му се стори, че някой е насочил гигантски прожектор право към трактора. После осъзна, че затъмнилият Слънцето взрив е на много километри от тях. Високо над хоризонта се разгоря идеално кръгла топка от виолетов огън, която бързо се разшири и потъмня. За секунди се превърна в огромен облак от светещ газ, спускащ се устремно към Луната. Накрая изчезна зад хоризонта.

— Ама че сме глупаци! — изръмжа Джеймисън през стиснати до болка зъби. — Това беше атомна бойна глава. Може би вече сме мъртви глупаци...

— Няма такова нещо! — възрази Уилър, макар и не особено уверено. — Беше на поне петдесет километра отгук. Гама-лъчите доста са изнемощели, докато стигнат при нас. А пък корпусът на Ферди сигурно ги задържа добре.

Приятелят му не отговори, вече отваряше вътрешния люк на въздушния шлюз. Уилър понечи да го последва, но си спомни, че в трактора има детектор за радиация, и се върна да го вземе. Имаше ли още нещо в кабината, което да им бъде от полза навън? Осенен от неочаквана идея, той откачи пръта, на който висеше завесата пред тясната тоалетна, накрая се пресегна да вземе огледалото.

Джеймисън го чакаше нетърпеливо в шлюза. Подаде му детектора, но не обясни защо е понесъл останалото. Чак когато се настаниха в трапа, без да ги сполети нищо лошо, Уилър обясни намерението си.

— Много мразя — промърмори сърдито — да не виждам какво става.

Извади тел от един външен джоб на скафандъра и закрепил огледалото към пръта. Само след две минути надигна грубото подобие на перископ над ръба.

— Ето го и купола — съобщи доволен. — Изглежда невредим.

— А ти какво очакваше? Успяха някак да взривят ракетата от разстояние.

— Може онези от Федерацията да са я изстреляли само за сплашване.

— Ами! Никой няма да хаби плутоний за фойерверки. Искана да я забият точно в купола. Чудя се обаче какво ли още са приготвили...

Наложи му се да чака още пет минути, за да научи. Тогава небето се озари от ослепителните лъчи на още три атомни слънца. Всички трябваше да се забият в купола, но преди да го достигнат, се разпръснаха в бледи облаци.

— Първи и втори рунд се присъждат на Земята — измънка Уилър. — Ей, а откъде ли изстрелват ракетите?

— За друго си мисля — промълви Джеймисън. — Ако някоя мръдне и се взриви точно над нас, отписани сме. Жалката лунна атмосфера просто не поглъща гама-лъчите.

— Какво показва детекторът?

— Засега нищо тревожно, не знам обаче колко поехме при първия взрив, докато още бяхме в трактора.

Уилър беше твърде зает да се взира, за да му отговори. Някъде там се стрелкаха корабите на Федерацията, готови за ново нападение. Не очакваше да ги забележи, но пък можеше да види оръжията им в действие.

Отвъд Пико шест огнени черти внезапно прорязаха небето с огромно ускорение. Куполът изстрелваше първите си ракети право към Слънцето. „Лета“ и „Еридан“ си бяха послужили с хитрост, стара като самото военно изкуство — доближаваха откъм светилото, което поне малко да пречи на врага при прицелването. Дори радарите се затрудняваха от мощната радиация, а и смущенията от две новопоявили се петна по Слънцето помагаха на комодор Бренан.

След секунди ракетите се изгубиха от погледа на Уилър. Стори му се, че мина прекалено много време... после сиянието на светилото като че се усили стократно, филтрите в шлема на скафандъра компенсираха автоматично претоварването, но астрономът си помисли

какво ли стъписващо зрелище е битката за хората на Земята. А атмосферата, която толкова бе пречила на колегите му от миналото, щеше да ги предпази от смъртоносното въздействие на бойните глави.

Не можеше да познае дали ракетите са улучили целта, но предполагаше, че ужасяващата експлозия се е разсеяла безвредно във вакуума. Ама че сражение... Дали изобщо щеше да зърне корабите на Федерацията? Несъмнено се бяха погрижили нито очи, нито уреди да ги откриват лесно.

Едва сега се сети пак да погледне към купола, с който ставаше нещо странно. Вече не беше само сферично огледало, отразяващо слънчевите лъчи. Все по-ярки отблясъци играеха по него с всяка секунда. Някъде от пространството стоварваха върху крепостта неимоверни количества енергия. А от корабите нямаше и следа.

Филтрите пак се пренастроиха, иначе Уилър би ослепял, ако наблюдаваше пряко купола. Чудеше се как ли ще отвърне крепостта на удара и дали изобщо би могла да го стори, докато я тормозят така. Забеляза, че около купола трепти ореол. В този миг гласът на Джеймисън прозвуча по радиото.

— Кон, виж — точно над нас!

Уилър отдели поглед от огледалото и вдигна глава към небето. За пръв път мярна кораб на Федерацията.

Не знаеше, разбира се, че това е „Ахерон“ — единственият космически съд, построен специално за бойни действия в пространството. Стъписа се, че го откри толкова близо над повърхността. А между кораба и крепостта като същински щит се разгоря светлинен диск — отначало мътночервен, после синкавобял, накрая и страховито виолетов, каквито бяха само най-горещите звезди. И подскачаше напред-назад, сякаш го уравниовете огромни сблъскващи се потоци енергия. Забравил опасността, Уилър се вторачи в бледия нимб около кораба, проблясващ ярко само където го улучваха оръжията на купола.

Не осъзна веднага, че още два кораба в чудати ореоли са се появили над него. Битката се развихряше — и двете страни провериха предпазливо възможностите си, сега обаче започваше истинското изпитание на силите.

Двамата астрономи зяпаха изумени щъкащите в небето огнени кълба. Знаеха добре, че стават свидетели на нещо много по-важно от

оръжията. Двигателите на корабите пращаха в историята всичко останало, използвано досега в овладяването на Космоса. Спираха почти внезапно, после поемаха във всяка желана посока с учудващо ускорение. Имаха отчаяна нужда от тази пъргавина — макар и неподвижна, крепостта ги превъзхождаше несравнимо по могъществото си.

Преди милиони години разтопените скали бяха замръзнали, за да образуват Морето на дъждовете, но сега оръжията на корабите отново ги превръщаха в лава. Край купола изригваше светеща пара, когато лъчите на нападателите се вливаха в незащитения от нищо камънак. Още не беше ясно кой на кого причинява по-големи щети. Когато защитният екран на някой кораб започнеше да се нажежава, той веднага отскачаше с невероятно ускорение и минаваха няколко секунди, преди прицелните устройства на крепостта да го засекат отново.

И Уилър, и Джеймисън бяха смаяни, че сражението се води от толкова малко разстояние — не повече от стотина километра разделяха враговете.

Доста по-късно се сетиха за причината. Всички излъчващи оръжия имат един общ недостатък, наложен им от природата. Само при ракетите с взривяващи се бойни глави е без значение откъде ги изстрелваш. Попаднат ли в целта, все едно е дали са изминали десет или хиляда километра.

Но на двойно по-голямо разстояние мощността на лъча спада четири пъти заради разсейването му. Затова командирът на малобройната ескадра бе доближил крепостта колкото му позволяваше дързостта.

А куполът нямаше къде да се крие и трябваше да понася всичко, с което го обстрелваха нападателите. Няколко минути по-късно стана невъзможно да се гледа право на юг. Облаците изпарения от скалите се кълбяха все по-плътни. Уилър, наблюдаващ стълкновението през затъмнения си докрай шлем и с помощта на примитивния перископ, се стъписа. Около основата на купола се разтичаше кръг от лава, поглъщаше неравностите и дори ниските хълмчета, сякаш бяха буци восък.

Само тази плашеща гледка стигаше, за да проумее що за стихии вилнеят на броени километри от него. Достатъчно беше случайно

отклонил се лъч да бръсне по убежището им, за да ги погуби като мушици в пламъка на свещ.

Трите кораба непрекъснато променяха положението си според някаква сложна тактическа схема, за да имат и най-изгодна позиция за атака, и да се опазят от ответния удар на крепостта. Няколко пъти минаваха точно над двамата приятели, Уилър се свиваше под леко стърчащия ръб на трапа, за да се скрие от отразената в щитовете радиация.

Джеймисън се отказа да го убеждава, че първата им грижа е да се опазят живи. Пропълзя нататък, където скалният навес го защитаваше по-добре. Чуваха се отлично по радиото и Уилър реши да не го лишава поне от разпалени описания на битката.

Не му се вярваше, че не са минали и десет минути от началото на сражението. Уилър оглеждаше предпазливо пламтящия на юг ад и изведнъж се заблуди за миг, че сияещото полукълбо се е разкривило. Помисли, че някой от генераторите се е повредил и защитното поле е загубило целостта си. После огледа отново езерото от лава, ширнало се на повече от километър, и разбра, че крепостта просто се е откъснала от основата си. Вероятно защитниците й дори не обръщаха внимание на това. Щом защитата им издържаше на звездни температури, защо да се тревожат за скромната топлина на някаква си разтопена скала?

А лъчите, с които се обстрелваха противниците, сега се виждаха, защото около крепостта вече нямаше вакуум. Кипящата магма отделяше огромни количества газове и смъртоносните светлинни линии шареха из все по-гъстата мъгла като прожектори. Уилър усети, че наоколо и върху него падат все повече дребни частици. Озадачи се, но скоро се сети, че скалните изпарения отново се кондензират, щом бъдат запратени в небето. Чудатата градушка не изглеждаше особено опасна засега, дори не спомена за нея на Джеймисън. Прецени, че izolацията на скафандрите им е достатъчно здрава и ще издържи. А и частиците изстиваха напълно, докато паднат в слабото притегляне.

Неустойчивата временна атмосфера около купола пораждаше неочаквани явления. Понякога към повърхността се виеха мълнии, изправващи натрупания колосален статичен заряд. Дори те изглеждаха прекалено бледи в светещите облаци, които ги пораждаха.

Колкото и да беше свикнал с вечната тишина на Луната, Уилър тъй и не успя да приеме напълно, че огромните сили се сблъскват, без

да се разнесе дори шепот. Понякога до него стигаше леко треперене на скалите, вероятно от падането на лавата. През останалото време все едно гледаше предаване по телевизор с изключен звук.

По-късно се проклинаше, че е бил достатъчно безразсъден да се изложи на такъв риск. В момента обаче бе забравил що е страх. Без да знае, запленяваше го гибелното величие на войната.

Учудваше се, че не успя да се отъждестви с никоя от воюващите страни. Във възбудата си възприемаше всичко като смайващо представление, подготвено за него — единствения зрител. Почти съжеляваше Джеймисън, който се лишаваше от несравнимото с нищо друго зрелище, за да не рискува живота си.

Всъщност обяснението беше просто. Уилър току-що се бе спасил от почти сигурна смърт и се залъгваше в опиянението си от битката, че нищо лошо не може да го сполети. Щом се измъкна от прашната яма, нямаше страшно.

Съхранилият разсъдъка си Джеймисън не се залъгваше. Не виждаше почти нищо, но ужасът и размахът на сблъсъка го разтърсиха. Твърде късно беше за угризения и въпреки това се бореше отчаяно със съвестта си. Ядосваше се на случайността, която го принуди против желанието му да определи бъдещето на човечеството. Още по-яростен гняв изпитваше към Земята и към Федерацията, позволили враждебността им да стигне до такава крайност. И се питаше мрачно какво ли има да става тепърва.

Уилър не можа да си обясни и след време защо крепостта протакеше толкова, преди да удари с главното си оръжие. Вероятно Стефансон — или който ръководеше отбраната — изчакваше нападателите да поизчерпят силите си, преди да изключи полето за милисекундата, в която заби скритата досега кама.

Уилър внезапно видя как плътна колона от светлина прониза небето. И си спомни слуховете, плъзнали из Обсерваторията — ето го тайнствения лъч. Нямаше време да размишлява колко нагло са нарушени познатите на хората закони на оптиката, защото се вторачи опулен в разрушения кораб над главата си. Лъчът мина през „Лета“ като през празно пространство.

Макар да се чувстваше страничен наблюдател, изтръпна от гледката — защитните екрани на огромния кораб угаснаха, щом съсипаните генератори престанаха да ги захранват. Другите оръжия на

крепостта мигновено довършиха жертвата, откъсваха огромни парчета метал, изпаряваха бронята слой след слой. Останките полета се понесоха към Луната. Никой никога не научи какво спря свободното падане на кораба. Вероятно някоя повредена схема, защото беше невъзможно дори един човек от екипажа да е оцелял до този миг. Изведнъж „Лета“ се устреми на изток по права линия. Корпусът беше почти унищожен, виждаше се металният скелет. Сътресението от удара в повърхността стигна до Уилър минути по-късно, защото руината изчезна зад планините Тенерифе. Синкаво сияние затрептя отвъд хоризонта и астрономът видя как пращна стена пълзи с изумителна скорост по равнината, сякаш носена от ураган. Ударната вълна минаваше през скалите и подхвърляше прахоляка нагоре. Неумолимият безмълвен напор на стената би ужасил и човек, който не знаеше какво я е породило. Но накрая се оказа съвсем безобиден. Вълната мина с не по-голяма сила от лек трус. Прахът се слегна бързо.

Когато Уилър пак погледна, другите два кораба се бяха смалили в далечината до огнени точки над хоризонта. Вече се питаше дали няма да избягат... Внезапно защитните им екрани започнаха да се уголемяват с всяка частица от секундата — устремиха се право към крепостта. Лъчите им отново започнаха да разкъсват и разхвърлят лавата около купола.

Двата кораба завиха само на километър над целта си. За миг сякаш замряха в небето, после започнаха да се отдалечават. Уилър нямаше как да разбере веднага, че „Еридан“ е засегнат смъртоносно. Само видя, че едното светещо кълбо се движи много по-бавно. Безпомощно наблюдаваше как корабът започна да пропада към Луната. Не знаеше дали крепостта отново ще използва загадъчното си оръжие или защитниците ѝ вече знаят, че е ненужно.

На десетина километра над повърхността екраните му като че избухнаха и корабът увисна беззащитен — черно торпедо в пространството, почти невидимо на фона на мрака. Тутакси се лиши от поглъщащото светлината покритие и от бронята под него. Корпусът се нажежи до червено, после светна в нетърпимо бяло. „Еридан“ рязко се завъртя с носа си към крепостта и се гмурна надолу. Уилър трепна, защото му се стори, че лети право към него. Веднага осъзна обаче накъде е насочил кораба неговият капитан, преди да умре.

Не удари точно в целта, но това като че нямаше особено значение. „Еридан“ се заби в езерото от лава и избухна, крепостта се изгуби напълно от погледа на Уилър, погълната от експлозията. Той не се съмняваше, че всичко е свършено. Отново зачака пращната стена да стигне до него. Този път сътресението беше толкова жестоко, че астрономът не успя да се задържи на крака. Нямаше как някой в крепостта да е оцелял. Остави полека огледалото, с което проследи сражението, и се надигна да погледне над ръба. Не знаеше, че развръзката предстои и ще настъпи на съвсем друго място.

Колкото и да си повтаряше, че е невъзможно, куполът не беше напълно унищожен, само че част от него беше откъсната. Имаше мъртвешки вид — защитното поле изключено, мощта смазана, гарнизонът загинал. И все пак бяха изпълнили задачата си. Последният кораб на Федерацията не се виждаше. Вече се изтегляше в посока към Марс с напълно повредени оръжия и двигатели на ръба на разрухата. Никога повече нямаше да се сражава, но през няколкото оставащи му часа имаше да изпълни една неподозирана от никого роля.

— Сид, това беше краят — обади се Уилър по радиото. — Вече можеш да погледнеш, ако искаш.

Джеймисън се измъкна от тясната си ниша на петдесетина метра от него, протегнал пред себе си детектора за радиация.

— Прекалено се е сгорещило наоколо — изръмжа недоволено. — Колкото по-скоро се махнем, толкова по-добре.

— Дали ще е много опасно да отскочим до Ферди и да се обадим на?... — започна Уилър, но онемя.

Мярна му се нелепата мисъл, че в равнината изригва вулкан. Огромен гейзер запращаше скални късове на километри нагоре. За миг се очерта на фона на безкрая като немислимо дърво, устремило се в небето, израсло от безплодните недра на Луната. После спадна със същата бързина и изчезна.

Хилядите тонове гъста тежка течност, запълвали най-дълбоката шахта, пробита някога от хората, най-сетне бяха стигнали до точката си на кипене със загряването на скалите. Мината издуха запушалката си по-зрелищно от всяко нефтено находище на Земята и доказа, че и без атомна енергия може да се уреди грандиозен взрив.

ГЛАВА 18

За Обсерваторията далечната битка не беше нищо повече от редки слаби трусове, които попречиха на някои от по-чувствителните уреди, но не повредиха нищо. Ущърбът за психиката на хората обаче беше несравнимо по-силен. Нищо не обезсърчава повече от неизвестността за изхода от решителна схватка. Ширеха се най-необуздани измислици, пред комуникационния център имаше тълпа. И предаванията от Земята бяха спрели — цялото човечество чакаше със затаен дъх да стихне яростното сражение, за да научи кой е надделял. Никой не бе очаквал, че победител и победен няма да има.

Маклорин не разреши веднага излизане на повърхността и след съобщението по радиото, че силите на Федерацията се изтеглят. Кратката и не особено ясна новина след безкрайно проточилите се часове не само позволи на всички да си отдъхнат, ами дори ги разочарова. В района на Обсерваторията радиоактивността се бе повишила съвсем незначително, всичко беше непокътнато. Разбира се, не знаеха какво е ставало от другата страна на Платон...

Настана буйно веселие, щом научиха, че Джеймисън и Уилър са живи. В бъркотията двамата бяха успели да се свържат чак след час с Обсерваторията през Земята. Забавянето почти довърши и без това орфаните им нерви, защото се питаха през цялото време дали и колегите им не са пострадали случайно. А не посмяха да тръгнат пеша, преди да се уверят, че има къде да се приберат. Фердинанд вече беше прекалено радиоактивен, за да потърсят убежище в него.

Садлър чакаше в комуникационния център, когато връзката беше възстановена. Гласът на Джеймисън звучеше много отпаднало, докато описваше накратко битката и питаше какво да правят.

— Какво е равнището на радиацията в кабината и отвън? — веднага поиска да знае Маклорин.

Докато Джеймисън казваше числата, Садлър пак си помисли колко е странно, че сигналите трябва да минават чак през Земята,

когато от двамата ги дяляха само стотина километра. Не можеше да свикне с това трисекундно забавяне.

— Ще предам на медиците, за да решат отсега как да ви лекуват — увери Маклорин. — И казваш, че навън е четири пъти по-слаба, така ли?

— Да. Влизахме в трактора за малко, само когато опитвахме да се свържем с вас.

— Така... Най-добре е да изпратим трактор, а вие да го пресрещнете. Ще изберете ли някое място за срещата?

Джеймисън поумува.

— Нека карат към маркера на петия километър преди Прохода на търсачите, ние ще стигнем там горе-долу по същото време. Ще оставим радиостанциите в скафандрите на излъчване, няма как да се разминем.

Садлър изчака директорът да даде заповедите си и попита дали ще има място за още един пътник в трактора. Така би могъл да поговори с двамата астрономи възможно най-скоро. Още с пристигането им лекарите на Обсерваторията щяха да ги затворят в медицинския сектор, за да ги лекуват от лъчева болест. Нямаше сериозна опасност за здравето им, но Садлър се съмняваше, че някой ще може да припари до тях в близките дни.

Маклорин се съгласи веднага, но добави:

— Не вярвам да не се досещате, че така ще изгърмите прикритието си. Щом хората в трактора чуят с какво се занимавате, десет минути по-късно ще знае цялата Обсерватория.

— Обмислих внимателно положението си. Прикритието ми вече е безполезно.

„Ако не е било от самото начало“ — добави той кисело на ум.

След половин час научаваше от личен опит разликата между луксозното пътуване в монорелсов вагон и друсането в трактора. Скоро свикна с кошмарните наклони, по които водачът устремяваше возилото, без да му мигне окото. Освен задължителния екипаж от двама души с тях пътуваше и лекар, който разчиташе веднага да вземе и анализира кръвни проби от пострадалите, а и да им инжектира най-необходимите лекарства.

Никакви драматични преживелици — щом приближиха Прохода на търсачите, видяха мъничките силуети на двамата астрономи, които

вървяха полека насреща. Нямаше тържествени церемонии, всички само си стиснаха ръцете.

Не потеглиха тутакси обратно към Обсерваторията, за да може лекарят да си свърши работата. Щом погледна екрана на анализатора, заяви на Уилър:

— През следващата седмица си на легло, макар че няма да имаш никакви трайни увреждания.

— Ами аз? — подсети го Джеймисън.

— Ти си направо за завиждане — поел си минимална доза. Ще гълташ хапове два дни и ще си кукуряк.

— Струваше си — бодро изтърси Уилър. — Една седмица в болница не е прекалена цена, за да гледаш Армагедон от първия ред. — Вече си беше позволил да повярва, че се е отървал, и попита неспокойно: — Какви са последните новини? Федерацията нападнала ли е другаде?

— Никъде — увери го Садлър, — а се съмнявам, че имат сили за това. В края на краищата постигнаха главната си цел — попречиха ни да извличаме метали от мината. Оттук нататък всичко зависи от политиците.

— Ей — сети се Джеймисън, — ти пък какво търсиш тук?

Садлър се усмихна.

— Все още правя проверките си, но може да се каже, че пълномощията ми са много по-неограничени, отколкото предполагате.

— Да не си някой репортер от медиите? — настръхна подозрително Уилър.

— А, не позна. Не бих искал да...

— Аз пък знам кой си! — натърти Джеймисън. — Вършиш някаква работа в Сигурността. Вече са ми ясни някои неща, за които се двоумях.

Садлър го изгледа със сянка на раздразнение. Каза си, че младият астроном има удивителната дарба да затруднява околните с прямотата си.

— Няма значение, прав си. Искам колкото се може по-скоро да изпратя запис на вашия разказ. Разбирате ли, че сте единствените живи очевидци, ако не броим екипажа на последния оцелял кораб на Федерацията?

— Опасявах се, че е така. Значи всички в „Проект Тор“ загинаха?

— Да, но свършиха каквото се очакваше от тях.

— Каква загуба! И Стефансон, и другите с него... Ако не се бях съгласил да тръгна, може би още щяха да са живи.

— Той знаеше добре какво прави и сам избра участието си — сопна му се Садлър.

Джеймисън очевидно нямаше да понесе леко ролята си на герой.

През следващия половин час, докато доближаваха Обсерваторията, изкопчи от Уилър подробностите за битката. Астрономът не бе видял всичко заради принудата да използва импровизиран перископ, информацията му обаче щеше да е безценна за военното командване на Земята, макар и само за да разбере грешките си със задна дата.

— Най-много ме стъписа онзи лъч, с който унищожиха кораба. Е, да, може би само се заблудих, защото е невъзможно. Никакъв лъч не се вижда отстрани, когато минава през вакуума. А ти знаеш ли нещо повече?

— Не, за съжаление — излъга Садлър.

Естествено не му бяха обяснили подробно какви оръжия има в крепостта, но поне принципите на действие познаваше. Не се съмняваше, че е изглеждало като проблясващ за миг лъч — струя разтопен метал, изстреляна със стотици километри в секунда от най-мощните електромагнити, създадени някога. Тази страшна измислица имаше ограничен обсег, затова пък пробиваше с лекота полетата, предназначени да отблъскват обичайните атаки. Можеше обаче да се използва само веднъж на няколко минути, после гигантските кондензатори трябваше да се презаредят.

Нека астрономите сами си поблъскат главите над загадката. Не му се вярваше, че ще мине много време, преди да проумеят истината.

Скоро решетестите конструкции на телескопите се появиха на хоризонта. Заприличаха му на два старинни заводски комина с гъсто скеле около тях. Макар да беше отскоро в Обсерваторията, напълно споделяше загрижеността на астрономите нещо лошо да не сполети двата великолепни уреда, позволили на науката да опознае и простори във Вселената на стотици милиони светлинни години от Земята.

Гмурнаха се в сянката на висока отвесна скала, очите му се приспособиха към мрака и започнаха да различават звездите. Загледа

се на север и забележа, че Уилър прави същото.

Нова Драконис още беше сред най-ярките звезди, но избледняваше бързо. След няколко дни нямаше да свети по-силно от Сириус, след още няколко месеца щеше да бъде достъпна само за мощната оптика. Дали все пак не криеше тайно послание, някакъв символ, надхвърлящ пределите на човешкото въображение? Учените щяха да знаят много повече след избухването на свръхновата, но какво ли щеше да внуши на другите хора, увлечени във всекидневието си?

Само едно, беше убеден Садлър. Каквито и знамения да се разгарят в небесата, човекът ще се занимава с делата си, затънал в безчувствено равнодушие. Сега беше съсредоточил вниманието си върху отношенията между планетите, звездите щяха да си чакат реда. Хората нямаше да изпитат истински потрес, каквото и да станеше в небето. След време щяха да постъпят и с цялата галактика така, както е най-добре за тях.

Спасените и спасителите не бяха особено разговорчиви през остатъка от пътя. Уилър очевидно започваше да изпитва последиците от психическия шок — ръцете му трепереха неудържимо. Джеймисън пък зяпаше Обсерваторията, сякаш я виждаше за пръв път в живота си. Садлър се отдели от групата, щом тройните врати на гаража се затвориха зад трактора. Забърза към стаята си, за да напише доклада. Разбира се, това далеч надхвърляше поставената му задача, но се радваше, че най-после ще може да свърши нещо полезно.

Споделяше чувствата на хората тук — бурята бе отминала и повече нямаше да се разбушува. Не го измъчваше униението, от което не можеше да се отърве дни наред. Беше уверен, че и Земята, и Федерацията са се уплашили твърде много от силите, които отприщиха, и вече жадуват мир.

За пръв път, откакто го изпратиха на Луната, той си позволи да се замисли сериозно за своето бъдеще. Опасността от нападение срещу Земята вече изглеждаше нищожна. Нищо не заплашваше Жанет, може би скоро щеше да я види. Поне можеше да ѝ съобщи къде е — нелепо беше да пази упорито тайната след тези събития.

И все пак една мисъл го торможеше упорито. Неприятно му беше да оставя работата недовършена, а ето че нямаше да изпълни мисията си докрай. Какво ли не би дал, за да узнае имаше ли шпионин в Обсерваторията...

ГЛАВА 19

Корабът „Пегас“, понесъл в пространството триста пътници и шестдесет души екипаж, се намираше само на четири дни път от Земята, когато истинската война започна... и свърши. За няколко часа настъпи объркване и паника, защото дежурният по комуникациите приемаше всички предавания на Земята и Федерацията. Капитан Холстед беше принуден да укроти със сила някои от пътниците, които се разбунтуваха и настояваха корабът да ги върне на Земята, вместо да продължат към Марс и към несигурното бъдеще на военнопленници. Не че им се сърдеше — родната планета още се виждаше като красив сърп в небето, наблизко Луната приличаше на нейно по-малко копие. Дори и на повече от един милион километра ясно се виждаха проблясъците от битката, а това никак не помагаше пътниците да се успокоят.

Те обаче не разбираха, че законите на небесната механика нямат милост. „Пегас“ бе излетял наскоро и му оставаха още няколко седмици полет до Марс. Само че бе достигнал предвидената скорост и продължаваше по траектория, която неизбежно щеше да го събере с четвъртата планета под влияние на слънчевата гравитация. Нямахше връщане назад — за подобни маневри изобщо не би им стигнала реактивната маса. В резервоарите си „Пегас“ носеше достатъчно стрит лунен прах, за да изравни скоростта си с Марс в края на пътуването, както и за дребни корекции на посоката, ако бъдат необходими. Ядрените му реактори можеха да осигурят енергия за още десетина такива полета без презареждане... но ставаха безполезни, в случай че реактивните струи от дюзите секнат. С желание или не, хората в кораба щяха да продължат към Марс, сякаш се намираха във вече изстрелян снаряд. И капитан Холстед с право очакваше пътуването да е крайно неприятно за него.

Тревожният сигнал обаче заличи всякакви други грижи от главите на екипажа. Но какво би могъл да направи капитанът на

космически кораб? В цялата история на астронавтиката имаше само три успешни спасителни операции.

Причините бяха две. Собствениците на корабите разтръбват непрекъснато първата — сериозните инциденти в Космоса са изключителна рядкост. Почти всички нещастия стават при потеглянето или пристигането. Щом космическият съд поеме към целта си, не го застрашава почти нищо освен повреди в системите му. Вярно, дребни неприятности има винаги, а пътниците остават в блажено неведение за тях. Екипажите обикновено ги отстраняват бързо и лесно. Законите пък задължават конструкторите да предвидят няколко напълно отделени един от друг сектори в кораба и всеки от тях може да приюти хората при авария. Дори да се случи нещо по-лошо, пътниците прекарват няколко неприятни часа в теснотия, а вбесеният капитан се заяжда с главния инженер и го прищпорва да не се тутка, ами заедно с подчинените си бързичко да възстанови спокойствието.

Втората причина е много по-смущаваща — спасителните операции са редки, защото са почти невъзможни. Корабите се носят с огромна скорост по старателно изчислена траектория, а тя не допуска коренна промяна... което и пътниците на „Пегас“ вече научаваха от собствен опит. Маршрутът на всеки космически съд е уникален, друг не може да го повтори заради постоянно променящото се взаимно разположение на планетите. В пространството няма „пътища“ и „релси“. Рядко се случва корабите да се разминат на по-малко от милион километра. Дори тогава контактът помежду им е немислим — твърде различни са скоростта и посоката на движението им.

Всичко това сякаш припламна в съзнанието на капитан Холстед, когато получи съобщението. Прочете внимателно данните за положението и курса на повредения кораб и поклати глава. Сигурно радиосмущението бяха причината за тези нелепи числа. Нищо не можеше да се направи, нещастниците бяха твърде далеч от него.

Чак тогава забеляза името под съобщението. Досега си въобразяваше, че познава всички кораби в Слънчевата система, но това беше ново за него. Поседя озадачен над листчето и изведнъж се сепна — едва сега осъзна кой моли за помощта му...

В морето или в Космоса враждите нямат значение, ако някой изпадне в беда. Холстед веднага се обади в комуникационния център.

— Искам да говоря с техния капитан.

— Имаме връзка, сър. Говорете.

Той се прокашля неловко. За пръв път изпаднаше в такова положение и се чувстваше потиснат. И през ум не му мина да злорадства, че няма с какво да помогне на врага.

— Тук капитан Холстед от „Пегас“. Твърде далеч сте, за да се насочим към вас. Нашите допустими граници за маневриране не превишават десет километра в секунда. И без да изчислявам, виждам, че е неосъществимо. Вие можете ли да предложите нещо? И ви моля да повторите данните за скоростта си, явно са неправилни.

Изтърпя със стиснати зъби забавянето на сигнала с цели четири секунди, но забрави напрежението, щом чу изумителния отговор.

— Тук комодор Бренан от „Ахерон“, крайцер на Федерацията. Потвърждавам данните за скоростта. Можем да ви доближим за не повече от два часа, сами ще извършим всички маневри. Имаме необходимата мощност, но трябва непременно да напуснем кораба след не повече от три часа. Загубихме отчасти контрол над реактора си, състоянието му става все по-нестабилно. Поддържаме го на ръчно управление и сближаването ще бъде безопасно поне още час, след като стигнем до вас. След това нищо не се знае...

Капитан Холстед никак не хареса плъзналата по гърба му ледена тръпка. Не можеше да си представи що за реактор имат на борда, щом са допуснали такава нестабилност. Затова пък знаеше добре какво може да означава повредата. Много особености на „Ахерон“ му бяха неясни — скоростта на първо място. Дългът обаче му подсказа какво преди всичко трябва да обсъди с комодор Бренан.

— „Пегас“ до „Ахерон“. Имам триста пътници на борда. Не мога да рискувам живота им, ако има опасност от взрив.

— Няма опасност, заклевам ви се. А и да се случи нещо непредвидено, системите за сигурност ще ни предупредят поне пет минути по-рано, ще имаме време да се отдалечим от вас.

— Добре. Ще наредя на моите хора да подготвят гъвкавия ръкав за свързване на шлюзовете.

Този път паузата беше забележимо по-дълга.

— Точно в това ни е проблемът. Изолирани сме в предната част на кораба, а тук нямаме въздушни шлюзове. Разполагаме с пет скафандъра за сто и двадесет души.

Холстед подсвирна стъписан и се обърна към навигационния офицер, преди да отговори.

— Е, наистина няма какво да направим за тях. Ще се наложи да срежат корпуса, за да излязат, и това ще е краят за всички, освен петимата в скафандри. Дори не можем да им дадем наши скафандри. Как да ги вмъкнем вътре, без да лишим хората от целия въздух в кораба?

Наложи си спокойствие и заговори.

— „Пегас“ до „Ахерон“. Какво предлагате?

Не му беше леко да разменя невъзмутимо реплики с човек, когото вече трябваше да смята за мъртвец. В Космоса традициите бяха още по-строги, отколкото в океана — петима щяха да напуснат живи „Ахерон“, но капитанът нямаше да е сред тях.

Холстед още не подозираше, че комодор Бренан има съвсем друга представа за бъдещето си и изобщо не е загубил надежда въпреки привидната безизходица.

Главният лекар вече обясняваше на екипажа какво им предстои.

— Слушайте внимателно какво ще правим — настоя дребният мургав мъж, който допреди броени месеци беше един от най-способните хирурзи на Венера. — Около нас има вакуум, а скафандрите са всичко на всичко пет. Този кораб е предназначен да воюва, не да превозва пътници. Все едно, да видим как ще се измъкнем. След два часа ще доближим „Пегас“. Късметлии сме — въздушните му шлюзове са достатъчно големи, за да вкарват и обемисти товари. Във всеки могат да се натъпчат наведнъж по тридесет, дори четиридесет наши хора... *стига да не носят скафандри*. Знам, че ви звучи налудничаво, но не ви предлагам самоубийство. Просто няма да дишате във вакуума и ще ви се размине! Няма да ви хареса, затова пък ще имате с какво да се хвалите до дълбока старост. Сега наострете уши. Първо ще ви докажа, че можете да оцелеете поне пет минути, без да дишате, дори без да изпитвате желание за глътка кислород. Простичък трик, йогите и цирковите магьосници го владеят от векове. Нищо мистично няма, най-обикновена физиология. За да ви вдъхна увереност, нека направим един опит. — Лекарят извади хронометър от джоба си. — Щом кажа „Сега!“, издишайте силно, изпразнете напълно дробовете си. Да видим колко ще издържите. И не се напъвайте излишно — щом ви стане

много неприятно, вдишайте. След петнадесетата секунда ще броя на глас и ще знаете колко сте издържали. Ако някой слабак не може да изкара без въздух дори четвърт минута, веднага го предлагам за уволнение от армията.

Смехът отприщи напрежението, точно както се надяваше лекарят. Вдигна ръка и замахна с вик „Сега!“. Обща шумна въздишка, после тишина.

Щом започна да отброява секундите на глас, неколцина вдишаха. Останалите се предаваха един след друг, малцина упорстваха да изчакат цяла минута.

— Достатъчно — отсече хирургът. — Ей, вие, здравеняците, стига сте се инагили. Развалихте ми експеримента.

Хората наоколо пак замърмориха весело, отърсваха се бързо от отчаянието. Още не разбираха какво ги очаква, но поне имаше план, който им предлагаше надежда за спасение.

— Стана каквото очаквах — увери ги лекарят. — Опряхме и до най-важното. Да не пропусна да ви кажа, че сега дишаме почти чист кислород при налягане около 300 милиметра живачен стълб. Поемате повече кислород, отколкото на морското равнище на Земята, да не говорим пък за Венера или Марс. Ако някой се е шмугвал в тоалетната за една цигара, удоволствието наистина е било кратко — изгоряла е за секунди. Този път искам от вас да дишате учестено, за да пренаситите организма си с кислород. Щом дам знак, започвате да дишате много дълбоко и да издишвате напълно, докато ви кажа да престанете. Ще го правите около минута. Някои от вас ще се замаят, но ще им мине бързо. Ако искате, помагайте си с вдигане на ръце при вдишването, за да поемате повече въздух. Щом свърши минутата, пак ще ви дам знак да издишате... и започвам да броя. Този път ви очаква голяма изненада. Хайде, започваме!

Претъпканото помещение в „Ахерон“ представляваше много чудата гледка. Повече от сто мъже размахваха ръце и пухтяха настървено.

— Сега! — кресна хирургът. — Не дишайте! Ще броя на глас след тридесетата секунда.

Нямаше съмнение, че всички се стъписаха от резултата. Само един не издържа до края на първата минута. Минаха почти две минути, докато повечето се откажат. Някои твърдяха, че се чувствали добре и

след четвъртата. Последният още търпеше след петата, когато лекарят го помоли да не се мъчи повече.

— Ясно ви е какво исках да ви докажа. Като се наситите с кислород, *не ви се иска* да дишате няколко минути, както нищо не бихте хапнали след преяждане. Не е особено напрежение или мъка. Ако животът ви зависи от това, ще издържите още по-дълго, уверявам ви. Ще бъдем скачени с „Пегас“, значи ще ни стигнат трийсетина секунди да се пренесем. Техните хора в скафандри ще чакат между двата кораба и ще набутат вътре изостаналите. Влезем ли, трясват външните люкове и пускат кислород под високо налягане. Най-много да ви потече кръв от носовете.

Искрено се надяваше, че не залъгва съратниците си с празни обещания. Разбира се, никой не бе опитвал такава лудост досега и имаше сериозен риск. Поне им даваше шанс да се борят за живота си...

— Знам, че мнозина от вас се чудят как ще понесат рязкото спадане на налягането до нула. Това притеснява и мен, обаче няма да сте толкова дълго във вакуум, че да пострадате фатално. И ще действате на два етапа — първо снижаваме налягането до една десета от атмосферата, после взривяваме аварийните люкове и се втурваме напред. Декомпресията е болезнена, но не и прекалено опасна. Настоячиво ви съветвам да забравите всички прочетени глупости как човешкото тяло се пръскало на парченца във вакуума заради вътрешното си налягане. Телата ни са много издръжливи и здрави, а накрая изобщо няма да усетите разликата между толкова ниско налягане и пълната му липса. Устите ви да бъдат отворени, пърдете си на воля. Ще усетите и силен сърбеж по кожата, не вярвам обаче това да е първата ви грижа.

Той млъкна и огледа зорко слушателите си. Всички се държаха достойно, но това не го учудваше. В края на краищата бяха много внимателно подбрани измежду най-опитните и способни инженери и техници.

— Само не ми се смейте — продължи весело, — като чуete кое е най-лошото. Можете да изгорите лошо от Слънцето. Тук няма атмосфера, за да ви предпази От ултравиолетовите лъчи. Тридесет секунди ще стигнат, за да ви изскочат мехури, затова ще ни пази сянката на „Пегас“. Ако изскочите от нея, закрийте си очите с ръка.

Който има ръкавици, да си ги сложи. Това е, хора. Аз ще прелетя до „Пегас“ с първата група, за да ви покажа колко е лесно. Сега искам да се разделите на четири групи и ще потренираме с всяка поотделно...

„Пегас“ и „Ахерон“ почти се допираха, устремени към далечната планета, която само единият кораб щеше да достигне. Въздушните шлюзове на пътническия кораб бяха широко отворени едва на няколко метра от корпуса на осакатения крайцер. Навсякъде бяха опънати въжета, а край тях чакаше половината екипаж на „Пегас“, за да помогне в прехвърлянето.

Капитан Холстед наблюдаваше операцията от командната кабина. Изведнъж от военния кораб изскочи мътно облаче, когато се взриви първият аварийен люк. Налягането изхвърли кондензираща се пара и прах, които за миг му попречиха да вижда добре. Знаеше, че излитащият въздух дърпа свирепо чакащите, опитва се да ги изтласка навън.

Щом облачето се разпръсна, първите мъже вече бяха излезли през люка. Водачът им носеше скафандър, а те се бяха наредили по дължината на три въжета след него. Веднага хора от „Пегас“ сграбчиха краищата на две от въжетата и се устремиха към определените им шлюзове. Холстед се зарадва, че всички от „Ахерон“ изглеждаха в пълно съзнание и също правеха каквото могат, за да влязат по-бързо в неговия кораб.

Все пак за него сякаш измина вечност, преди и последният да се скрие от погледа му. Разнесе се толкова желаният вик по вътрешната уредба на „Пегас“:

— Затворете трети шлюз!

Обадиха се и от първи шлюз почти в същия миг, но гласът от втори шлюз се забави мъчително. Холстед лесно си представи как някой е изостанал и бави всички.

Най-сетне всички външни люкове бяха затворени. Нямаха време да ги пълнят по нормалния начин — въздухът нахлу с пределно допустимото налягане.

В „Ахерон“ комодор Бренан чакаше с останалите деветдесет мъже в трите все още херметично затворени части на кораба. Всички се бяха подредили по десетима на въже и знаеха какво да правят. В следващите няколко секунди щяха да научат дали са се надявали напразно. Гласът прозвуча с едва ли не обидна деловитост: — „Пегас“

до „Ахерон“. Изведохме вашите хора от шлюзовете. Няма жертви. Страдат от леки кръвоизливи. Дайте ни пет минути да се подготвим за следващата група.

Загубиха само един човек от последната група. Уплаши се и бяха принудени да затворят люка, без да го дочакат, вместо да погубят всички.

Остана само още едно нещо. Комодор Бренан беше сам в „Ахерон“, за да си довърши работата. Въведе в системата закъснение от тридесет секунди преди изпълнението на командата. Дори с тремавите движения заради скафандъра времето щеше да му стигне. Натисна бутона и се хвърли към люка. Вече влизаше във въздушния шлюз на „Пегас“, когато двигателите на неговия кораб, все още зареден с милиони киловати енергия, се включиха за последен път. „Ахерон“ скоро се смали и изчезна някъде към Млечния път.

Взривът озари и небето на Венера, Земята и Марс. С него в Космоса се разпръснаха и амбициите на Федерацията, и страховете на Земята.

ГЛАВА 20

Всяка лунна вечер, когато Слънцето се спуска мудо зад самотната пирамида на Пико, сянката на върха се протяга и обхваща металната колона, която ще остане в Морето на дъждовете, докато я има и Луната. На нея са изписани 527 имена по азбучен ред. Няма знаци кой е умрял за Федерацията и кой — за Земята. Може би този простицьк факт доказва, че не са загинали напразно.

С битката при Пико свърши господството на Земята. Планетата-майка беше уморена от дългата си история и усилията да завладее най-близките светове... които толкова необяснимо се обърнаха срещу нея.

Ако някой от противниците бе извоювал неоспорима победа, вероятно само страшни бедн предстояха на човечеството, Федерацията щеше да се поблазни да натрапи на Земята договор, чието спазване обаче не би успяла да наложи. А Земята би удушила в зародиш начинанията на непокорните си чеда, отказвайки им всичко необходимо, с което щеше да забави с векове колонизацията на планетите.

Оказа се обаче, че силите са равни. Противниците научиха горчивия си урок и започнаха да се уважават. Освен това бяха твърде заети да обясняват на гражданите си какви ги свършиха от тяхно име...

Последният взрив на войната бе последван само часове по-късно от поредица политически експлозии на Земята, Марс и Венера. Когато се разнесе пушекът, немалко амбициозни личности бяха изчезнали от сцената, за да се сврат в миши дупки поне докато деянията им бъдат позабравени. Останалите на власт имаха само една цел да възстановят дружеските отношения и да заличат срамния епизод, който на никого не правеше чест.

А спасителната операция на „Пегас“ накара хората да обърнат гръб на противопоставянето и безкрайно улесни преговорите на държавниците. Според израза на един историк Договорът от фобос бе подписан „в дух на гузно единодушие“. Споразумяха се бързо, защото всеки от доскорошните противници имаше какво да получи от другия.

По-напредналата наука на Федерацията ѝ даде тайната на безускорителния двигател, както всички го наричат съвсем неправилно. А Земята реши да сподели щедро богатството, открито в лунните недра. Щеше да стигне на всички хора поне за няколко столетия.

А в идните години това преобрази неузнаваемо Слънчевата система и разпределението на човечеството в пространството. Промяната се усети незабавно на Луната — от беден роднина на старата Земя тя изведнъж се превърна в най-заможния от световите. Само след десет години независимата Лунна република безпристрастно определяше еднакви цени за доставки и на Земята, и във Федерацията.

Все пак най-важното беше, че войната свърши.

ГЛАВА 21

Средищният град, отбеляза Садлър, се бе разраснал много през последните тридесет години. Всеки от новите куполи лесно би похлупил някогашните седем. Той се зачуди иронично кога ли ще покрият цялата Луна при това темпо. Радваше се, че няма да доживее този миг.

И гарата вече беше голяма колкото предишния централен купол. На мястото на петте успоредни линии имаше поне тридесет. Само монорелсовите вагони си оставаха същите, както и скоростта им. Нищо чудно този, с който пристигна от космодрума, да го бе пренесъл навремето през Морето на дъждовете преди една четвърт от живота му.

Една четвърт... но ако си гражданин на Луната. Тогава би се надявал да отпразнуваш дори сто и двадесетия си рожден ден. И цяла една трета, ако денем и нощем се бориш със земната гравитация.

Стори му се, че возилата по улиците са станали твърде много. Средищният град беше прекалено голям, за да отидеш бързо пеша от единия му край до другия. Над главата му беше синьото, осеяно с облачета небе на Земята и Садлър изобщо не се усъмни, че дъждовете пак валят по строг график.

Влезе в роботакси и набра адреса. Отпусна се на меката седалка. Багажът му сигурно беше доставен в хотела, но той не бързаше да го последва. Отидеше ли веднъж там, работата пак щеше да го затрупа и може би никога нямаше да получи такъв шанс да завърши най-последващата си мисия.

Доколкото виждаше, бизнесмените и туристите от Земята бяха не по-малко от местните хора. Разбира се, различаваше ги веднага не само по различните стилове в облеклото, но и по походката им в слабото притегляне. Садлър откри с учудване, че макар да беше от няколко часа на Луната, мускулите му си припомниха старите навици и се приспособиха веднага. Подсмихна се — все едно се е научил да кара колело, а това не се забравя...

Виж ти, имаха и езеро, дори островчета и лебеди в него. Вече бе прочел някъде за птиците — подрязваха им крилете старателно, за да не отлетят и да не се пребият в свода на „небето“. Изведнъж над водата изскочи риба. Садлър се питаше дали тя още се чуди, че може да се издигне толкова високо.

Таксито се гмурна в тунел, излизащ от купола. Минаха през неизбежните грамадни и дебели метални врати в най-ниската част на прохода. Знаеше, че се затварят за по-малко от две секунди при заложената в програмите разлика в налягането от двете им страни. Дали такива мисли будеха посред нощ жителите на Средищния град? Съмняваше се. Доста хора бяха живели поколения наред в подножието на вулкани и язовирни стени, без да си тровят живота с тревоги. Само веднъж един от куполите на града беше евакуиран, и то заради незначителен пробив, който би изсмуквал въздуха часове наред, преди да стане опасно.

Таксито отново се изкачи към жилищен район и околността се промени коренно. Този купол не обхващаше цял малък град, а едно-единствено колосално здание с подвижни коридори вместо улици. Таксито спря пред триизмерна схема на сградата. Мястото напомняше за кошерите, използвани от пчеларите преди много векове. Явно свикналите с него лесно намираха пътя си. Садлър обаче постоя смутен пред всичките тези етажи, коридори, зони и сектори.

— Господине, искате да отидете някъде ли? — прозвуча гласец зад гърба му.

Обърна се — момче на шест или седем години го гледаше с твърде умни за възрастта си очи. Май беше колкото неговия внук, втория Джонатан Питър. Господи, наистина отдавна не бе стъпвал на Луната...

— Тук рядко се отбиват хора от Земята — добави детето. — Да не се загубихте?

— Още не, но може и това да ми се случи.

— Къде да ви отведа?

Садлър се взря в доста дългия адрес, съхранен от електронния му бележник. Прочете го бавно на глас.

— Вървете с мен — подкани го малкият водач. Наклонената рампа пред тях свърши изведнъж пред широк подвижен път. След няколко метра се прехвърлиха на бързата лента. Поне километър

подминаваха множество коридори, после пак стъпиха на бавната лента и излязоха на огромен шестоъгълен площад. Беше пълно с хора, минаващи от един път на друг или спиращи се да напазаруват нещо от многобройните павилиони. Точно в средата имаше две спирали, едната носеше пътниците си нагоре, другата — надолу. Стъпиха на тази за нагоре и се издигнаха още пет-шест етажа. Оттук Садлър виждаше, че зданието продължава надолу сякаш до безкрая. Далеч под него беше опъната широка мрежа. Пресметна на ум и реши, че зяпльото, паднал от ръба, не би набрал достатъчна скорост да си счупи нещо, преди мрежата да го спре.

Горната част на сградата беше пълно подобие на онази, през която минаха, само че нямаше такова гъмжило. Човек с житейски опит можеше да се досети, че колкото и демократична да е Лунната република, тук също имаше едва доловими съсловни разграничения. Дори аристокрацията по произход или богатство да бе останала в миналото, винаги щеше да има хора с по-големи заслуги и отговорности от останалите. Садлър изобщо не се усъмни, че наоколо живеят онези, които определят бъдещето на Луната. Може би от долните етажи ги деляха не по-люксовите вещи, а по-сериозните главоболия.

Момчето го поведе по още един подвижен път, после по тих коридор с тясна градинка в средата и по едно фонтанче в двата края. Спря пред една от вратите и обяви:

— Тук е.

Сдържаността обаче противоречеше на самодоволната усмивчица, подсказваща: „Видя ли колко съм умен?“ Садлър изпадна в недоумение каква ли може да е подходящата отплата за помощта. Или момчето би се обидило, ако му даде нещо?

Наблюдателният водач реши да му спести терзанията.

— Бяха повече от десет етажа, значи ми дължите петнадесет.

„Я, имало си твърда тарифа!“ Подаде на хлапето банкнота от двадесет и пет кредита и с изненада прие рестото. Не предполагаше, че всеизвестните честност и предприемчивост на лунните жители се насаждат от толкова рано.

— Моля те, почакай малко — каза на момчето, преди да натисне бутона до вратата. — Ако няма никой, ще трябва и да ме върнеш долу.

— Ама вие не се ли обадохте предварително? — зяпна практичното дете.

Садлър реши, че е безсмислено да му обяснява пропуска си. Енергичните обитатели на новите светове трудно проумяваха чудатостите на старомодните земяни. За щастие търсеният от него човек си беше у дома и водачът помахаше весело за сбогом секунда преди да изчезне зад ъгъла.

— Не знам дали ме помните — започна Садлър. — Бях в Обсерваторията в Платон по времето на битката при Пико. Името ми е Бертрам Садлър.

— Садлър? Моля да ми простите, но не си спомням. Влезте, влезте, винаги се радвам да видя приятели от едно време.

Садлър го последва, озъртайки се ненатрапчиво. За пръв път попадеше в лунно жилище. Както и очакваше, по нищо не би могъл да го отличи от земно.

Седна в предложеното му кресло и огледа добре мъжа, заради когото отложи много важна делова среща.

— Изобщо ли не ме помните?

— Уви, не... Да си призная, никак не ме бива с лицата и имената на хората.

— Е, аз съм два пъти по-стар, отколкото тогава, не е чудно. Но вие, професор Молтън, изобщо не сте се променил. Бяхте първият човек, с когото говорих по пътя към Обсерваторията. Случи се малко преди битката при Пико, тогава дойдох за пръв път на Луната.

Молтън не криеше объркването си. Садлър понякога забравяше, че не всички имат неговата феноменална памет.

— Няма значение — побърза да продължи. — Би било странно да ме запомните, защото дори не съм ваш колега. Не останах дълго в Обсерваторията. Счетоводител съм, а не астроном.

— Наистина ли? — все още смутен се обади домакинът.

— Но не в тази роля бях в Обсерваторията, макар и тя да ми послужи като прикритие. По онова време работех за правителството и разследвах изтичане на секретна информация.

Вглеждаше се зорко в лицето на възрастния мъж и не пропусна трепването от изненада. Молтън се позабави с отговора си.

— Да, имаше нещо такова. Но наистина бях забравил името ви. Отдавна беше.

— Да, разбира се. Въпреки това съм уверен, че помните още някои неща. Но преди да продължа, съм длъжен да изясня причината за идването си при вас. Разговорът ни е абсолютно личен. От много години съм само счетоводител, и то преуспяващ, ако не е нескромно да го кажа. Аз съм един от партньорите във фирмата „Картър, Харгрийвз и Тилътсън“, пристигнах тук, за да извърша одиторски проверки на няколко от големите лунни корпорации. От вашата Търговска палата ще потвърдят, ако попитате.

— Не ми е съвсем ясно... — запъна се Молтън.

— Какво общо има това с вас ли? Добре, позволете ми да освежа паметта ви. Изпратиха ме в Обсерваторията, за да проверя наистина ли някой предава информация оттам. Секретните сведения все някак попадаха във Федерацията. Един от нашите агенти бе дочул, че каналът минава през Обсерваторията.

— Слушам ви — подкани го домакинът. Садлър се усмихна малко унило.

— Смятат ме за много добър счетоводител, но за съжаление се оказах неумел контраразузнавач. Подозирах кого ли не, а нищо съществено не открих. Е, все пак разобличих един мошеник.

— Дженкинс — подхвърли Молтън.

— Вярно. Паметта ви не е чак толкова слаба. Както и да е, не разбрах кой е шпионинът. Дори не доказах неопровержимо, че съществува, макар и да проверих всички мислими версии. Скоро вече никой не се интересуваше от това, само след месец се върнах към обичайната си работа, и то с огромно удоволствие. Но наскоро прочетох книгата на комодор Бренан. Вие прочетохте ли я вече?

— Не съм, макар и да чувах какви ли не мнения за нея.

— Донесох ви диска. И съм сигурен, че ще ви бъде много интересно. Книгата е истинска сензация, ако се съди по шума, който се вдигна навсякъде. В желанието си да каже цялата истина Бренан не е пестил приказките и разбирам защо успя да вбеси мнозина във Федерацията. Но за мен важно беше друго. Смая ме неговият разказ за събитията непосредствено преди битката при Пико. Представете си изумлението ми, когато разбрах, че той потвърждава наличието на шпионин в Обсерваторията. Ще цитирам по памет: „Един от най-способните астрономи от Земята измисли невероятно хитроумен начин да ни осведомява за напредъка в «Проект Тор». Не е редно да

споменавам името му без негово съгласие, но в момента той е сред най-изтъкнатите граждани на Луната.“

Мълчанието постепенно стана неловко. Набръчканото лице на Молтън сякаш застина в гранитни гънки и не издаваше никакви чувства.

— Професоре — сериозно изрече Садлър, — дано сте ми повярвал, когато ви казах, че дойдох при вас само от любопитство. А и в какви неприятности бих могъл да ви забъркам, щом сте гражданин на Републиката? *Но знам, че вие предавахте сведенията.* Описанието съвпада, а и от всички други подозренията отпаднаха. Освен това някои мои приятели от Федерацията надникнаха в архивите, също съвсем неофициално. Няма смисъл да се преструвате, че нищо не знаете, Ако не искате да говорите е мен, веднага ще си тръгна. Искате ли все пак да споделите — а не виждам какво значение има това сега, — ще ви бъда безкрайно признателен да науча как го постигнахте.

Молтън бе пъхнал диска в подвижния терминал и преглеждаше указателя. Поклати глава малко недоволно.

— Не биваше да прави това...

Садлър замря в креслото си, предвкушвайки откровението. Възрастният учен се вторачи в него.

— Ако ви разкажа, как ще се възползвате от самопризнанията ми?

— Никак, заклевам се.

— Някои от колегите ми може да се подразнят, макар да мина много време оттогава. Не ми беше леко, да знаете. Никак не ми допадаше необходимостта да правя това. Но на наглостта на Земята трябваше да се сложи край. И досега си мисля, че бях прав.

— Професор Джеймисън — той сега е директор на Обсерваторията, нали? — имаше подобни възгледи, но не стигна до действия като вашите.

— Знам. По едно време едва не му се доверих, но май така стана по-добре. — Изведнъж бръчките се разтегнаха в усмивка. — Спомних си как ви развеждах из моята лаборатория. Бях настроен недоверчиво към вас, защото появата ви в онзи крайно неподходящ момент ми се стори подозрителна. Затова ви показах *абсолютно всичко*. Омръзна ви, започна да ви мъчи досада.

— Често се случваше — не особено весело потвърди Садлър. — Имахте какви ли не дяволии в Обсерваторията.

— Да, но някои от моите бяха единствени по рода си. Дори колегите ми не се досещаха за какво ги използвам. Предполагам, че слухтахте за тайни предаватели и подобни щуротии?

— Така е. Нищо не засякохме.

Молтън явно се забавляваше. Садлър допускаше, че и на него му е било трудно да мълчи цели тридесет години, а е искал да се похвали как е надхитрил земната Сигурност.

— Най-милата подробност беше — продължи астрономът, — че моят предавател се виждаше от всички през цялото време. Всъщност беше най-забележителното нещо в цялата Обсерватория. Хилядасантиметровият телескоп.

Садлър си затвори увисналото чене.

— Не ви разбирам.

— Помислете малко. — Молтън по навик заговори с тона на преподавател, какъвто бе станал след напускането на Обсерваторията. — За какво служи един телескоп? Събира светлината от мъничък участък на небето и я фокусира върху фотоплака или спектроскоп. Не разбирате ли, че може да върши работа и в *обратната посока*?

— Аха, започвам да се досещам...

— Моята програма включваше наблюдения на слаби звезди с големия телескоп. Работех с високите честоти в ултравиолетовата част на спектъра, напълно невидима за човешкото око. Достатъчно беше да заменя уредите с ултравиолетова лампа и телескопът мигновено се превръщаше в невероятно мощен и точен прожектор с тесен лъч. Не само никой не го забелязваше, но и можех да го насоча в която част на небето поискам. Прекъсването на лъча с импулси, за да пренася информация, беше въпрос само на още едно устройство. Дори не преглеждах дисковете, а ги пусках направо през компютъра в автоматичен модулатор.

Садлър едва се спря да не се плесне по челото. Щом чу обяснението, идеята му се стори ужасяващо проста. Молтън бе превърнал гигантския телескоп в най-мощното фенерче, построено от човешки ръце.

— Накъде насочвахте сигналите?

— Малък кораб на Федерацията се намираше на десет милиона километра от Луната. Дори на такова разстояние лъчът си оставаше забележително тесен и навигаторът доста се е препотил, за да не излиза от него. Уговорихме се, че корабът ще остава между мен и една слаба звезда ма северния небосклон, която винаги беше над хоризонта. Когато изпрацах съобщение — те знаеха графика на работата ми, разбира се, — просто насочвах телескопа според координатите им. Имаха в кораба свой малък телескоп с ултравиолетов детектор. А до Марс информацията стигаше по обикновения начин — с радиовълни. Често съм си мислил колко им е било скучно там, само да чакат предаванията ми. Случваше се да нямам нищо ново за тях дни наред.

— А сведенията как стигаха до вас?

— По два пътя. Разбира се, получавахме всички астрономически списания. Трябваше да търся на определени страници в някои от тях. Буквите флуоресцираха под ултравиолетови лъчи много извън видимия спектър. Обикновен детектор не можеше да засече ефекта.

— Другият начин какъв беше?

— Редовно се отбивах в атлетическия комплекс на града. Оставяхме си дрехите в заключени шкафчета, но над вратичката имаше достатъчно голям процеп. Понякога намирах кодиран диск. Най-обикновеното нещо в Обсерваторията, разбира се. Грижех се винаги да имам в джобовете си още няколко с истински работни данни. Дори не знаех какво изпращам. И не знам кой пъхаше дисковете в моето шкафче. — Молтън изгледа изпитателно Садлър. — Не мисля, че сте имал особено голям шанс да ме разобличите. Единствената опасност беше да не заловите свързките, чрез които информацията стигаше до мен. И пак можеше да ми се размине. Всеки модул имаше и свое предназначение в изследванията ми. Дори модулаторът беше част от спектрален анализатор, от който се отказах, но не го разглобих. А предаванията на компресирани сигнални пакети продължаваха по-малко от минута. После се занимавах с наблюденията си.

Садлър го гледаше с нескрито възхищение. Чувстваше се по-добре, отървал се най-сетне от отдавнашното чувство за безпомощност. Нямахше за какво да се упреква. Друг агент също не би разкрил с какво се е занимавал Молтън в Обсерваторията. Вината се падаше на хората от Сигурността в града и в „Проект Тор“, които е трябвало да спрат изтичането на информация.

Искаше му се да зададе още един въпрос, но не се престраши. А и не го засягаше. Вече знаеше отговора на „как“, можеше и да не научи „защо“.

Сещаше се за няколко възможни обяснения. Човек като Молтън не би се продал за пари или власт. Някакво дълбоко чувство го бе тласнало точно по този път и през цялото време е бил убеден в правотата си.

Молтън вероятно разгада мислите му, защото стана и отмени една от вратичките на старомодната библиотека.

— Веднъж се натъкнах на афоризъм, с който често се утешавах — промълви той. — Не знам дали трябва да го смятаме за израз на цинизъм, но пък е правдив. Изрекъл го е френският държавник Талейран преди четири века: „Искате да знаете що е измяна? Зависи колко време след деянието питате.“ — Върна се с две чаши и голяма бутилка. — Това ми е хоби. Последната реколта от Хесперус. Французите ни се подиграват, но за мен е по-добро от всяко земно вино. — Докоснаха чашите си една в друга. — Да пием за мира между планетите — предложи професор Молтън — и дано никому повече не се налага да играе роли като нашите.

Спомените се рояха в главите им, но нямаше враждебност. Не измислиха какво повече да си кажат — и за двамата историята свърши завинаги.

Молтън съпроводи Садлър по коридора и му обясни как да продължи, след като слезе на шестоъгълния площад. На връщане замалко не го събориха няколко заливащи се от смях дечица, които търчаха към игралната площадка в Девети сектор. Коридорът се изпълни за миг с техните тънички гласчета, които отшумяха като внезапен порив на вятъра.

Усмихна се, съпровождайки ги с поглед. И той се бе погрижил да не ги чака тревожно бъдеще. Това беше най-голямата и истинската му утеха. Не можеше да си представи, че сред човечеството отново ще настъпи такъв разкол. Защото над него, над куполите на Средищния град, неизчерпаемите богатства на Луната отлитаха към всички планети, които хората наричаха свой свят.

Издание:

„Камя“, 1998

Редактор: Весела Петрова

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.